

Kwaliteitshandboek

Procescertificaat asbestdeskundige
inventarisatie

Kwaliteitshandboek

IMMO FIBEX

Met asbestdeskundige

TIBO MISEUR
OVAM-ID: UTRAAG76

Dit sjabloon is opgemaakt door
VITO afdeling CERTIPRO
Boeretang 200
2400 MOL
Belgium
BTW No: BE0244.195.916
asbest@certipro.be – www.certipro.be
IBAN BE34 3751 1173 5490 BBRUBEBB

INHOUDSTAFEL

Inhoudstafel	1
Lijst van afkortingen en begrippen.....	3
1 Inleiding.....	4
2 Algemene gegevens en structuur van het bedrijf	5
2.1 Bedrijfsgegevens	5
2.2 Gegevens ADI	5
3 Verklaring van onpartijdigheid	6
4 Beheer van klachten.....	7
4.1 Omschrijving	7
4.2 Procedure	7
4.3 Registraties.....	7
5 Terugkoppeling en correctieve acties	8
5.1 Omschrijving	8
5.2 Procedure	8
5.3 Registraties.....	8
6 Kwalificaties, opleiding en bijscholing	10
6.1 Omschrijving	10
6.2 Procedure	10
6.3 Registraties.....	10
Overzicht BIJLAGEN.....	11
Overzicht formulieren	12
Fiches OVAM.....	13
FICHE "RICHTLIJNEN AFDRUIPZONEFICHE"	14
FICHE "ASBESTVEILIG"	16
FICHE "EENVOUDIG BEREIKBAAR"	23
FICHE "GEBONDENHEID EN BINDMIDDEL "	27
FICHE "GEBRUIK INSPECTIEFICHES"	31
FICHE "GEMEENSCHAPPELIJKE DELEN"	44
FICHE "RICHTLIJNEN MONSTERNAME: ALGEMEEN"	48
FICHE "MONSTERNAME: ZORGVULDIGHEID EN VEILIGHEID"	57
FICHE "ONDERZOEKSBEPERKING"	66
FICHE "OVERDRACHT"	71
FICHE "PUBLIEKE CONSTRUCTIE"	75
FICHE "RICHTLIJNEN BRONFICHE"	80
FICHE "TOEGANKELIJKE CONSTRUCTIE MET RISICOBOWJAAR"	87

LIJST VAN AFKORTINGEN EN BEGRIPPEN

Begrip of afkorting	Betekenis
ADI	Gecertificeerde asbestdeskundige inventarisatie
CI	Certificatie-instelling asbest
Certificatiereglement	Certificatiereglement voor certificatie-instellingen asbest
Databank AI	Databank asbestinventarisatie
Eénpersoonsprocesgecertificeerde ADI	Een procesgecertificeerde ADI die een zelfstandige of een rechtspersoon zonder werknemers is waartoe één persoonsgecertificeerde ADI behoort en die geen beroep doet op freelancers.

1 INLEIDING

Dit kwaliteitshandboek documenteert het intern kwaliteitssysteem van Immo Fibex dat gebaseerd is op de eisen beschreven in artikel 6.4 van de bijlage bij het ministerieel besluit van 1 april 2020 tot goedkeuring van het certificatiereglement voor certificatie-instellingen asbest.

Dit intern kwaliteitsbeheerssysteem is gebaseerd op het principe van zelfcontrole en -regulatie. De documentatie die hoort bij dit kwaliteitsbeheerssysteem is gedateerd en wordt regelmatig (minimaal eenmaal per jaar) bijgewerkt aan de actuele werking van Immo Fibex en geldende wetgeving. Een overzicht van alle wijzigingen wordt hieronder weergegeven. Indien er tijdens een jaar geen wijzigingen zijn doorgevoerd, wordt evenzeer een nieuwe versie gemaakt van het kwaliteitshandboek zonder wijzigingen, dit om aan te tonen dat het kwaliteitshandboek wel degelijk is geëvalueerd.

OVERZICHT VERSIES		
(Overzicht van de versies van de template van KHB van CERTIPRO)		
Versie	Beschrijving van de wijziging (indien van toepassing)	Datum
0	Initiële uitgave	30/09/2022
1	Toevoeging van Fiches OVAM	21/10/2022
2		

In dit kwaliteitshandboek wordt eveneens gedocumenteerd dat Immo Fibex voldoet aan de voorwaarden opgesomd in artikel 5.4.12 van de VLAREMA om een procescertificaat asbestdeskundige inventarisatie te verkrijgen van een certificatie-instelling asbest:

1. Immo Fibex beschikt over een verzekeringspolis beroepsaansprakelijkheid voor kosten die voortvloeien uit haar werking als procesgecertificeerd asbestdeskundige inventarisatie die is aangegaan bij de verzekeringsmaatschappij MS Amlin met polisnummer LXX116319 (Volledige polis is ter inzage op kantoor)
2. Bedrijfsleider verklaart op erewoord om onafhankelijk en onpartijdig te werken, de persoonsgecertificeerde asbestdeskundigen inventarisatie de tijd en middelen te bieden om kwaliteitsvol asbestinventarissen te kunnen opmaken, alleen een beroep te doen op persoonsgecertificeerde asbestdeskundigen asbestinventarisatie voor de uitvoering en opmaak van asbestinventarissen (zie Hoofdstuk 3 Verklaring van onpartijdigheid)
3. Immo Fibex beschikt over een zaakvoerder of werknemer die beschikt over een persoonscertificaat asbestdeskundige inventarisatie (Zie getuigschrift aanwezig in personeelsdossier);
4. Immo Fibex werkt volgens een intern kwaliteitsbeheerssysteem zoals hieronder beschreven.

2 ALGEMENE GEGEVENS EN STRUCTUUR VAN HET BEDRIJF

2.1 Bedrijfsgegevens

Naam bedrijf: Immo Fibex

Vertegenwoordiger: Tibo Miseur

Adres: Overijsesteenweg 32 031, 1560 Hoeilaart

Ondernemingsnummer: BE 1002.276.650

2.2 Gegevens ADI

Naam: Tibo Miseur

OVAM-ID: UTRAAG76

3 VERKLARING VAN ONPARTIJDIGHEID

Ik, ondergetekende Tibo Miseur verklaar onafhankelijk en onpartijdig te werken en voldoe minstens aan volgende voorwaarden:

- ✓ Immo Fibex voert, in rechte of in feite, zelf of bij tussenpersoon, geen actieve opdracht of mandaat uit bij een erkende asbestverwijderaar, de opdrachtgever voor het opstellen van een asbestinventaris of bij de onderneming die instaat voor de uitvoering van de asbestverwijderingswerken van de toegankelijke constructie met risicobouwjaar waarvoor de procesgecertificeerde ADI de asbestinventaris opstelt;
- ✓ Immo Fibex heeft geen rechtstreekse banden met een erkende asbestverwijderaar, met de opdrachtgever voor het opstellen van een asbestinventaris of met de onderneming die instaat voor de uitvoering van de asbestverwijderingswerken van de toegankelijke constructie met risicobouwjaar waarvoor de procesgecertificeerde ADI de asbestinventaris opstelt;
- ✓ er zijn geen financiële banden tussen Immo Fibex en een erkende asbestverwijderaar of de opdrachtgever voor het opstellen van een asbestinventaris of de onderneming die instaat voor de uitvoering van de asbestverwijderingswerken van de toegankelijke constructie met risicobouwjaar waarvoor de procesgecertificeerde ADI de asbestinventaris opstelt;
- ✓ Immo Fibex wordt niet rechtstreeks of onrechtstreeks, geheel of gedeeltelijk, gecontroleerd of beheerd door een erkende asbestverwijderaar of de opdrachtgever voor het opstellen van een asbestinventaris of de onderneming die instaat voor de uitvoering van de asbestverwijderingswerken van de toegankelijke constructie met risicobouwjaar waarvoor de procesgecertificeerde ADI de asbestinventaris opstelt.

Ondergetekende: Tibo Miseur

Bestuurder

Datum:

03/07/2023

Handtekening:

4 BEHEER VAN KLACHTEN

4.1 Omschrijving

Een klacht is een signaal over een handeling of prestatie die:

- ✓ niet op de gebruikelijke manier werd afgehandeld;
- ✓ niet correct werd uitgevoerd;
- ✓ niet werd uitgevoerd.

Klachten kunnen betrekking hebben op:

- ✓ De uitvoer van het auditproces: hiermee bedoelen we het proces van de uitvoering van de asbestinventaris, beginnende bij de eerste contactname met de klant, de manier van uitvoer van de rondgang, de tijdsduur, ...
- ✓ De asbestinventaris zelf: hiermee bedoelen we de vaststellingen die werden gedaan tijdens de asbestinventaris en die al-dan-niet opgenomen zijn in het asbestattest
- ✓ De facturatie van de asbestinventaris:

Bedoeling van een goed beheer van klachten is dat ingediende klachten niet verloren gaan, klachten niet onbehandeld of onbeantwoord blijven, er een bijsturing kan gebeuren in het proces indien dit nodig zou blijken,

Klachten kunnen van verschillende betrokken komen: verkoper, koper, vastgoedkantoor, notaris,....

4.2 Procedure

Vanaf het moment dat een klacht wordt ontvangen, wordt deze ingeschreven in het klachtenregister. Het klachtenregister is een overzicht van alle klachten met vermelding van datum van ontvangst, naam klager, reden van de klacht en status van de klacht (ontvankelijk, lopend, afgesloten,...). Wanneer een klacht van status verandert, wordt hiervan eveneens de datum genoteerd in het klachtenregister.

Het bedrijf zoekt uit of de klacht ontvankelijk is. Van dit ontvankelijkheidsonderzoek wordt ook een registratie gedaan in het klachtenregister. Data van statuswijzigingen worden ook genoteerd in het klachtenregister.

Per klacht wordt een dossier opgemaakt waarin volgende elementen aanwezig zijn:

- ✓ Briefwisseling/mailverkeer tussen klager en Immo Fibex; registratie van eventuele mondelinge communicatie;
- ✓ Beschrijving van het onderzoek van de klacht door Immo Fibex;
- ✓ Genomen beslissing en de finale communicatie van deze beslissing.

Van elke klacht wordt ook een formulier 'registratie corrigerende maatregel' aangemaakt. Hierin worden de onderwerpen zoals beschreven in hoofdstuk 5 Terugkoppeling en correctieve acties opgenomen.

4.3 Registraties

Klachtenregister

Dossier klachtenbehandeling

Registratie corrigerende maatregel

5 TERUGKOPPELING EN CORRECTIEVE ACTIES

5.1 Omschrijving

Corrigerende maatregelen zijn maatregelen die genomen worden om in de eerste plaats afwijkingen of tekortkomingen recht te zetten. Daarnaast moeten corrigerende maatregelen ook aandacht besteden aan het onderzoek naar de oorzaak van afwijkingen of tekortkomingen. Wanneer men de oorzaak van een afwijking of tekortkoming heeft kunnen identificeren, is het de bedoeling het proces dusdanig aan te passen zodat herhaling van de afwijking of tekortkoming wordt voorkomen.

Mogelijke afwijkingen of tekortkomingen in het proces worden vastgesteld na

- ✓ klachten van klanten;
- ✓ vaststellingen tijdens externe audits;
- ✓ uitingen van ontevredenheid van klanten ten velde;....
- ✓ Incidenten ten gevolge van de werkmethode
- ✓ zelfreflectie

5.2 Procedure

Elke schriftelijke of mondelinge klacht van een klant of derde en elke vaststelling van een non-conformiteit tijdens een externe audit wordt beschouwd als een tekortkoming ten aanzien van het kwaliteitssysteem. Elke ontevredenheid van een klant wordt beschouwd als een tekortkoming ten aanzien van het kwaliteitssysteem indien de ontevredenheid zijn oorsprong vindt in een afwijking van het auditproces.

Van elke tekortkoming wordt in eerste plaats nagegaan of deze tekortkoming van die aard is dat deze direct gevaar kan opleveren voor derden. Indien zo, moet men onmiddellijk nagaan wat de grootorde is van deze tekortkoming en hoe deze op een korte tijdsspanne ongedaan kan worden gemaakt.

Elke tekortkoming wordt geregistreerd in 'Register van corrigerende maatregelen'.

Naast de registraties die gedaan worden zoals hieronder beschreven, wordt van elke afwijking een oorzaakanalyse gedaan. Dit heeft tot doel om op zoek te gaan naar de diepere onderliggende oorzaak van het probleem/afwijking om zo tot een adequate oplossing tot komen zodat het probleem zich naar de toekomst niet meer zal voordoen.

Nadat de oorzaakanalyse is uitgevoerd zal men de corrigerende acties beschrijven, in het bijzonder een actieplan met tijdsschema.

Wanneer het actieplan is beëindigd, zal men nagaan of de genomen acties voldoende waren om herhaling te voorkomen. Indien zo kan men de tekortkoming afsluiten, zo niet moet men een nieuw actieplan opstellen.

5.3 Registraties

Register van corrigerende maatregelen

Hierbij wordt volgend geregistreerd:

Datum vaststelling:

Soort afwijking of tekortkoming: klacht, externe audit, ontevredenheid met
ontvankelijkheidsbeoordeling,...

Omschrijving en/of toelichting van te nemen corrigerende acties en bijhorend
tijdschema.

Evaluatie van het gevolgde actieplan

Afsluiting van de afwijking (met datum).

6 KWALIFICATIES, OPLEIDING EN BIJSCHOLING

6.1 Omschrijving

Om een persoonscertificaat asbestdeskundige inventarisatie te verkrijgen moet de ADI beschikken over voldoende kennis. De voorwaarden zijn beschreven in artikel 5.4.10 van het VLAREMA. Hierin wordt gemeld dat de persoon over volgende attesten of ervaringen beschikt:

1. beschikken over een diploma secundair onderwijs type ASO of TSO of een gelijkwaardig diploma of beschikken over minimaal twee jaar relevante beroepservaring, opgedaan in de afgelopen zes jaar. De relevante beroepservaring wordt aangetoond door een verklaring op erewoord;
2. doorlopen van de verplichte opleiding met praktijkgedeelte inzake het inspectieprotocol asbestinventarisatie via een erkende certificatie-instelling asbest;
3. slagen voor het eindexamen dat de eindcompetenties toetst.

Eenmaal erkend als persoonscertificaat asbestdeskundige inventarisatie, moet deze jaarlijks een verplichte bijscholing volgen bij een opleidingscentrum waarmee de erkende certificatie-instelling asbest samenwerkt.

6.2 Procedure

Van de persoonscertificaat asbestdeskundige inventarisatie wordt een dossier opgesteld waarin minstens volgende gegevens zitten:

- ✓ Bewijs van een diploma secundair onderwijs type ASO of TSO of een gelijkwaardig diploma of beschrijving van de beroepservaring (chronologisch);
- ✓ Attest van de gevolgde verplichte opleiding;
- ✓ Attest van het eindexamen;
- ✓ Persoonscertificaat asbestdeskundige inventarisatie
- ✓ Een getekende verklaring om onafhankelijk en onpartijdig te werken;
- ✓ In voorkomend geval de attesten van de gevolgde jaarlijkse bijscholing.

6.3 Registraties

Personeelsdossier opgebouwd zoals hierboven beschreven.
Curriculum Vitae

OVERZICHT BIJLAGEN

Onderstaande bijlages zijn ter beschikking op het kantoor.

Personeelsdossier

Klachtendossier(s)

Verzekeringspolis beroepsaansprakelijkheid

OVERZICHT FORMULIEREN

Curriculum Vitae

Klachtenregister

Register van corrigerende maatregelen

FICHES OVAM

De laatste versies van de fiches van OVAM kunnen steeds op de website van OVAM geraadpleegd worden. Volgende fiches zijn opgenomen in het handboek:

FICHE "RICHTLIJNEN AFDRUIPZONEFICHE"

FICHE "ASBESTVEILIG"

FICHE "EENVOUDIG BEREIKBAAR"

FICHE "GEBONDENHEID EN BINDMIDDEL"

FICHE "GEBRUIK INSPECTIEFICHES"

FICHE "GEMEENSCHAPPELIJKE DELEN"

FICHE "RICHTLIJNEN MONSTERNAME: ALGEMEEN"

FICHE "MONSTERNAME: ZORGVULDIGHEID EN VEILIGHEID"

FICHE "ONDERZOEKSBEPERKING"

FICHE "OVERDRACHT"

FICHE "PUBLIEKE CONSTRUCTIE"

FICHE "RICHTLIJNEN BRONFICHE"

FICHE "TOEGANKELIJKE CONSTRUCTIE MET RISICOBOUWJAAR"

FICHE “RICHTLIJNEN AFDRUIPZONEFICHE”

Versie 01 dd 25/03/2022

Voor de belangrijkste concepten en onderdelen van de regelgeving rond het asbestinventarisatetest maakt de OVAM fiches op ter ondersteuning van de lesgevers van de verplichte opleiding, medewerkers van erkende certificatie-instellingen asbest en (kandidaat) gecertificeerde asbestdeskundigen inventarisatie. Deze fiches geven extra duiding bij de van toepassing zijnde wetgeving en specifiek bij de richtlijnen zoals opgenomen in de Ministeriële besluiten ‘Inspectieprotocol asbestinventarisatie’ en ‘Certificatiereglement’.

Deze fiches zullen later onderdeel uitmaken van de leidraden bij voormelde Ministeriële besluiten.

1. DATABANK INSPECTIEFICHE: AFDRUIPZONEFICHE

Deze fiche bouwt verder op de informatie in de fiche “gebruik inspectiefiches databank”.

Zoals toegelicht in voormelde fiche hanteert de asbestdeskundige deze afdruiplinefiche enkel wanneer hemelwater van een asbestverdachte dak- of gevelbekleding (vezelcement) afdruipt op een onderliggende bodemlaag, al dan niet puin- of afvalhoudend en met min. 25vol% grond. **De asbestdeskundige rapporteert afdruiplinezones louter op basis van een visuele vaststelling. De aanwezigheid van een asbesthoudende bodemlaag onder dakranden van asbestcementen daken en gevels is immers uitvoerig in de literatuur en bodemonderzoeken beschreven.** Het uitvoeren van monsternames van bodemlagen behoort niet tot het takenpakket van asbestdeskundigen.

2. IDENTIFICATIE AFDRUIPZONE BODEMLAAG

Ontstaan van een afdruipline

Diverse studies toonden aan de asbestcementen dak- of gevelbekleding zoals leien en golfplaten verweren vanaf een levensduur van 15 à 20 jaar. Weersinvloeden, trillingen, mestdampen en bewegingen van het dakgebinte zijn factoren die deze verwerking in de hand werken. Hemelwater heeft een licht zuur karakter wat de cementmatrix aantast. Mestdampen hebben een corrosief karakter. Naarmate deze aantasting zich verder zet, wordt de cementmatrix meer en meer verzwakt en gaan kleine cementdeeltjes en asbestvezelbundels loskomen en meespoelen met het hemelwater. Dit asbesthoudend hemelwater vloeit weg naar de riolering, een regenwaterreservoir (vb. regenwaterput) of op de onderliggende oppervlakte.

In het geval deze onderliggende oppervlakte een (afval- of puinhoudende) bodemlaag is, gaan zich stelselmatig meer en meer asbestdeeltjes ophopen die afspoelden uit de dak- of gevelbekleding. De asbestconcentratie in de bodemlaag kan zo oplopen. In regel bevindt deze afdruipline zich bij

asbestdaken loodrecht onder een dakrand met een breedte van maximaal 50 cm aan beide zijden van de afdruipline (vaak minder langs de gevelkant). In het geval van een asbestcementen gevelbekleding bevindt de afdruipline zich vlak tegen de gevelrand en is de breedte maximaal 50 cm. Dit standaardpatroon kan afwijken naargelang de werkelijke terreinsituatie (putten, aflopend terrein, deels dakgoot, ...). Soms is een dakgoot aanwezig

maar voert die af naar een regenpijp die afvloeit op de onderliggende oppervlakte. Dan is eveneens sprake van een afdruiptzone maar met een afwijkende vorm.

Afhankelijk van de compactheid van de bodemlaag zullen de asbestdeeltjes in de diepte migreren. In regel is dit tot een diepte van 20 à 30 cm.

Bodemlaag

Een bodemlaag is al dan niet afval- of puinhoudend en bestaat minimaal uit 25 vol% grond.

Is het aandeel grond kleiner dan is geen sprake van een bodemlaag maar van een verharding (tegels, beton, klinkers, ...) of steenslag (dolomiet, grind, ...). In dat geval hanteert de asbestdeskundige geen afdruiptzonefiche.

Juridische benadering

Door de verwerking komen resten onder de vorm van minuscule (niet vast te stellen) asbestcementdeeltjes los van de asbestcementen dak- of gevelbekleding. Deze resten zijn afvalstoffen die terechtkomen op de onderliggende oppervlakte. Komen deze resten terecht in een bodemlaag (zie hoger) dan is potentieel sprake van een bodemverontreiniging.

3. SEDIMENT IN AFVOER EN RESERVOIRS

In dakgoten, afvoerbuizen (horizontaal) en in het bijzonder in regenwaterreservoirs (regenton, regenput) zal zich op termijn een laagje sediment vormen. In dit bezinksel zullen ook (niet vast te stellen) resten (asbestcementdeeltjes en asbestvezelbundels) aanwezig zijn indien het hemelwater afkomstig is van een asbestcementen dak- of gevelbekleding. Indien de asbestdeskundige het sediment in se kan vaststellen, rapporteert hij dit materiaal via een afvalfiche. Indien het niet vast te stellen is, maar de asbestdeskundige vermoedt de aanwezigheid ervan (ondergrondse afvoerbuizen, regenwaterput, ...), dan kan geopteerd worden voor een adviesfiche.

Indien de asbestdeskundige effectief (kleine) stukjes vezelcement vaststelt, bv. in de dakgoot, dan noteert hij deze afvalstof in een afvalfiche.

De bronfiche, waarin de asbestdeskundige de asbestbron (het asbestcementen dak of gevel) vermeldt, voorziet tevens dat er bijhorend advies kan gegeven worden omtrent het verdere beheren van dakgoten en reservoirs en het verdere gebruik van het hemelwater, indien het gecontroleerd wordt opgevangen.

FICHE “ASBESTVEILIG”

VERSIE 02 dd 09/09/2022

Voor de belangrijkste concepten en onderdelen van de regelgeving rond het asbestinventarisatetest maakt de OVAM fiches op ter ondersteuning van personen die er professioneel actief mee bezig zijn. Deze fiches geven extra duiding bij de van toepassing zijnde wetgeving en specifiek bij de richtlijnen zoals opgenomen in de ministeriële besluiten ‘Inspectieprotocol asbestinventarisatie’ en ‘Certificatiereglement’.

Deze fiches zullen later onderdeel uitmaken van de leidraden bij voormelde ministeriële besluiten.

1. RECHTSGROND “ASBESTVEILIG”

Het begrip “asbestveilig” wordt gedefinieerd in het Materialendecreet¹ :

Artikel 3, §2, 5°/1

“asbestveilig: een toestand waarin bij normaal gebruik van de constructie geen blootstellingsrisico's

kunnen ontstaan voor mens en milieu doordat:

a) men zich heeft ontdaan van:

- 1) alle **eenvoudig bereikbare** hechtgebonden asbesthoudende materialen met niet-laag risico;
- 2) alle eenvoudig bereikbare niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen, met uitzondering van asbesthoudende wandpleister met een **laag risico**;
- 3) alle dak- en gevelbekledingen, dakgoten, rookgaskanalen en hemelwaterafvoerkanalen bestaande uit asbestcement als ze zich aan de buitenzijde bevinden;
- 4) alle eenvoudig bereikbare asbesthoudende materialen die een afvalstof zijn, met uitzondering van uitgegraven of onuitgegraven steenslag, bodem- en puinlagen;
- 5) alle asbesthoudende materialen, met uitzondering van asbesthoudende wandpleister, die werden ingesloten of bedekt als **risicobeheersmaatregel** als vermeld in artikel 33/1, §2;

b) de resterende asbesthoudende materialen **veilig** worden **beheerd**.

De begrippen “eenvoudig bereikbaar”, “laag risico”, “risicobeheersmaatregel” en “veilig beheer” zijn gedefinieerd in het Materialendecreet:

Artikel 3, §2 3° eenvoudig bereikbare asbesthoudende materialen: de asbesthoudende materialen die waar te nemen en weg te nemen zijn zonder de bouwkundige integriteit van een constructie of erfgoedkenmerken van een beschermd onroerend erfgoed aan te tasten binnen de normale beheers- en onderhoudscycli of een vergelijkbare stilstand bij industriële installaties. Asbesthoudende materialen die bedekt zijn door een ander materiaal, met uitzondering van een laag verf, coating, behang, kunststof of textiel, zijn niet eenvoudig bereikbaar, tenzij het bedekkend materiaal kan worden weggenomen zonder het te beschadigen;

In de fiche ‘Eenvoudig bereikbaar’ wordt dit begrip verder toegelicht.

Artikel 3, §2, 5°/1

¹ Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

“laag risico: als op basis van de aard, de staat en het voorkomen van de asbesthoudende materialen

het weinig waarschijnlijk is dat asbestvezels kunnen vrijkomen;”

Voor de bronfiche is een standaard risicobeeoordelingsmodel voorzien in de databanktoepassing asbestinventarisatie. Deze berekent automatisch het materiaalsrisico op basis van de ingevoerde gegevens met als mogelijke conclusie zeer laag, laag, verhoogd of hoog.

Artikel 3, §2, 8°/1

“risicobeheersmaatregel: een tijdelijke maatregel die erop gericht is om voor een asbesthoudend materiaal een laag risico te verkrijgen in afwachting van het wegnemen van het asbesthoudende materiaal;”

In de fiche ‘Risicobeheersmaatregelen’ wordt dit begrip verder toegelicht.

Artikel 3, §2, 10°/1

“10°/1 veilig beheer: voor laag risico asbesthoudende materialen maatregelen nemen zodat ze deze status behouden, voor niet eenvoudig bereikbare niet-laag risico asbesthoudende materialen risicobeheersmaatregelen nemen en voor niet eenvoudig bereikbare materialen die een afvalstof zijn alle maatregelen nemen die redelijkerwijs kunnen worden genomen om het gevaar voor de gezondheid van de mens of voor het milieu, meer bepaald het risico voor water, lucht en bodem te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken;”

2. INHOUDELIJKE TOELICHTING

2.1 Beleidsdoel 2040

De Vlaamse Regering wil Vlaanderen tegen 2040 asbestveilig maken. Daarvoor moet voor elke eigendom met een toegankelijke constructie met risicobouwjaar (<2001) gekend zijn of de toestand asbestveilig is of niet. Voor het merendeel van deze eigendommen gebeurt dit aan de hand van een asbestinventarisatetest (kortweg ‘asbestatetest’). De OVAM beheert alle asbestatetesten in een centrale databank en bewaakt zo de voortgang van het asbestafbouwbeleid aan de hand van de evolutie van het aantal asbestveilige locaties.

Asbestveilig is dus een beleidsmatig concept voor een te behalen toestand van een eigendom. Tegen 2040 moeten al de gevatte eigendommen deze toestand behalen om beleidsmatig over een ‘asbestveilig Vlaanderen’ te kunnen spreken.

Een gecertificeerde asbestdeskundige inventarisatie die een asbestatetest opmaakt voor een eigendom toetst finaal of deze eigendom asbestveilig is of niet. De standaard inspanningsverplichting reikt dan ook niet verder dan deze toets. Asbestveilig betekent niet asbestvrij. Een asbestveilige locatie kan bijvoorbeeld ingesloten of ondergrondse asbesthoudende materialen bevatten die niet onderzocht moeten worden. Bij een normaal gebruik van een asbestveilig gebouw of terrein zijn er voor bewoners, bezoekers, werknemers, ... geen blootstellingsrisico's. Renovatie-, sloop- of graafwerken vallen buiten een normaal gebruik. Daarom kan voorafgaand aan dergelijke werken een aanvullende destructieve asbestinventarisatie nodig zijn (Codex over het welzijn op het werk, sloopopvolgingsplan). Dit kan evenwel ook via een asbestatetest met aanvullend onderzoek gerapporteerd worden. Zo'n onderzoek is ruimer dan de verplichte standaard inspanningsverplichtingen om een geldig asbestatetest te bekomen.

2.2 Duiding bij de definitie

De definitie “asbestveilig” bestaat uit twee onderdelen:

een oplijsting van asbesthoudende materialen die niet meer aanwezig mogen zijn;

een beheersverplichting voor de asbesthoudende materialen die nog aanwezig mogen zijn.

Asbesthoudende materialen die om een asbestveilige toestand te behalen NIET meer aanwezig mogen zijn:	
tegen MIJLPAAL 2034	niet-hechtgebonden: indien eenvoudig bereikbaar wandpleister enkel indien geen laag risico indien ingesloten of bedekt als risicobeheersmaatregel (en indien initieel eenvoudig bereikbaar), met uitzondering van wandpleister
	asbestcement buitenschil (buitenzijde): dak- en gevelbekleding dakgoten en kanalen rookgas – hemelwaterafvoer indien ingesloten of bedekt als risicobeheersmaatregel (en indien initieel eenvoudig bereikbaar)
tegen MIJLPAAL 2040	hechtgebonden: indien eenvoudig bereikbaar en indien geen (zeer) laag risico indien ingesloten of bedekt als risicobeheersmaatregel (en indien initieel eenvoudig bereikbaar)
	afvalstoffen: indien eenvoudig bereikbaar uitgezonderd (on)uitgegraven steenslag, bodem- en puinlaag

Veilige beheer van asbesthoudende materialen die nog aanwezig mogen zijn:	
tegen MIJLPAAL 2040	in stand houden van vastgesteld laag materiaalisico
	risicobeheersmaatregel uitgevoerd indien vastgesteld verhoogd of hoog materiaalisico voor niet eenvoudig bereikbare materialen

2.3 Asbestveilig versus (zeer) laag risico asbesthoudend materiaal

Het concept 'asbestveilig' is strenger dan enkel de uitkomst van het materiaalisico. In het asbestattest zullen bepaalde asbesthoudende materialen met een laag materiaalisico toch aanleiding geven tot de conclusie "niet asbestveilig".

Concreet is dit het geval voor niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen en asbestcementen toepassingen in de buitenschil.

Niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen

Niet-hechtgebonden materialen houden intrinsiek een hoger risico in omdat de asbestvezels minder of nauwelijks gebonden zijn door een matrix en meestal ook een hogere concentratie aan asbestvezels bevatten. Bij verwerking of beschadiging is de kans op vrijstelling van

asbestvezels extra groot. Bepaalde niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen zoals leidingisolatie kunnen modelmatig toch een laag materiaalarisico scoren indien ze goed onderhouden worden en in goede staat verkeren. Omwille van het intrinsiek verhoogd potentiële gevaar dat deze niet-hechtgebonden asbesttoepassingen bezitten, streeft de Vlaamse Regering er echter naar om deze materialen maximaal tegen 2034 uit te faseren.

Uitzondering wandpleister

Wandpleister op binnenmuren, plafonds, ... is ook een niet-hechtgebonden asbesthoudend materiaal bestaande uit het bindmiddel plaaster-gips. Beleidsmatig is er voor gekozen dat wandpleister aanwezig mag zijn om een asbestveilige toestand te bekomen indien het een laag risico heeft, al dan niet na het nemen van een risicobeheersmaatregel (om het materiaalarisico van verhoogd of hoog naar laag te brengen).

Deze beleidskeuze is gebaseerd op het feit dat:

- de concentraties aan asbestvezels over het algemeen laag is;
- de verwijdering zeer duur en ingrijpend is en beter aansluit bij een natuurlijk verwijdermomentum zoals een ingrijpende renovatie (strippen wanden) of sloop;
- in een normaal gebruik kleine lokale beschadigingen (bv. boorgat) aangebracht kunnen worden zonder risico mits het nemen van bronmaatregelen om emissie te vermijden.

Asbestcement in de buitenschil

Net zoals voor niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen, streeft de Vlaamse Regering ook naar een generieke afbouw van bepaalde asbestcement toepassingen in de buitenschil van gebouwen tegen 2034, ongeacht het momentane materiaalarisico. Het gaat hierbij concreet over volgende asbesttoepassingen met cement als bindmiddel:

- dak- en gevelbekleding:
 - o lei – shingle
 - o (golf)plaat
 - o nok, windveer, boeiboord
- dakgoot
- rookgaskanaal
- hemelwaterafvoerkanaal
- schouwhoed, ventilatiekap (anti-windval)

Deze lijst werd opgenomen in het inspectieprotocol als verduidelijking van de lijst opgenomen in het materialendecreet, art. 33/5, eerste lid, 2°.

Uit studies blijkt dat deze asbestcement toepassingen in de buitenschil van gebouwen verweren onder invloed van diverse factoren: regen en hagel, beweging dakgebinte, gassen vee – mest, trillingen, enz. Dit heeft als gevolg dat de cementmatrix uiteenvalt en asbestvezels begint los te laten. Dit fenomeen treedt gemiddeld op vanaf een levensduur van 20 jaar. Momenteel zijn ook de meest recent geplaatste asbestcementtoepassingen (2000) meer dan 20 jaar oud. Vroeg of laat zal elk van deze asbesttoepassingen beginnen te degraderen en een risico veroorzaken voor mens en milieu (bodem, water, lucht). Bovendien verhindert de aanwezigheid van asbestdaken de realisatie van energiezuinige maatregelen zoals het plaatsen van zonnepanelen (verboden op asbestdaken).

Volgende niet-limitatieve lijst van buitentoepassingen behoort niet tot bovenstaande opsomming met automatische mijlpaal 2034:

- platen in vezelcement type “Glasal”: dit materiaal bevat een kunststoflaag die de vezelcementmatrix beschermt, waardoor weersomstandigheden minder impact uitoefenen;
- dekstenen in vezelcement: hoewel dit plaatmateriaal betreft, valt het niet onder de noemer van dak- en gevelbekleding; ook het formaat van dekstenen speelt een rol: ze zijn relatief dikker dan bv. golfplaten of leien;
- structureel asbestplaatmateriaal, bv. holle asbestblokken: de platen betreffen geen dak- of
- gevelbekleding (bevestigd aan een frame), maar vormen structureel zelf een wanddeel, een gevel of een dak; de verwijdering ervan heeft een grotere impact;
- tuinboorden, paaltjes, verloren bekisting, roofing,...

2.4 Acties in het asbestattest

Voor elk van de aangetroffen asbestmaterialen vermeldt het asbestattest welke acties noodzakelijk zijn om finaal een asbestveilige toestand te verkrijgen of te behouden voor de locatie. De acties bieden de eigenaar het handelperspectief om dit te realiseren. Er zijn vijf mogelijke acties:

1. Dringend verwijderen
2. Dringende maatregelen nemen
3. Verwijderen
4. Maatregelen nemen
5. Zorgvuldig beheren

De eerste vier acties dienen om een asbestveilige toestand te bekomen. De vijfde actie voorziet om een asbestveilige toestand te behouden.

Of de verwijdering of de te nemen maatregel dringend is, volgt uit het materiaalsico (categorie hoog materiaalsico). In die gevallen is het aangewezen de actie vroeger uit te voeren dan de uiterlijke mijlpaal waaronder deze asbestmaterialen vallen.

Flankerend aan deze acties heeft de asbestdeskundige de mogelijkheid om via zijn advies de te nemen maatregel specifiek in te vullen: bijvoorbeeld het lokaal luchtdicht afsluiten.

Afvalstoffen

Het Materialendecreet bepaalt in Artikel 12:

Het is verboden afvalstoffen achter te laten of te beheren in strijd met de voorschriften van dit decreet of de uitvoeringsbesluiten ervan;

De natuurlijke persoon of rechtspersoon die afvalstoffen beheert, is verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden genomen om gevaar voor de gezondheid van de mens of voor het milieu, meer bepaald risico voor water, lucht, bodem, fauna en flora, geluids- of geurhinder, schade aan natuur- en landschapsschoon te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.

Eenvoudig bereikbare asbesthoudende afvalstoffen

Het aantreffen van eenvoudig bereikbare asbesthoudende afvalstoffen geeft bij opmaak van een asbestattest aanleiding tot de conclusie “niet-asbestveilig”. De reden hiervoor is simpel:

het opslaan of stockeren van afvalstoffen is enkel toegelaten indien dit vergund is. Zo is het bijvoorbeeld voor professionelen zoals een dakaannemer enkel toegestaan om afvalstoffen tijdelijk op te slaan in functie van een regelmatige afvoer, tenzij ze over een omgevingsvergunning beschikken voor de opslag of verwerking van asbestafval.

Wie dus asbesthoudende toepassingen demonteert of buiten gebruik stelt (stock, voorraad), moet ze tijdig bij de juiste vergunde inrichting voor opslag en verwerking (laten) afleveren. Ook resten (brokstukken, stof, ...) van beschadigd of verweerde asbesttoepassingen zijn afvalstoffen die niet achtergelaten mogen worden.

Niet-eenvoudig bereikbare asbesthoudende afvalstoffen

Zijn de aangetroffen asbesthoudende afvalstoffen niet eenvoudig bereikbaar, dan leidt hun aanwezigheid niet tot een conclusie “niet-asbestveilig” op voorwaarde dat de aanwezige

asbesthoudende afvalstof geen gevaar of risico vormt voor mens en milieu omdat er geen gevaarlijke hoeveelheden asbestvezels kunnen vrijkomen uit de afvalstof of omdat hiervoor alle maatregelen werden genomen die redelijkerwijs* mogelijk zijn.

*Redelijkerwijs: best beschikbare methode zonder onredelijk hoge kost of technische complexiteit.

Maatregelen kunnen bestaan uit het luchtdicht bedekken of insluiten, uit het hermetisch afsluiten van een gecontamineerde ruimte, inkapselen, ...

Voorbeelden:

1. Bij de renovatie van een dak met asbestcement leien zijn er resten op onderliggende gipskartonplaten terechtgekomen (zolderafwerking aan de binnenzijde). De dakaannemer plaatste isolatie en nieuwe dakbedekking zonder de resten weg te nemen. Deze resten zijn daardoor niet-eenvoudig bereikbaar geworden. De resten zitten ingesloten tussen de gipskartonplaten en het nieuw geplaatste materiaal zodat hun aanwezigheid geen risico vormt voor een normaal gebruik van het gebouw. De toestand is asbestveilig.
2. De ventilatiekanalen in een gebouw blijken een verweerde asbesthoudende binnenbekleding te bevatten. Deze binnenbekleding blijkt niet eenvoudig bereikbaar. Als maatregel werd de ventilatie buiten gebruik gesteld en werden alle in- en uitlaatmonden luchtdicht toegemaakt. De toestand is asbestveilig.
3. In de tuin van een woning ligt een stapel asbestcement golfplaten, afgedekt met een dekzeil. De golfplaten zijn eenvoudig bereikbaar omdat het dekzeil zonder beschadiging ervan kan weggenomen worden. Om een asbestveilige toestand te bekomen, moet de eigenaar ze (laten) afvoeren naar een vergunde inrichting.

Bodem, steenslag, puin

Asbesthoudende afvalstoffen (brokstukken, stofdeeltjes, flinters, gruis) waarvan de asbestdeskundige vermoedt dat ze een uitgegraven of onuitgegraven bodem-, puin- of steenslaglaag verontreinigen, vormen geen aanleiding tot de conclusie ‘niet-asbestveilig’. Deze lagen vallen buiten de scope van constructies die voorwerp uitmaken van het asbestafbouwbeleid. In de databank worden deze afvalstoffen in de afvalfiche aangeduid met het kenmerk ‘vermengd’.

Als de asbestdeskundige vaststelt dat het gaat om opliggende asbesthoudende afvalstoffen, wordt

het kenmerk 'opliggend' aangeduid in de databank. Dan is er wel een aanleiding tot de conclusie 'niet-asbestveilig'.

In principe dient een asbestdeskundige volgens de standaard inspanningsverplichtingen enkel opliggende materialen te onderzoeken. Lagen bodem, steenslag of puin uitsorteren of opscheppen behoort niet tot een niet-destructief onderzoek.

2.5 Asbestveilig in het kader van de leidraad asbestbranden

Bij een asbestbrand of gelijkaardige asbestincidenten kan asbestafval zich onder de vorm van grote of kleine deeltjes (flinters) verspreiden in de omgeving. In dat geval zal het lokale bestuur na de bluswerken via het uitoefenen van milieutoezicht er over waken dat het asbestafval wordt opgeruimd. Dit gebeurt aan de hand van reiniging, handpicking, stofzuigen of een oppervlakkige ontgraving.

De leidraad asbestbranden beschrijft hoe na de vrijgave (brandveilig) door de brandweer de gevolgschade naar de omgeving moet worden aangepakt om finaal de gecontamineerde zones asbestveilig vrij te geven. Deze leidraad begeleidt milieuambtenaren van lokale besturen en professionelen in een correcte opvolging tot en met de asbestveilige vrijgave.

Als uitgangspunt geldt uiteraard dat de asbestverontreinigde terreinen vrijgemaakt worden van alle asbestverontreiniging veroorzaakt door de asbestbrand. Doorvertaald naar de praktijk zal een asbestveilige oplevering van een terrein inhouden dat:

- alle maatregelen genomen werden die redelijkerwijs mogelijk waren om het terrein vrij te maken van de aanwezige asbestresten;
- er tussen vegetatie en bodempartikels nog beperkt, heel moeilijk verwijderbare asbestflinters kunnen achterblijven;
- deze beperkte resten geen risico meer inhouden omdat:
 - o in de praktijk deze beperkte resten op korte termijn door natuurlijke processen verdwijnen;
 - o de verontreinigde zones in afwachting hiervan tijdelijk niet worden betreden of bewerkt als beheersmaatregel;
- op het terrein asbesthoudende resten kunnen achterblijven die reeds aanwezig waren voor de asbestbrand: bijvoorbeeld mos en deeltjes afkomstig van een asbestcement dak- en gevelbekleding die uitspoelden op een onderliggend plat dak, een dakgoot, de bodem of in een regenwaterput.

FICHE “EENVOUDIG BEREIKBAAR”

VERSIE 02 dd 09/09/2022

Voor de belangrijkste concepten en onderdelen van de regelgeving rond het asbestinventarisatetest maakt de OVAM fiches op ter ondersteuning van personen die er professioneel actief mee bezig zijn. Deze fiches geven extra duiding bij de van toepassing zijnde wetgeving en specifiek bij de richtlijnen zoals opgenomen in de ministeriële besluiten ‘Inspectieprotocol asbestinventarisatie’ en ‘Certificatiereglement’.

Deze fiches zullen later onderdeel uitmaken van de leidraden bij voormelde ministeriële besluiten.

1. RECHTSGROND “EENVOUDIG BEREIKBAAR”

Het Materialendecreet definieert het begrip “eenvoudig bereikbaar”:

Artikel 3, §2, 3°

“de asbesthoudende materialen die waar te nemen en weg te nemen zijn zonder de bouwkundige integriteit van een constructie of erfgoedkenmerken van een beschermd onroerend erfgoed aan te tasten binnen de normale beheers- en onderhoudscycli of een vergelijkbare stilstand bij industriële installaties. Asbesthoudende materialen die bedekt zijn door een ander materiaal, met uitzondering van een laag verf, coating, behang, kunststof of textiel, zijn niet eenvoudig bereikbaar, tenzij het bedekkend materiaal kan worden weggenomen zonder het te beschadigen.

Het begrip eenvoudig bereikbaar komt voor in volgende definitie in het Materialendecreet:

Artikel 3, §2, 5°/1

“asbestveilig: een toestand waarin bij normaal gebruik van de constructie geen blootstellingsrisico's

kunnen ontstaan voor mens en milieu doordat:

a) men zich heeft ontdaan van:

- 1) alle **eenvoudig bereikbare** hechtgebonden asbesthoudende materialen met niet-laag risico;
- 2) alle **eenvoudig bereikbare** niet-hechtgebonden asbesthoudende materialen, met uitzondering van asbesthoudende wandpleister met een laag risico;
- 3) alle dak- en gevelbekledingen, dakgoten, rookgaskanalen en hemelwaterafvoerkanalen bestaande uit asbestcement als ze zich aan de buitenzijde bevinden;
- 4) alle **eenvoudig bereikbare** asbesthoudende materialen die een afvalstof zijn, met uitzondering van uitgegraven of onuitgegraven steenslag, bodem- en puinlagen;
- 5) alle asbesthoudende materialen, met uitzondering van asbesthoudende wandpleister, die werden ingesloten of bedekt als risicobeheersmaatregel als vermeld in artikel 33/1, §2;

b) de resterende asbesthoudende materialen veilig worden beheerd.

2. INHOUDELIJKE TOELICHTING

2.1 Beleidsdoel 2040: Proportionele verwijderplicht

Toets voor asbestveiligheid

De Vlaamse Regering wil Vlaanderen tegen 2040 asbestveilig maken. Maar haalbaar door een belangrijke randvoorwaarde te stellen over wanneer een asbesthoudend materiaal effectief moet weggenomen worden om een asbestveilige toestand te bekomen. Deze proportionaliteit wordt ingevuld via het begrip “eenvoudig bereikbaar”. Bij de inspectie voor de opmaak van een asbestattest moet elke asbestdeskundige daarom de aangetroffen asbesthoudende materialen, met inbegrip van de afvalstoffen, toetsen aan deze eenvoudige bereikbaarheid.

Bij werken

Artikel 33/7 van het Materialendecreet bepaalt dat de eigenaar van een constructie zich bij onderhouds-, herstellings- of ontmantelingswerken in constructies altijd moet ontdoen van alle asbesthoudende materialen die door de werken eenvoudig bereikbaar worden.

Let op, deze verplichting geldt voor alle constructies, ongeacht het bouwjaar en ongeacht of het gaat om een publieke constructie of niet.

2.2 Duiding bij de definitie

De definitie hanteert op hoofdlijn twee voorwaarden voor een asbesthoudend materiaal om eenvoudig bereikbaar te zijn:

- 1) waarneembaar en wegneembaar:
 - zonder impact op:
 - bouwkundige integriteit
 - erfgoedkenmerken van een beschermd onroerend erfgoed
 - bij industriële installaties: binnen de normale beheers- en onderhoudscycli (of daarmee vergelijkbare stilstand)
- 2) onbedekt of:
 - louter bedekt met een laag verf, coating, behang, kunststof of textiel
 - bedekt, maar het bedekkende materiaal kan zonder dit bedekkende materiaal te beschadigen weggenomen worden.

2.3 Duiding bij voorwaarden voor eenvoudig bereikbaarheid

Bouwkundige integriteit

De bouwkundige integriteit van een gebouw wordt geacht te zijn aangetast wanneer de verwijdering van het materiaal de stabiliteit van het gebouw in het gedrang brengt. Het gaat over een risicovolle impact op constructie-elementen die een stabiliteitsfunctie hebben en dus deel uitmaken van de draagstructuur van de constructie. Voorbeelden zijn: draagbalken dakgebinte, plafondwelfsels, steunmuren, steunbalken of – palen, funderingsvloeren- en zolen, enz.

Opgelet: niet alle asbesthoudende materialen ter hoogte van die draagstructuren zijn automatisch “niet-eenvoudig bereikbaar”. Indien je deze asbesthoudende materialen kan verwijderen zonder de functionaliteit van de draagstructuur in het gedrang te brengen, dan zijn ze toch eenvoudig bereikbaar. Voorbeelden: verloren bekisting rond steunpalen, asbesthoudende coating op steunbalken, ...

Erfgoedkenmerken

In specifieke gevallen kunnen asbesthoudende materialen een intrinsiek of bepalend onderdeel uitmaken van de erfgoedkenmerken van constructies die een beschermd onroerend erfgoed zijn. Indien het wegnemen van deze asbesthoudende materialen een

negatieve impact betekent op de erfgoedkenmerken van de constructie zijn ze niet eenvoudig bereikbaar.

Of een constructie een onroerend erfgoed is, kan de opdrachtgever of eigenaar opzoeken via <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.

Beheers- en onderhoudscycli industriële installaties

Industriële installaties zijn: installaties bestemd voor energieproductie, -opslag en -distributie en de productie, de bewerking, de opslag of manipulatie van goederen. Voorbeelden hiervan zijn hoogspanningscabines, rolbruggen, ovens, branders, procesleidingen, enz.

Vanuit de noodzaak tot onderhoud, herstellingen, vernieuwingen of veiligheidsprotocollen zijn ingrepen aan industriële installaties inherent aan de bedrijfsvoering. De operationaliteit kent dan een kleinere of grotere impact door een al dan niet gedeeltelijke stilstand of verminderde productie.

Indien het wegnemen van de asbesthoudende materialen een afwijkende impact heeft ten opzichte van wat inherent is aan - of vergelijkbaar met - de impact van normale beheers- en onderhoudscycli bij industriële installaties, worden deze asbesthoudende materialen als niet eenvoudig bereikbaar beschouwd.

Het beheersprogramma en de onderhoudsschema's van het bedrijf vormen voor de asbestdeskundige een vertrekbasis om dit te bepalen. Het is daarbij aangewezen een kopie als bewijsdocument op te laden in het dossier bij de databank.

Bedekt - onbedekt

Ook asbesthoudende materialen die louter bedekt zijn met een laag verf, coating, behang, kunststof of textiel worden mee als 'onbedekt' beschouwd. De reden hiervoor is dat het om dunne, niet stootvaste/beschermende laagjes gaat. Deze bedekking biedt onvoldoende bescherming om te garanderen dat de asbesthoudende materialen geen gevaar inhouden. Bij een kunststof bedekking gaat het dus niet om hard plaatmateriaal maar eerder om dunne kunststof laagjes met vergelijkbare dikte en bescherming als een laag behangpapier, verf of coating.

Indien het asbesthoudende materiaal toch bedekt is, maar die bedekking kan zonder de bedekking te beschadigen weggenomen worden, dan is het asbesthoudende materiaal wel eenvoudig bereikbaar. Voorbeeld: een bedekkende plaat die enkel met schroeven gemonteerd is en makkelijk kan losgeschroefd en teruggeplaatst worden zonder de bedekkende plaat daarbij te beschadigen.

Eenvoudig bereikbaar is niet eenvoudig verwijderbaar!

De moeilijkheidsgraad van de verwijderbaarheid van een asbesthoudend materiaal staat los van het begrip eenvoudig bereikbaarheid. Een eenvoudig bereikbaar asbesthoudend materiaal kan, indien het verlijmd is aan de ondergrond, niet eenvoudig te verwijderen zijn. Toch is het een eenvoudig bereikbaar materiaal. Voorbeelden hiervan zijn verlijmde lambriseringsplaten, tegellijm op chape, enz.

Eenvoudig bereikbaar is niet fysiek bereikbaar (in het kader van het inspectieprotocol)!

Materialen die in de zin van het inspectieprotocol kunnen beschouwd worden als fysiek niet bereikbaar, kunnen toch eenvoudig bereikbaar zijn. Beide aspecten staan los van mekaar. Het inspectieprotocol bepaalt dat een asbestdeskundige fysiek bereikbare elementen moet onderzoeken.

Het Inspectieprotocol bepaalt dat ruimtes, materialen en platformen tot een hoogte van 3,50 m vanaf een vaste ondergrond fysiek bereikbaar zijn. De asbestdeskundige moet materialen tot deze hoogte kunnen aanraken, bemonsteren, betreden of opheffen.

Materialen kunnen dus wel eenvoudig bereikbaar zijn, maar mogelijk niet fysiek bereikbaar. Voorbeelden hiervan zijn hoog gelegen schouwen en plafondplaten.

FICHE “GEBONDENHEID EN BINDMIDDEL”

VERSIE 01

Voor de belangrijkste concepten en onderdelen van de regelgeving rond het asbestinventarisatetest maakt de OVAM fiches op ter ondersteuning van personen die er professioneel actief mee bezig zijn. Deze fiches geven extra duiding bij de van toepassing zijnde wetgeving en specifiek bij de richtlijnen zoals opgenomen in de Ministeriële besluiten ‘Inspectieprotocol asbestinventarisatie’ en ‘Certificatiereglement’.

Deze fiches zullen later onderdeel uitmaken van de leidraden bij voormelde Ministeriële besluiten.

1. RECHTSGROND “GEBONDENHEID EN BINDMIDDEL”

De concepten “gebondenheid” en “bindmiddel” worden vermeld in het **Materialendecreet**:

Artikel 3, §2, 5°:

“Hechtgebonden asbesthoudende materialen: asbesthoudende materialen waarin de asbestvezels in oorsprong sterk gebonden zijn door een bindmiddel dat hoofdzakelijk bestaat uit cement, bitumen, mastiek, kunststof of lijm.”

Het **Inspectieprotocol** maakt gebruik van de concepten, voornamelijk in het kader van het bepalen van het materiaalisico:

“De databank beoogt één inspecteerbaar materiaal met eenzelfde bindmiddel per bronfiche in te voeren, ook indien meerdere inspecteerbare materialen aan elkaar werden bevestigd. Indien de asbestdeskundige geen afzonderlijke monsters kan nemen van aan elkaar gemonteerde asbestverdachte materialen, dient hij alsnog meerdere bronfiches te voorzien en zo nodig de codering van het ene genomen monster handmatig op te splitsen. De relatie tussen deze bronfiches wordt dan beschreven aan de hand van het notatieveld.”

[...]

“De asbestdeskundige is verantwoordelijk voor:

een correcte en representatieve monsternamen en aanlevering van het te analyseren materiaal aan het asbestlabo of aan een derde die contractueel instaat voor de aanlevering aan het asbestlabo;

een duidelijke omschrijving van het materiaal (aandacht voor meerlagige materialen, mengmonsters etc.);

het bepalen van de categorie van gebondenheid en de bindmiddelen op basis van vaststellingen tijdens het plaatsbezoek en het verslag van de laboanalyses.

Het erkende asbestlabo is verantwoordelijk voor:

de juiste bepaling van de aan- of afwezigheid van asbest in het aangeleverde monster conform de erkenning;

de bepaling van de asbestsoort.”

[...]

“De gebondenheid bepaalt in welke mate de asbestvezels (in het materiaal in oorsprong) gebonden zitten. De asbestdeskundige bepaalt de categorie van gebondenheid op basis van het bindmiddel waaruit de aangetroffen asbesttoepassing hoofdzakelijk bestaat. Elke asbesttoepassing bestaat in meer of mindere mate uit een bindmiddel waarin weinig tot heel veel asbestvezels in vermengd werden. Ook mengsels van bindmiddelen kunnen voorkomen.

Bindmiddelen bestaande uit lijm, kunststof, cement of bitumen zijn sterke bindmiddelen die een asbesthoudend materiaal (in oorsprong) hechtgebonden maken. Is vooral een ander bindmiddel dan de voormelde vier gebruikt dan is de gebondenheid veel minder. In dat geval kan de asbesttoepassing toch onder categorie 2 of misschien zelfs 3 geplaatst worden.

<i>Categorie I: hechtgebonden in oorsprong</i>	<i>Materialen waarbij de vezels stevig gebonden zijn in een bindmiddel dat (nagenoeg) uitsluitend bestaat uit cement, kunststof, bitumen, lijm of een gelijkwaardige mengeling hiervan. Een (zeer) beperkte bijmenging is mogelijk</i>
<i>Categorie 2: niet-hechtgebonden met matrix</i>	<i>Gips-kalk, calciumsilicaat, karton-papier, vilt, kurk, mousse, andere niet behorende tot cat. I of III</i>
<i>Categorie 3: niet-hechtgebonden met weinig of geen matrix</i>	<i>Spuitasbest-bevloeking, textiel, koord, zuivere asbest...</i>

2. INHOUDELIJKE TOELICHTING

2.1 Gebondenheid

Bindmiddel en materiaalrisico

We categoriseren asbestmaterialen juridisch louter op basis van het type bindmiddel als hecht- of niet-hechtgebonden: zoals het bindmiddel in oorsprong bestond als resultaat van een productieproces, bij een producent of in situ. Bestaat het bindmiddel hoofdzakelijk uit cement, bitumen, mastiek, kunststof of lijm, dan categoriseren we het conform de decretale definitie de facto als ‘hechtgebonden (in oorsprong)’, ongeacht de toestand.

Door veroudering, verwerking of beschadiging kan de sterkte en functionaliteit van een bindmiddel

afnemen. Het bindmiddel wordt broos en de mate waarin het de asbestvezels bindt, neemt af. Een

voorbeeld hiervan is asbestcementen dakbekleding (hechtgebonden) dat door weersomstandigheden sterk verweerd is en begroeid met mos. Ondanks deze vergaande verwerkingstoestand categoriseren we dit asbestmateriaal nog steeds als ‘hechtgebonden’ maar de verweerde toestand van het bindmiddel heeft het wel een negatieve impact op het materiaalrisico (risicobeoordeling).

Omgekeerd blijft een niet-hechtgebonden asbestmateriaal bedekt door een fixerende laag toch ‘niet- hechtgebonden’. De fixerende laag verstevigt weliswaar (het oppervlak) van het asbestmateriaal maar dat vertaalt zich dan enkel in een beter materiaalrisico, niet in een wijziging van de juridische gebondenheid. Een voorbeeld hiervan zijn geverfde platen type “Pical”.

Semi-hechtgebonden?

Verweerde of beschadigde bindmiddelen type cement, bitumen, mastiek, kunststof of lijm resulteren bij het doorlopen van de risicobeoordeling tot een verhoogd of hoog risico. Bevinden deze bindmiddelen zich nog in hun oorspronkelijke toestand dan vormen ze een laag of zeer laag risico.

Om communicatief de sterke verweringsgraad van bijvoorbeeld asbestcementen golfplaten of leien aan te duiden, gebruikt men soms de term 'semi-hechtgebonden'. In het kader van het asbestattest en het asbestafbouwbeleid is deze term niet juridisch verankerd. De afgenomen stevigheid van het hechtgebonden materiaal resulteert in een verhoogd of hoog materiaalarisico met de bijhorende strengere beheers- en saneringsmaatregelen (ook al blijven we ze juridisch categoriseren als hechtgebonden).

Heterogene bindmiddelen

Meestal hebben toepassingen of materialen een homogeen bindmiddel: er is bv. enkel sprake van lijm of cement. Sommige toepassingen of materialen kunnen echter uit meerdere bindmiddelen bestaan, al dan niet asbestverdachte. Het gaat om één toepassing of materiaal, maar met een heterogeen bindmiddel. In dergelijke gevallen wordt de gebondenheid bepaald aan de hand van het bindmiddel waarin asbestvezels voorkomen. Indien er meerdere bindmiddelen asbestvezels bevatten, wordt het bindmiddel gekozen dat procentueel het meest voorkomt in het materiaal (cfr. 'hoofdzakelijk').

Typische voorbeelden vormen een vinylzeil met karton (kunststof en asbestkarton) of platen type

"Glasal" (kunststof en asbestcement).

Een ander voorbeeld zijn dichtingen type "Klingerit". Dit dichtingsmateriaal werd vaak gefabriceerd als opgerolde matten van samengeperste vezels. De vezels, waaronder dus vaak asbestvezels, werden samengeperst onder hoge druk. Hierdoor geraakten de vezels verweven in en aan elkaar en vormden zo een bepaald vast oppervlak dat gemakkelijk te verscheuren, versnijden en verknippen was (uitknippen dichtingsringen op maat). Soms werd er minimaal lijm aan toegevoegd als extra verstevigingsmiddel. In dit geval is dus hoofdzakelijk geen bindmiddel aanwezig.

2.2 Databank

Heterogene structuur of opbouw

Toepassingen of materialen die in oorsprong werden samengesteld met heterogene bindmiddelen mogen niet verward worden met samengestelde constructie-elementen die bijvoorbeeld na het aanbrengen van meerdere lagen, in hun totaliteit een heterogene structuur of opbouw hebben.

De asbestdeskundige moet voor dergelijke samengestelde constructie-elementen de bindmiddelen afzonderlijk beoordelen tenzij dit niet mogelijk is. Indien een identificatie enkel mogelijk is via monsternamen zijn er twee mogelijkheden:

- 1) het asbestlabo geeft per onderdeel/bindmiddel mee of er asbest aanwezig is of niet: de asbestdeskundige maakt per bindmiddel een bronfiche aan;
- 2) het asbestlabo specificeert niet in welk bindmiddel asbest aanwezig is: de asbestdeskundige maakt één bronfiche aan en bepaalt de gebondenheid op basis van het bindmiddel dat het hoogste materiaalarisico geeft.

Voorbeelden

Pleisterwerk kan uit drie, afzonderlijk geproduceerde asbestverdachte lagen bestaan, met elk een eigen bindmiddel: verf, gips en leem. Indien elk van deze lagen op zich asbestverdacht is, maakt de asbestdeskundige voor elke laag een afzonderlijke bronfiche op (per inspecteerbaar materiaal dat uit éénzelfde bindmiddel bestaat). In de praktijk zal een asbestlabo voor één monster genomen tot op de draagstructuur vaak niet meegeven in welk bindmiddel de asbestvezels zich precies bevinden. De asbestdeskundige zal geen aparte stalen nemen per afzonderlijke laag (verf-gips-leem) dus stelt hij één bronfiche op voor de totale structuur en bepaalt hij de gebondenheid op basis van het bindmiddel met het hoogste potentiële materiaalrisico.

Dezelfde redenering geldt ook voor asbesthoudende mastiek tussen de gevel en het schrijnwerk met een achteraf aangebrachte verflaag. De totale opbouw van dit constructie-element bevat de twee bindmiddelen mastiek en verf die elk afzonderlijk geproduceerd en aangebracht werden. Indien de verf ook asbestverdacht is, maakt de asbestdeskundige ook voor de verf een aparte bronfiche op.

Automatische bepaling gebondenheid

Wanneer de asbestdeskundige een bepaald bindmiddel selecteert in de databank, bepaalt de databank automatisch de gebondenheid. Er bestaat echter ook een optie 'Andere', waarbij de asbestdeskundige zelf het bindmiddel invult en dus ook de gebondenheid zelf kan bepalen. Deze optie is enkel nodig indien het aangetroffen bindmiddel - dat hoofdzakelijk aanwezig is – niet opgenomen is in de selectielijst.

Voorbeeld

Tegellijm bestaat vaak hoofdzakelijk uit cement vermengd met andere bestanddelen zoals gips en zand. Stelt de asbestdeskundige vast dat de tegellijm afwijkend slechts minimaal uit cement bestaat en vooral uit een mengeling van bijvoorbeeld zand en gips, dan kan hij in de databank opteren voor 'Andere' bij bindmiddel. De asbestdeskundige noteert dan bijvoorbeeld 'cement-zand-gips' en kiest voor gebondenheid 'niet-hechtgebonden'.

FICHE “GEBRUIK INSPECTIEFICHES”

VERSIE 02 16/03/2022

Voor de belangrijkste concepten en onderdelen van de regelgeving rond het asbestinventarisatetest maakt de OVAM fiches op ter ondersteuning van personen die er professioneel actief mee bezig zijn. Deze fiches geven extra duiding bij de van toepassing zijnde wetgeving en specifiek bij de richtlijnen zoals opgenomen in de ministeriële besluiten ‘Inspectieprotocol asbestinventarisatie’ en ‘Certificatiereglement’

Deze fiches zullen later onderdeel uitmaken van de leidraden bij voormelde ministeriële besluiten.

1. RECHTSGROND INSPECTIEFICHES

In het Vlarema¹ stelt artikel 5.4.1: “De OVAM stelt het inspectieprotocol asbestinventarisatie op, vastgesteld door de minister. Het inspectieprotocol asbestinventarisatie regelt minstens:

1° de richtlijnen voor de afbakening van het inspectiegebied en de eventuele inspectiebeperkingen; 2° de inspanningsverplichtingen voor de asbestdeskundige asbestinventarisatie;

3° de richtlijnen voor monsternamen;

*4° de richtlijnen voor de invoer van inspectiegegevens in de databank asbestinventarisatie;
...”*

Het Ministerieel Besluit Inspectieprotocol asbestinventarisatie bevat dus de verdere uitwerking van deze onderdelen. De invoer van inspectiegegevens en -beperkingen gebeurt in de databank aan de hand van zogeheten “inspectiefiches”. De feitelijk omstandigheden tijdens de inspectie bepalen welke inspectiefiche de asbestdeskundige in welke situatie moet gebruiken. De hieronder beschreven inspectieconcepten, inspanningsverplichtingen en de samenvattende beslismomen geven hierbij de nodige duiding.

2. INSPECTIECONCEPTEN

De inspectieconcepten bepalen samen met de inspanningsverplichtingen welke asbestverdachte materialen de asbestdeskundige wel of niet moet inspecteren en hoe de deskundige ze moet rapporteren via een inspectiefiche.

Het uitgangspunt van het Inspectieprotocol is dat alle asbestverdachte materialen in het inspectiegebied te inspecteren zijn. Maar tijdens het plaatsbezoek zal de asbestdeskundige maar een deel ervan effectief kunnen inspecteren: de inspecteerbare asbestverdachte materialen.

2.1 Waarneembaar > vast te stellen > inspecteerbaar

Om een asbestverdacht materiaal te kunnen inspecteren, moet de asbestdeskundige het asbestverdachte materiaal kunnen vaststellen. Is dat niet mogelijk dan is er sprake van een onderzoeksbeperking. Om het te kunnen vaststellen moet het asbestverdachte materiaal waarneembaar zijn.

Waarneembaar

Deze stap is een afbakening van de te inspecteren materialen of ruimtes tot de scope die onderzocht zou kunnen worden zonder destructieve handelingen te moeten stellen. Destructieve handelingen zijn: demonteren, afbreken of doorboren van bedekkende of afsluitende materialen*. De waarneembare materialen of ruimtes zijn dus deze die theoretisch bereikbaar zijn zonder destructieve handelingen. Bedekkende materialen opheffen (behalve uitsorteren of opscheppen) of een laagje verf, coating, behang, flexibele dunne laag kunststof of textiel verwijderen zijn geen destructieve handelingen.

**Een beschadiging veroorzaakt bij staalname of een bestaande beschadiging of opening vallen niet onder destructieve handelingen.*

Is het asbestverdachte materiaal niet waarneembaar dan zal de asbestdeskundig hoogstens vrijwillig een advies kunnen formuleren (adviesfiche).

Opgelet: niet-waarneembare materialen of ruimtes zullen wel deel uitmaken van een destructieve asbestinventarisatie (voorafgaand aan werken-sloop): dan zijn destructieve handelingen wel inherent aan de scope en het onderzoek. Voor een geldig asbestattest volstaat een niet-destructief onderzoek.

Vaststelbaar

Deze volgende stap bepaalt of het waarneembare asbestverdachte materiaal nu effectief visueel of auditief (aantikken, kloppen) door de asbestdeskundige veilig vast te stellen is. Is dat niet mogelijk dan is er een onderzoeksbepierking die dit verhindert. Onderzoeksbepierkingen kunnen verschillende redenen hebben zoals:

- onveiligheid (conform Welzijnswet, ...);
- toegang slotvast (poort, deur, luik, ...);
- materiaal in opslag;
- overwoekerende vegetatie;
- materiaal - of ruimte waarin het zich bevindt - hoger dan 3,50 m, te rekenen vanaf een vaste ondergrond (het Inspectieprotocol beschouwt dit materiaal/deze ruimte als niet fysiek bereikbaar).

Wordt de asbestdeskundige met een onderzoeksbepierking geconfronteerd dan leidt dit tot een beperkingsfiche, tenzij de onderzoeksbepierking op korte termijn kan verholpen worden.

Voorbeelden relatie waarneembaar – vaststelbaar

- een plat dak: de roofing of andere aanwezige materialen aan het dakoppervlak zijn (in theorie) waarneembaar, omdat deze ruimte of het oppervlak waar te nemen zijn zonder andere materialen te moeten demonteren of beschadigen. Het plat dak bevindt zich echter op 6 meter hoogte en kan niet veilig bereikt worden met een ladder of via een luik of raam. Het plat dak is ook niet visueel vast te stellen vanaf een raam op een hogere verdieping of vanuit een ander gebouw op het inspectiegebied. Daardoor is het plat dak in se waarneembaar maar echter niet vast te stellen.
- een zolderruimte: via een zolderluik is de zolder waarneembaar maar indien het zolderluik op slot is, is de zolderruimte niet vast te stellen. Het zolderluik moet niet beschadigd of gedemonteerd worden, maar gewoon geopend via het slot.
- een ruimte onder dakpannen van een zadeldak: via het opheffen van de dakpannen is de onderliggende ruimte of het onderliggende materiaal waarneembaar. Is het opheffen van een dakpan niet mogelijk omdat het niet veilig te bereiken is via een raam of ladder, dan is de ruimte eronder niet vast te stellen.

Inspecteerbaar

Deze laatste stap bepaalt of het vast te stellen asbestverdachte materiaal effectief volledig geïnspecteerd kan worden: dit houdt in dat de asbestdeskundige de volledige identificatie (bevestiging asbestverdacht/asbesthoudend of conclusie toch niet-asbesthoudend) én de risico- evaluatie kan uitvoeren die nodig is voor het invullen van een bronfiche. Is dit niet mogelijk dan is ook hier sprake van een onderzoeksbeperking en zal de asbestdeskundige een beperkingsfiche moeten opmaken. Op deze algemene regel zijn twee kanttekeningen van toepassing:

1) niet-asbesthoudende materialen:

Als het asbestverdachte materiaal bij nadere inspectie geïdentificeerd kan worden als niet-asbesthoudend, wordt de bronfiche gefinaliseerd zonder verdere risico-evaluatie te moeten invullen in de databank. In theorie is een risico-evaluatie wel mogelijk. Deze zal dan nihil zijn.

2) asbestcement in de buitenschil (mijlpaal 2034):

Voor de asbestcementen buitenschiltoepassingen die onderdeel uitmaken van de verwijderingsmijlpaal 2034² moet de asbestdeskundige toch de risico-evaluatie naar best vermogen invullen in situaties waarvoor hij dit bij andere asbestverdachte materialen zou beschouwen als niet uitvoerbaar en dus te rapporteren als beperkingsfiche. De reden hiervoor is dat deze typische asbestcementen materialen ook van op afstand makkelijk te herkennen zijn en op basis van de gekende literatuur (studies verwerking asbestcement in de buitenschil) in combinatie met de eigen vaststellingen toch een risico-evaluatie kan uitgevoerd worden.

Voor een correcte inventarisatie worden zoveel als mogelijk asbestverdachte materialen gerapporteerd via bronfiches. Voor roerende goederen, afval en afdruiptzones hanteert de asbestdeskundige andere fiches (zie verder).

Voorbeeld inspecteerbaar:

- leidingisolatie in een kelder: vanuit een trapgat is witte leidingisolatie vast te stellen in een kelder. De kelder is onverlicht en staat onder water zodat ze niet verder betreden kan worden (onderzoeksbeperking). De leidingisolatie kan daardoor niet voldoende van nabij geïnspecteerd voor de identificatie en de beoordeling (gaat het om gips of wit geverfde kunststof?) van de materiaaltoestand. De asbestdeskundige zal een beperkingsfiche moeten opmaken tenzij de eigenaar op korte termijn de kelder kan leegpompen.
- rookgasafvoerkanaal op hellend dak: de asbestdeskundige kan enkel vanop afstand (straat) het rookgaskanaal vaststellen. Hij kan het toch identificeren als asbestverdachte vezelcement (asbestcement) toepassing en rapporteren in een bronfiche met invulling van de risico-evaluatie. Een andere asbestverdachte toepassing zou hij in die omstandigheden niet als inspecteerbaar beschouwen en rapporteren in een beperkingsfiche.

2.2 Inspanningsverplichtingen

De verplichte inspanningen die een asbestdeskundige moet doen, bepalen welke asbestverdachte materialen de deskundige wel of niet had moeten inspecteren. Die verplichte inspanningen bestaan uit:

² Asbestcementen dak- en gevelbekleding, dakgoten, rookgas- en hemelwaterafvoerkanalen die zich aan de buitenzijde bevinden.

- de *zorgvuldigheid* die de asbestdeskundige aan de dag moet leggen;
- het *vooronderzoek* dat de asbestdeskundige moet uitvoeren;
- de minimale *handelingen* die de asbestdeskundige moet stellen (plaatsbezoek);
- de minimale *monsternamen* die de asbestdeskundige moet doen.

In het bijzonder de minimale handelingen bepalen tezamen met de inspectieconcepten welke inspectiefiche een asbestdeskundige moet gebruiken. Deze minimale handelingen zijn de handelingen die de asbestdeskundige, tijdens een standaard niet-destructief onderzoek, kan uitvoeren:

- zonder *onderzoeksbepijking*;
- zonder risico's voor het normale gebruik van het gebouw achter te laten bij monsternamen.
- zonder materiaal te demonteren of te beschadigen met uitzondering van:
 - o het verwijderen* van een laag verf, coating, behang of flexibele dunne laag kunststof of textiel om een onder- of achterliggende asbestverdachte materiaal te inspecteren of om een monster te nemen;

**Voormelde verwijdering van een laag moet wel redelijk zijn. De verwijdering is redelijk indien:*

- *er visueel of auditief voldoende aanwijzing is dat er zich een asbestverdacht materiaal achter bevindt. Bijvoorbeeld een voorzetwand die klinkt als een vezelcementen plaat maar bedekt is met een laag behang of een volle muur met vermoedelijk pleisterwerk achter een laag verf;*
- *het beperkt en subtiel kan worden verwijderd. Bijvoorbeeld zonder hele stukken behang of verf weg te schrapen.*

Is niet aan deze redelijkheid voldaan dan zijn de asbestverdachte materialen bedekt met een laag verf, coating, behang of flexibele dunne laag kunststof of textiel niet waarneembaar, tenzij de opdrachtgever opdracht gaf tot een destructief onderzoek.

3. INSPECTIEFICHES

Onderstaande tabel lijst de verschillende inspectiefiches op die de asbestdeskundige kan hanteren in de databank:

Inspectiefiche	Toelichting
Uitsluitingsfiche	Voor de rapportering van (deel)constructies in het inspectiegebied die geen risicobouwjaar hebben (≥ 2001). Ze worden uitgesloten van verdere inspectie*.
Bronfiche	De belangrijkste inspectiefiche. Voor de rapportering van alle inspecteerbare asbestverdachte materialen (met uitzondering van roerende goederen, afvalstoffen en afdruiptzones).
Adviesfiche	Altijd optioneel. Voor de rapportering van niet-waarneembare asbestverdachte materialen of niet-asbestverdachte materialen.
Bepijkingfiche	Voor de rapportering van waarneembare maar – door een onderzoeksbepijking - niet vast te stellen of niet-inspecteerbare asbestverdachte materialen.

Afvalfiche	Voor de rapportering van inspecteerbare asbestverdachte materialen die juridisch een afvalstof vormen (geen roerende goederen, geen afdruiptzones bodemlaag).
Afdruiptzonefiche	Voor de rapportering van afdruiptzones in bodemlagen (al dan niet afval- of puinhoudend, minimaal 25 vol% grond) langsheen asbestcementen gevels en daken.
Roerendgoedfiche	Voor de rapportering van inspecteerbare asbestverdachte materialen die juridisch niet onroerend zijn door bestemming en geen afvalstof of afdruiptzone in een bodemlaag vormen.

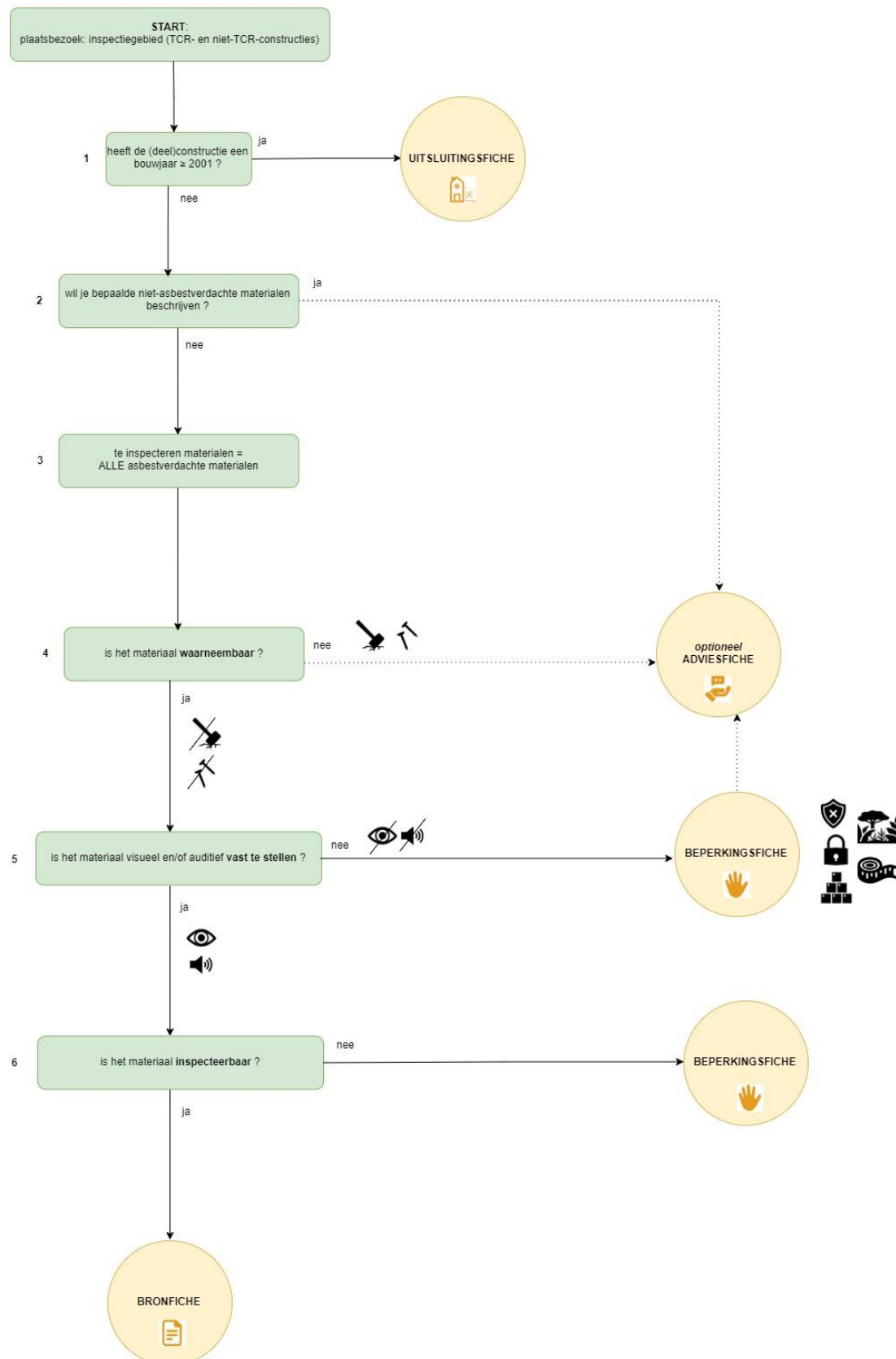
*indien de opdrachtgever-eigenaar een vrijwillig aanvullend onderzoek vraagt in het kader van een verruiming tot asbestinventaris voor werkgever zullen ook constructies met recentere bouwjaren voorwerp uitmaken van het onderzoek.

4. BESLISBOOM

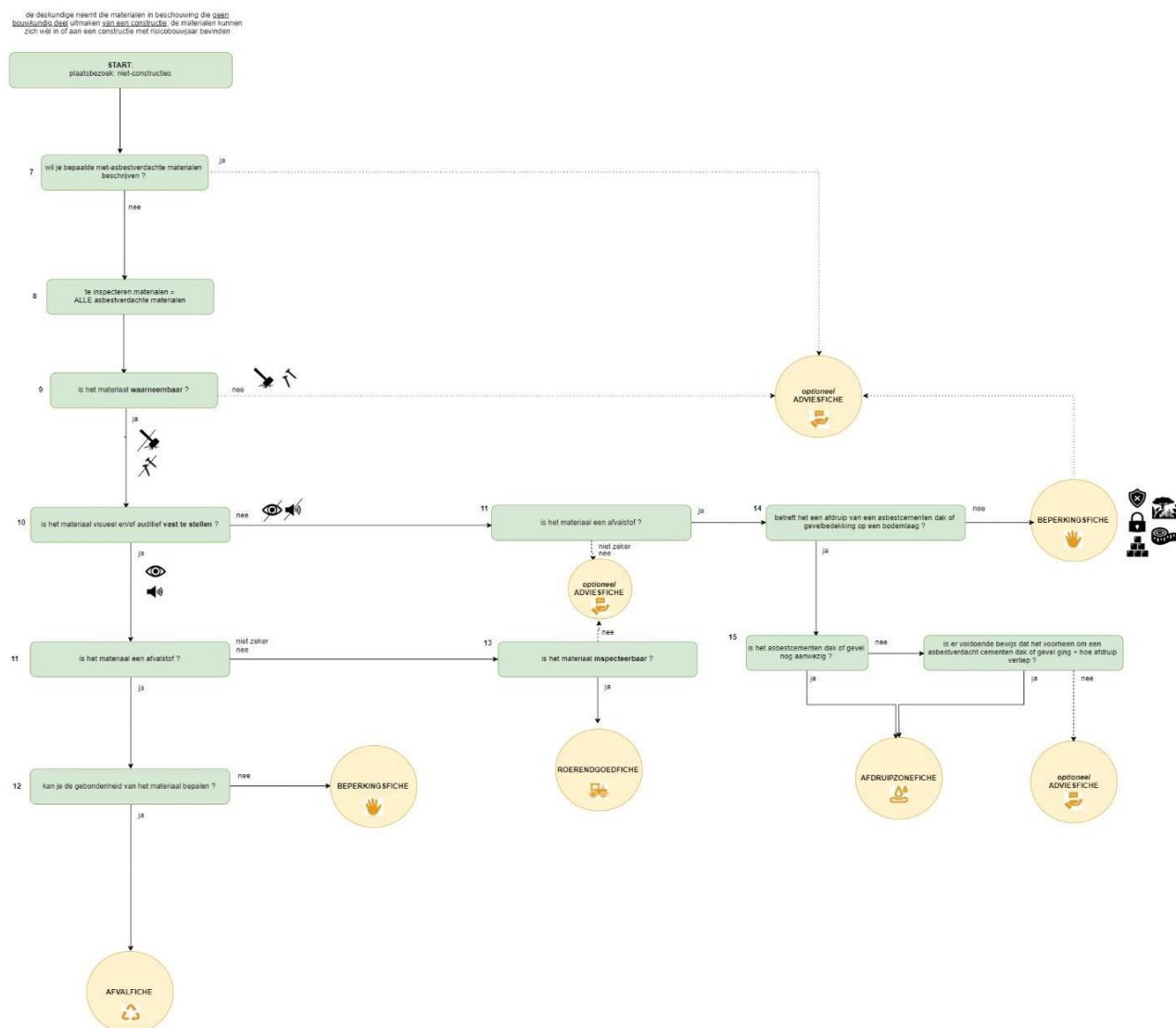
Onderstaande beslisboom verduidelijkt in welke situaties een asbestdeskundige een bepaalde inspectiefiche moet of kan hanteren, wanneer het plaatsbezoek wordt uitgevoerd. De beslisboom maakt een onderscheid tussen het aantreffen van constructies enerzijds en niet-constructies anderzijds.

Beslisboom constructies (TCR en niet-TCR)

de deskundige neemt die materialen in beschouwing die
bouwkundig deel uitmaken van een constructie

Beslisboom niet-constructies

Legende

Nr	Betekenis	Voorbeelden
1	De constructie of de deelconstructie heeft geen risicobouwjaar.	Nieuwbouw uit 2017
2	Om de eigenaar te informeren kan de deskundige optioneel niet-asbestverdachte materialen beschrijven in een adviesfiche.	Golfplaten "NT", platen type "Heraklith", platen type "Trespa", natuurleien
3	Alle asbestverdachte materialen op het inspectiegebied, ook materialen die niet waarneembaar of niet vast te stellen zijn	Ondergrondse afvoerbuizen in vezelcement

4	Is het materiaal of de ruimte (in theorie) waar te nemen zonder andere materialen te moeten beschadigen of demonteren? Beschadigen ≠ opheffen; verwijderen verf, coating, behang, flexibele dunne laag kunststof of textiel; monsternamen met inherente schade; bestaande beschadiging of opening Opheffen ≠ uitsorteren, opscheppen JA: = onderwerp van het niet-destructief onderzoek NEE: ≠ onderwerp van het niet-destructief onderzoek → optioneel beschrijft de deskundige de ruimte of het materiaal in een adviesfiche	Beschadigen/demonteren = bv. bij verlaagd plafond met vastgeschroefde platen, gemonteerde laminaatvloer, EPDM op plat dak Opheffen = bv. bij verlaagd plafond met losse tegels, dakpannen, rooster, putdeksel (alleen licht geklemd of los) Adviesfiche: bv. tegellijn achter keramische wandtegels
5	Kan ik het (in theorie) waarneembare materiaal ook visueel en/of auditief vaststellen? Methode: 'kijken en tikken' NEE: situationele beperking van het niet-destructief onderzoek → de deskundige voert verplicht een beperkingsfiche in bij middellangetermijns- of permanente beperking, en optioneel een adviesfiche	Beperkingsfiche: Veiligheid (Welzijnswet) Slotvaste deur/poort/luik Materiaal in opslag Overwoekerende vegetatie Fysiek niet bereikbaar (> 3,50 m vanaf een vaste ondergrond) Adviesfiche: roofing op plat dak van 6 m hoog
6	Is identificatie (asbesthoudend / asbestverdacht of niet-asbesthoudend) én risico-evaluatie mogelijk? NEE: = niet-inspecteerbaar materiaal, beperking op de beoordeling van het	Beperkingsfiche: vast te stellen asbestverdachte platen of leidingen die fysiek niet bereikbaar zijn (> 3,50 m), waardoor onvoldoende zekerheid over gebondenheid of toestand.

	materiaal → de deskundige voert verplicht een beperkingsfiche in <u>Uitzondering:</u> de volgende asbestcementen buitenschiltoepassingen worden alsnog in een bronfiche opgenomen indien de identificatie mogelijk is, maar de risico-evaluatie niet (voldoende): Dak- en gevelbedekking Lei, shingle Plaat Golfplaat Nok, windveer boeiboord Dakgoot Rookgaskanaal Schouwwhoed, ventilatiekap (anti-windval) Hemelwaterafvoerkanaal De risico-evaluatie wordt naar best vermogen ingevuld in de databank.	
7	Idem nr. 2	Idem nr. 2, maar dan losliggend
8	Idem nr. 3	Ondergronds asbestafval in vezelcement, ophooglagen
9	Idem nr. 4	Adviesfiche bv.: Op basis van documenten en redelijk vermoeden heeft een oldtimer auto asbesthoudende remschijven. Deze zijn niet waarneembaar want het wiel moet dan worden gedemonteerd. Bij een hoop steenpuinafval is de toplaag waarneembaar. De deskundige heeft een redelijk vermoeden van asbesthoudend afval onder de toplaag. Uitsorteren of opscheppen is geen deel van het niet-destructief onderzoek.
10	Kan ik het (in theorie) waarneembare materiaal ook visueel en/of auditief vaststellen? Methode: 'kijken en tikken'	De deskundige stelt een losse buis in vezelcement visueel en auditief vast.

	NEE: situationele beperking van het niet-destructief onderzoek → de deskundige voert verplicht een beperkingsfiche in bij middellangetermijns- of permanente beperking, indien stap 11 = ja en stap 14 = nee	
11	Ontdoet de eigenaar zich van het materiaal?	Ontdoen: het materiaal is bv. niet meer in gebruik, niet meer functioneel, en ligt in opslag in de tuinberging. Ja = afvalstof; nee of niet zeker = roerend goed
12	Kan de deskundige bepalen of het materiaal hechtgebonden of niet-hechtgebonden is?	Afvalfiche bv. losse bloembak in opslag, visueel vaststelbare stukken vezelcement, vast te stellen slib/sediment afkomstig van asbestcementen dakbedekking Beperkingsfiche bv. je stelt visueel een los (geverfd) kokeronderdeel in opslag vast, maar deze is niet fysiek bereikbaar om (door staalname) na te gaan of het om steen, beton of vezelcement gaat.
13	Is identificatie (asbesthoudend / asbestverdacht of niet- asbesthoudend) én risico-evaluatie mogelijk? NEE: = niet-inspecteerbaar materiaal, beperking op de beoordeling van het materiaal → de deskundige voert optioneel een adviesfiche in, een beperkingsfiche moet niet	Adviesfiche bv. vast te stellen (geverfde) kist (in gebruik) in de kelder die fysiek niet bereikbaar is (materiaal in opslag), waardoor onvoldoende zekerheid over gebondenheid of toestand van platen aan de kist. Roerendgoedfiche bv. bloembak in gebruik, gazonwals in gebruik
14	Afdruip: potentiële (niet vast te stellen) asbestvezels, afkomstig van een asbestcementen dak of gevel, die (potentieel) naar beneden afdruipten door hemelwater Bodemlaag: min. 25% grond of dus max. 75% bodemvreemde stenen of steenachtige materialen Een afdruip van een andere toepassing en de afdruip van een asbestcementen dak of gevel op een niet-bodemlaag dient niet te worden gerapporteerd.	Afdruip op bodemlaag: dak met asbestcementen golfplaten, gevel met asbestcementen leien op grasperk, tuin met bloemen, bodem met 50% keien en 50% grond (eventueel via dakgoot/regenpijp)

	NEE: De waarneembare afvalstof betreft enerzijds geen afdruipt van een asbestcementen dak of gevel op een bodemlaag en kan anderzijds niet worden vastgesteld → de deskundige voert verplicht een beperkingsfiche in bij middellangetermijns- of permanente beperking, en optioneel een adviesfiche.	Beperkingsfiche: Veiligheid (Welzijnswet) Slotvaste deur/poort/luik Materiaal in opslag Overwoekerende vegetatie Fysiek niet bereikbaar (> 3,50 m vanaf een vaste ondergrond) Adviesfiche: op basis van documenten en redelijk vermoeden bevinden er zich voorraden asbesthoudende zekeringen en rollen dichtingsmateriaal type "Klingerit" in een berging, maar dit lokaal is slotvast.
15	Is het asbestcementen dak of gevel nog aanwezig tijdens het plaatsbezoek van de deskundige?	Afdruiptzonefiche bv. afdruipt asbestcementen dak of gevel (via dakgoot en regenpijp die uitkomt) op grasperk, in kippenren bestaande uit grond Adviesfiche bv. niet zeker of het ging om asbesthoudende golfplaten of "NT"-golfplaten; op foto niet duidelijk of er afdruipt is op een bodemlaag of op verharding of waar de regenpijp uitkomt

VOORBEELDCASES

Volgende voorbeelden van situaties trachten de inspectieconcepten en de beslisboom meer te kaderen.

Ruimte of materiaal	Waarneembaar?	Vast te stellen?	Inspecteerbaar?	Inspectiefiche
Ruimte onder zadeldak met dakpannen	Ja, want dakpannen opheffen is onderwerp van het onderzoek	Nee, want dakpannen zijn bv. te zwaar (beton) of niet veilig ophefbaar	Nee, want niet vast te stellen	Beperkingsfiche (veiligheid), optioneel adviesfiche (mogelijk onderdakplaten)
Zolderruimte met toegangsluik	Ja, want geen beschadigen of demonteren vereist om zolderruimte waar te nemen	Nee, want luik is voor middellange termijn slotvast of luik bevindt zich op 5 m hoogte	Nee, want niet vast te stellen	Beperkingsfiche (slotvast, hoogte), optioneel adviesfiche

Zolderruimte met toegangsluik, geen vaste vloer op zolder	Ja, want geen beschadigen of demonteren vereist om zolderruimte waar te nemen	Ja, je kan visueel witte leidingisolatie aan een verre muur vaststellen vanaf de trap	Nee, de isolatie is wel asbestverdacht, maar niet fysiek bereikbaar voor bepaling gebondenheid (monstername)	Beperkingsfiche (veiligheid aanwezigheid asbestverdachte leidingisolatie) +
Gevelleien aan dakkapel op 6 m hoogte	Ja, want geen beschadigen of demonteren vereist om gevelruimte waar te nemen	Ja, want visueel vast te stellen vanaf vaster ondergrond (tuin)	Ja, want identificatie en risico-evaluatie zijn voldoende mogelijk	Bronfiche
Vastgeschroefd verluchtungs-rooster in toilet; rooster met relatief kleine gaten	Nee, want de ruimte die het rooster blokkeert is geen onderwerp van het onderzoek (demonteren van het rooster is vereist)	Nee, want niet waarneembaar	Nee, want niet vast te stellen	Optioneel adviesfiche (mogelijk buis in vezelcement)
Vastgeschroefd verluchtungs-rooster in toilet; rooster met relatief grote gaten	Ja, de ruimte die het rooster niet blokkeert is waarneembaar en dus onderwerp van het onderzoek	Ja, want visueel buis in vezelcement vast te stellen door voldoende grote gaten	Nee, want buis is wel asbestverdacht, maar bepaling toestand is onvoldoende mogelijk	Beperkingsfiche (aanwezigheid asbestverdachte buis)
Voorzetwand in zelfde kleur als volle muur erboven	Ja, want geen beschadigen of demonteren vereist om voorzetwand waar te nemen	Ja, want je kan visueel en vnl. auditief voorzetwand onderscheiden van de volle muur	Ja, want je kan door hetzij monstername hetzij kennis en expertise voldoende identificeren en een risico-evaluatie uitvoeren	Bronfiche

Ruimte achter voorzetwand in gemonteerde gipskarton- platen; geen bestaande beschadiging of opening	Nee, want beschadigen of demonteren vereist om ruimte achter gipskartonplaten waar te nemen	Nee, want niet waarneembaar	Nee, want niet vast te stellen	Optioneel adviesfiche (mogelijk pleisterwerk achter platen)
Helpt van een zijgevel overwoekerd met vegetatie	Ja, want geen beschadigen of demonteren vereist om gevelruimte waar te nemen	Nee, want je kan visueel of auditief de materialen van de overwoekerde helpt van de zijgevel niet vaststellen	Nee, want niet vast te stellen	Beperkingsfiche (vegetatie), optioneel adviesfiche (mogelijk leien of hemelwater- afvoerbuys in vezelcement)

FICHE “GEMEENSCHAPPELIJKE DELEN”

VERSIE 01

Voor de belangrijkste concepten en onderdelen van de regelgeving rond het asbestinventarisatetest maakt de OVAM fiches op ter ondersteuning van personen die er professioneel actief mee bezig zijn. Deze fiches geven extra duiding bij de van toepassing zijnde wetgeving en specifiek bij de richtlijnen zoals opgenomen in de ministeriële besluiten ‘Inspectieprotocol asbestinventarisatie’ en ‘Certificatiereglement’.

Deze fiches zullen later onderdeel uitmaken van de leidraden bij voormelde ministeriële besluiten.

1. RECHTSGROND “GEMEENSCHAPPELIJKE DELEN”

Het concept “gemeenschappelijke delen” wordt vermeld in het **Vlarema**: Vlarema 8, Artikel 86, tweede lid:

“In afwijking van het eerste lid treedt artikel 24 van het decreet van 29 maart 2019 tot wijziging van

diverse bepalingen van titel X van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen in werking op 1 mei 2025 voor de gemeenschappelijke delen van toegankelijke constructies met risico-bouwjaar die onder het stelsel van gedwongen mede-eigendom vallen.”

Het **Inspectieprotocol** werkt deze afwijking verder uit:

“Gebouwen zijn toegankelijke constructies. Gebouwen worden op de kaart van het inspectiegebied opgedeeld in hoofdgebouwen en bijgebouwen. Gebouwen kunnen zelf onderverdeeld worden in gebouweenheden. Gebouweenheden die een residentieel karakter hebben zijn wooneenheden. Het gemeenschappelijk deel van een gebouw is ook een gebouweenheid.”

[...]

“In het geval van mede-eigendom vormen minstens de constructiedelen en niet-constructiedelen die toegankelijk zijn zonder het betreden van private ruimtes een afzonderlijk inspectiegebied en zijn ze voorwerp van een afzonderlijk asbestinventarisatetest. De asbestdeskundige duidt in de databank ondubbelzinnig en leesbaar aan welke gemeenschappelijke delen werden onderzocht.”

[...]

“In het geval van opsplitsing van één eigendom in twee of meer inspectiegebieden (asbestinventarisatetesten), is een afzonderlijk asbestinventarisatetest voor de gemeenschappelijke delen verplicht. In het geval een gebouw onder één eigendom uit meerdere gebouweenheden bestaat, heeft de eigenaar de keuze ze samen op te nemen in één asbestinventarisatetest of ze op te delen in verschillende asbestinventarisatetesten, waarbij in beide gevallen maximaal één wooneenheid per asbestinventarisatetest wordt opgenomen. Een opdeling in twee of meerdere inspectiegebieden heeft dan als consequentie dat voor de gemeenschappelijke delen een apart asbestinventarisatetest wordt opgemaakt.”

2. INHOUDELIJKE TOELICHTING

2.1 Beleidsdoel 2040 en verplichtingen

2025, 2036 en 2040

De Vlaamse Regering wil Vlaanderen tegen 2040 asbestveilig maken. Daarvoor moet voor elke eigendom met een toegankelijke constructie met risicobouwjaar (TCR) gekend zijn of de toestand asbestveilig is of niet. Voor het merendeel van deze eigendommen gebeurt dit aan de hand van een asbestinventarisatetest (kortweg 'asbestattest'). Voor de openbare, technische toegankelijke constructies met risicobouwjaar is voorzien dat de asbestveiligheid op een andere wijze kan aangetoond worden. Het begrip 'TCR' wordt uitgelegd in een andere leidraadfiche.

Een asbestattest is verplicht bij overdracht vanaf 23 november 2022 en generiek verplicht tegen 31 december 2031. Bij overdracht van de gemeenschappelijke delen (gedwongen mede-eigendom) van een TCR, geldt de verplichting pas vanaf 1 mei 2025. De generieke verplichting heeft hier als einddatum 31 december 2035, dus tegen 2036.

Een apart asbestattest

Een eigenaar die een overdracht uitvoert van zijn TCR, heeft vanaf 1 mei 2025 ook nood aan een apart asbestattest voor de gemeenschappelijke delen waarvan hij gedwongen mede-eigenaar is. Een voorbeeld hiervan vormt de verkoop van een appartement in een appartementsgebouw, waarbij een asbestattest wordt opgesteld voor de wooneenheid én voor de gemeenschappelijke delen zoals de traphal, het stooklokaal en de fietsenberging. De gemeenschappelijke delen vormen een aparte gebouweenheid en een apart inspectiegebied, en hebben dus meer dan één eigenaar. De organisatie die de gemeenschappelijke delen beheert, wordt veelal aangeduid als VME of de Vereniging van Mede-Eigenaars.

Indien een appartementsgebouw in zijn geheel wordt verkocht vóór 1 mei 2025, is er nog geen apart asbestattest nodig voor de gemeenschappelijke delen.

Indien één eigenaar zijn eigendom, of dus het inspectiegebied, opdeelt in meerdere inspectiegebieden met elk een asbestattest, zal ook vanaf 1 mei 2025 een apart asbestattest moeten worden opgesteld voor de gemeenschappelijke delen indien dit van toepassing is. Zo zal iemand die een gebouw bezit met een kantoorruimte en een appartement een apart asbestattest moeten opstellen voor bv. de gezamenlijke inkomhal en het afvallokaal, indien de eigenaar beslist om een aparte asbestattesten te laten opstellen voor de kantoorruimte en het appartement.

Indien één eigenaar een appartementsblok in zijn geheel bezit, dient ook hier een asbestattest per wooneenheid te worden opgemaakt en ook een apart asbestattest voor de gemeenschappelijke delen vanaf 1 mei 2025.

2.2 Wat is gemeenschappelijk?

Statuten of schriftelijke bevestiging

Welke delen, ruimtes, materialen gemeenschappelijk zijn bij gedwongen mede-eigendom, wordt normaliter beschreven in de basisakte of de statuten van het gebouw. Het kan gaan om de gezamenlijke traphal, stooklokaal, dak- en gevelbekleding, hemelwaterafvoer, oprit, afvallokaal en parkeerruimte.

Indien de statuten geen of onvoldoende duidelijkheid bieden over bepaalde elementen, bv. terrassen of buitenschrijnwerk, dienen de mede-eigenaars alsnog te bespreken wat gemeenschappelijk en wat privaat is. Het is aangeraden dat de asbestdeskundige hierover

een schriftelijke verklaring ontvangt, zodat hij weet wat wel en wat niet tot het inspectiegebied en dus het asbestattest behoort.

Indien de asbestdeskundige GEEN bewijs heeft (statuten van het gebouw, bevestiging van VME,...) tot welke eigenaar het aangetroffen asbestverdachte materiaal behoort, dan wordt dit materiaal opgenomen in zowel het asbestattest van het appartement (hoeveelheid: hetgeen bouwkundig deel uitmaakt van het appartement) als het asbestattest voor gemeenschappelijke delen. Het materiaal of de ruimte valt dan dus te onderzoeken binnen de scope van beide inspectiegebieden (in het geval van de gemeenschappelijke delen, enkel indien toegankelijk zonder betreden private eigendom).

In het geval er geen mede-eigenaars zijn, maar gewoon één eigenaar die zijn inspectiegebied opdeelt, kijkt de eigenaar samen met de asbestdeskundige naar bewijsdocumenten (bv. akte van het gebouw) en de effectieve situatie ter plaatse, om na te gaan wat (logisch gezien) kan worden beschouwd als gemeenschappelijk. Indien het gemeenschappelijke deel initieel geen TCR bevat, maar wel een niet-toegankelijke constructie (bv. een gezamenlijke oprit of buitenparking) of zelfs een niet-constructie (tuin), wordt geen asbestattest opgesteld, aangezien een asbestattest pas verplicht is bij de aanwezigheid van een TCR in het inspectiegebied. Indien er effectief geen gemeenschappelijke delen zijn, wordt ook geen apart asbestattest opgesteld.

Niet via een privaat deel

Wat een asbestdeskundige minstens moet onderzoeken voor het asbestattest van de gemeenschappelijke delen, dat zijn die gemeenschappelijke delen die toegankelijk zijn zonder het moeten betreden van een privaat onderdeel, bv. een appartement, een berging of een garage.

Ook al is de ruimte of het materiaal in se waarneembaar, als het niet toegankelijk (fysiek bereikbaar) is zonder het moeten betreden van een privaat deel dan vormt het geen onderdeel van de standaard scope voor het asbestattest. Een voorbeeld hiervan kan een hoog dak zijn (> 3,50 m).

Indien betreden van een private ruimte niet nodig is, maar de ruimte of het materiaal is alsnog niet toegankelijk of niet-inspecteerbaar, dan spreken we over een onderzoeksbeperking. Dit is verplicht op te nemen in een beperkingsfiche.

De opdrachtgever kan vrijwillig de scope verruimen met gemeenschappelijke delen die enkel toegankelijk zijn na het betreden van een private ruimte, bv. een afvalkoker in de keukens van de appartementen. Dit geeft hij dan expliciet aan in de opdrachtovereenkomst.

Wel via een privaat deel

Om een idee te geven welke inspectiefiches op de databank de asbestdeskundige dient te gebruiken, wordt het voorbeeld in de vorige paragraaf hieronder uitgewerkt.

We nemen het geval waarbij afvalkokers niet kunnen worden onderzocht zonder toegang via een private ruimte, bv. dus niet via het gemeenschappelijke dak of de gemeenschappelijke kelder. De afvalkokers kunnen enkel worden onderzocht via een private ruimte zoals een appartement.

Normaliter zijn deze afvalkokers beschreven als gemeenschappelijk deel.

Deze toepassing komt dan echter alleen maar terecht in de bronfiche van een asbestattest voor gemeenschappelijke delen wanneer de opdrachtgever expliciet vraagt om ook een private ruimte te onderzoeken op gemeenschappelijke delen. Dit hoort dus niet tot de minimale

scope. De asbestdeskundige mag deze afvalkoker opnemen in een bronfiche van een asbestattest voor het appartement enkel als de afvalkoker behoort tot de privé-eigendom van het appartement of wanneer er geen bewijs of bevestiging is in wiens bezit de toepassing is.

Indien de asbestdeskundige bewijs heeft dat het materiaal gemeenschappelijk is, is het aangeraden om dit te vermelden in een adviesfiche in het asbestattest van het appartement. Zo is het ook aan te raden dat de asbestdeskundige in een asbestattest voor gemeenschappelijke delen in een adviesfiche opneemt dat er bewijzen zijn dat een (twijfelachtig) materiaal toch behoort tot een privaat eigendom. Materialen waar twijfel over kan bestaan zijn bv. buizen of platen aan het terras, platen of mastiek aan buitenschrijnwerk,...

Conciërgewoning

Een conciërgewoning is vaak terug te vinden in een appartementsgebouw. Indien de woning eigendom is van de VME en deze instantie verhuurt de residentie aan een conciërge, dan mag de conciërgewoning deel uitmaken van het asbestattest voor gemeenschappelijke delen, indien er in totaal maar één wooneenheid deel uitmaakt van dit document.

Invoeren op de databank

De asbestdeskundige beschrijft en duidt aan op de databank welke gemeenschappelijke delen er werden onderzocht.

In het geval een constructie gemeenschappelijke en private delen bevat (bv. een appartementsgebouw), en enkel de gemeenschappelijke delen van een constructie werden onderzocht, duidt de asbestdeskundige dit aan met 'gedeeltelijk gebouw'. Er werd namelijk maar een deel van het totale gebouw onderzocht. De private delen vormen hier geen onderdeel van het inspectiegebied. Ook vinkt de asbestdeskundige de zin aan die vermeldt dat alle gemeenschappelijke delen van de constructie werden onderzocht.

Indien een constructie gemeenschappelijke delen bevat van twee of meerdere VME's wordt laatstgenoemde zin niet aangevinkt. De asbestdeskundige kan ook optioneel het KBO-nummer van de VME vermelden in de databank, zodat duidelijk is wie de opdrachtgever is.

Gemeenschappelijke afscheiding

Een gemeenschappelijke muur of afscheiding is een constructie die op de grens staat tussen twee eigendommen. Het behoort toe aan beide eigenaars en er is dus sprake van mede-eigendom.

Hiervoor is echter geen apart asbestattest nodig. De desbetreffende constructie wordt opgenomen in de attesten voor beide eigendommen, indien van toepassing. Indien een deel van de constructie niet kan worden vastgesteld vanaf het ene eigendom (bv. te hoge muur waardoor zijde thv de andere eigenaar niet vast te stellen is), is er sprake van een onderzoeksbeperking.

FICHE “RICHTLIJNEN MONSTERNAME: ALGEMEEN”

VERSIE 02 dd 30/09/2022

Voor de belangrijkste concepten en onderdelen van de regelgeving rond het asbestinventarisatetest maakt de OVAM fiches op ter ondersteuning van personen die er professioneel actief mee bezig zijn. Deze fiches geven extra duiding bij de van toepassing zijnde wetgeving en specifiek bij de richtlijnen zoals opgenomen in de ministeriële besluiten ‘Inspectieprotocol asbestinventarisatie’ en ‘Certificatiereglement’.

Deze fiches zullen later onderdeel uitmaken van de leidraden bij voormelde Ministeriële besluiten.

1. RECHTSGROND RICHTLIJNEN MONSTERNAME

In het **Vlarema** wordt de rechtsgrond gelegd voor de uitwerking van de richtlijnen rond de monstername in het inspectieprotocol.

Artikel 5.4.1.

De OVAM stelt het inspectieprotocol asbestinventarisatie op, vastgesteld door de minister. Het inspectieprotocol asbestinventarisatie bevat de standaardprocedure die gecertificeerde asbestdeskundigen inventarisatie moeten volgen om op een correcte manier een geldige asbestinventaris op te maken.

Het inspectieprotocol asbestinventarisatie regelt minstens:

(...) 3° de richtlijnen voor monstername;

Verschillende delen van het **inspectieprotocol asbestinventarisatie** hebben betrekking op de zorgvuldige en veilig monstername. Zie fiche “monstername: zorgvuldigheid en veiligheid”.

Daarnaast bepaalt het inspectieprotocol ook regels rond:

- De representativiteit van het monster
- Het soort monstername: materiaalmonster, kleefmonster, puntmonster, mengmonster
- De monsterhoeveelheid: aantal monsters en monsterinhoud
- Hoe moet omgegaan worden met laboanalyses

2. KADERING MONSTERNAME ALGEMEEN

De asbestdeskundige moet het monster zodanig nemen dat het representatief is voor het asbestverdachte materiaal.

Bij een monstername van asbestverdacht materiaal, beslist de asbestdeskundige, conform het Inspectieprotocol, over de **monsterhoeveelheid**. De hoeveelheid onderscheidt zich in twee aspecten:

- de monsterinhoud;
- het aantal monsters per materiaal.

Deze fiche bespreekt ook twee andere belangrijke aandachtspunten: enerzijds de soorten monstername die een asbestdeskundige kan hanteren en anderzijds het omgaan met laboanalyses.

3. SOORTEN MONSTERNAMES

3.1 Materiaal- en kleefmonsters

Identificatie van asbest in een bepaald medium kan onder meer aan de hand van:

- een materiaalmonster: bv. een puntmonster of een mengmonster;
- een kleefmonster;
- een luchtmonster;
- een bodemmonster;
- een watermonster.

Het Inspectieprotocol vermeldt dat, in het kader van het niet-destructief onderzoek, een asbestdeskundige kan opteren voor een **materiaal- en/of kleefmonster**. Een materiaal- en/of kleefmonster kan worden gehanteerd indien het materiaal waarneembaar en vast te stellen (en bereikbaar) is. Overige vormen van monstername zijn niet verplicht en kunnen worden geadviseerd als aanvullend onderzoek.

Een materiaalmonster wordt gebruikt om de identificatie van een materiaal na te gaan.

Een kleefmonster dient om (moeilijk) vast te stellen resten of stofdeeltjes (depositie) op een bepaald oppervlak te capteren (bv. contaminatie).

3.2 Puntmonsters en mengmonsters

Een mengmonster is een verzameling van puntmonsters in één recipiënt. Bij een puntmonster is er sprake van één monster van één monsternamepunt per recipiënt.

Een **puntmonster** zal een asbestdeskundige voornamelijk toepassen bij homogene materialen waarbij de asbestvezels gelijkmatig over het materiaal verdeeld zijn. Homogene toepassingen of materialen werden normaal ex situ geproduceerd in een fabrieksproces met de bedoeling een gelijke en evenredige verspreiding van de (asbesthoudende) samenstelling en een gelijk verdeelde kwaliteit van product te bekomen.

Een monstername op één bepaald monsternamepunt is daarbij (volgens de asbestdeskundige) voldoende representatief voor het volledige materiaal en/of voor de volledige toepassing, bv.:

- een hoekje van één golfplaat als puntmonster om een golfplaten-zadeldak te identificeren, waarbij de golfplaten volgens de asbestdeskundige audiovisueel (en op basis van documenten) gelijkaardig zijn;
- een hoekje van één beige vinyltegels en bijhorende waarneembare onderliggende zwarte lijm als puntmonster om een vloerlaag te identificeren, waarbij de vinyltegels (en zwarte lijm) volgens de asbestdeskundige audiovisueel (en op basis van documenten) gelijkaardig zijn (ook overal beige kleur);
- een hoekje van één drempel als puntmonster om alle drempels in een woning te identificeren, waarbij de drempels volgens de asbestdeskundige audiovisueel (en op basis van documenten) gelijkaardig zijn.

In sommige gevallen kan de asbestdeskundige ervoor kiezen om van één toepassing toch meerdere puntmonsters te nemen, bv.:

- als een toepassing bestaat uit aan mekaar gehechte asbestverdachte materialen en de deskundige van de verschillende asbestverdachte materialen in de toepassing een identificatie wil.
- Een asbestlabo moet een uitspraak doen over het gehele monster en niet over de

aanwezigheid van asbest in de verschillende lagen van het monster. In sommige gevallen kan een asbestdeskundige in overleg met het labo waarmee hij samenwerkt een uitspraak krijgen per bindmiddel of matrix. Dergelijke uitspraak valt echter niet onder de kwaliteitsborging van de erkenning van het labo;

- de asbestdeskundige betwijfelt of de toepassing homogene materialen bevat, bv.
 - een zadeldak met golfplaten in vezelcement bevat, na audiovisueel onderzoek (en de raadpleging van documenten), volgens de asbestdeskundige 1/4de recentere golfplaten en 3/4de oudere golfplaten;
 - een zijgevel bevat, na audiovisueel onderzoek (en de raadpleging van documenten),
 - volgens de asbestdeskundige 1/2de recentere leien en 1/2de oudere leien;
 - een vloerlaag met vinyltegels en zwarte lijm bevat, na audiovisueel onderzoek (en de raadpleging van documenten), volgens de asbestdeskundige 1/2de type A-vinyltegels (bv. rood, niet-gevlamd), en 1/2de type B-vinyltegels (groen, gevlamd).

Mengmonsters kunnen voornamelijk een meerwaarde bieden bij heterogene toepassingen. Bij heterogene toepassingen of materialen zijn de asbestvezels niet gelijkmatig verdeeld over het materiaal. De resultaten van de (asbesthoudende) samenstelling zijn dan vaak diffuus, gevarieerd en eerder inconsistent.

De heterogeniteit is voornamelijk een gevolg van het feit dat de toepassing in situ wordt aangebracht bv.:

- Een stukadoor bv. brengt het pleisterwerk ter plaatse aan door verschillende materialen te mengen en vervolgens het mengsel tegen een oppervlak uit te smeren. Tijdens dit proces werden vroeger soms ook asbestvezels gebruikt.
- Gelijkaardig hiermee werden vroeger ook asbestvezels toegevoegd aan de gipsisolatie van warmteleidingen door een chauffagist.

De asbestvezels werden niet altijd consequent en gelijkmatig toegevoegd aan de heterogene materialen. Het is dus mogelijk dat de asbestvezels, indien ze werden toegevoegd, zich niet gelijkmatig over de toepassing bevinden omwille van bv.:

- de aannemer achtte bepaalde locaties crucialer om er asbest aan toe te voegen (extra stevigheid), bv. een bepaalde muur wel, een bepaalde plafond wel, een bepaalde leidingbocht wel;
- tijdens het aanbrengen van de toepassing was de voorraad asbestvezels uitgeput;
- de aannemer was eerder nonchalant bij het mengproces en vergat soms asbestvezels toe te voegen...

Als gevolg daarvan kunnen er zich bij heterogene materialen op een bepaald monsternamepunt geen asbestvezels bevinden en op een ander monsternamepunt (in hetzelfde materiaal en zelfs oppervlak) wel asbestvezels.

Van een heterogeen materiaal zijn dus steekproefsgewijs meerdere puntmonsters nodig om een representatief beeld te vormen van het asbesthoudend karakter. Om hier de analysekosten te drukken, kunnen mengmonsters gehanteerd worden, waarbij het asbesthoudend karakter van één materiaal, verspreid over een bepaalde zone, wordt nagegaan.

Bij een correct representatief mengmonster dient het analyseresultaat van het mengmonster te worden vertaald naar het geheel van het materiaal dat het mengmonster vertegenwoordigt. Zo zal bij een asbesthoudend mengmonster van pleisterwerk aan wanden alle pleisterwerk aan alle wanden die het mengmonster vertegenwoordigt, worden beschouwd als asbesthoudend. Bij een puntmonster wordt enkel voor het geheel van het materiaal dat dit

puntmonster representeert, het analyseresultaat overgenomen. Bijvoorbeeld als een deskundige na het nemen van een asbesthoudend puntmonster van pleisterwerk aan de oostelijke wand van de slaapkamer enkel deze specifieke wand beschouwt als asbesthoudend.

Een mengmonster zal een asbestdeskundige verplicht toepassen bij tegellijm faiencetegels, pleisterwerk en bij thermische leidingisolatie in gips, conform de richtlijnen beschreven in het Inspectieprotocol. Dit is een minimale vereiste. De asbestdeskundige kan, in overleg met de opdrachtgever, ervoor kiezen om voor deze asbestverdachte materialen toch te werken met een puntmonster in plaats van een mengmonster, ook al is dit mogelijk duurder omdat je kwantitatief meer stalen nodig hebt om een bepaalde toepassing te vertegenwoordigen. Zo kan een opdrachtgever bv. opteren om extra puntmonster te nemen van pleisterwerk (in een bepaalde zone), indien er reeds voorgaand asbestonderzoek plaatsvond van het pleisterwerk aan de hand van mengmonsters, conform het Inspectieprotocol. Bij tegellijm kan de asbestdeskundige ook beargumenteren om enkel te werken met puntmonsters (bv. in de badkamer) omdat de tegellijm niet in alle ruimtes waarneembaar is (bv. geen bestaande beschadiging in faiencetegels in keuken, toilet, douche,...).

4. AANTAL MONSTERS

Bij de keuze voor het aantal monsters per materiaal moet de asbestdeskundige vooral de **representativiteit** voor het materiaal in acht nemen. De keuze zal daarom afhangen van:

- de samenstelling van het materiaal (homogeen of heterogeen)
 - voor homogene materialen is in principe één puntmonster voldoende per representatief deel;
 - voor heterogene materialen zijn meerdere puntmonsters nodig (die samen kunnen worden gebracht in een mengmonster);
- de locatie of het voorkomen (hoeveelheid, ...) van de toepassing
 - bij heterogene toepassingen hangt het aantal puntmonsters (of mengmonsters) af van de locatie van de toepassing, bv.:
 - ▶ pleisterwerk: x aantal mengmonsters afhankelijk van aantal verdiepingen (behalve bij wooneenheden)
 - ▶ pleisterwerk: x aantal puntmonsters nodig per mengmonster afhankelijk van aantal lokalen waar pleisterwerk voorkomt;
 - ▶ leidingisolatie in gips: x aantal mengmonsters nodig afhankelijk van aantal zones waar de leidingisolatie voorkomt:
 - > bv. zone kelder, zone nachthal en zone zolder: per zone dient de lengte opnieuw gemeten te worden vanaf nul om het aantal mengmonsters te bepalen
 - > opmerking: per zone moet de asbestdeskundige de monsternames representatief uitvoeren, dus mogelijk verspreid over verschillende lokalen, bv. in de zone 'kelder' komt de leidingisolatie voor in het stooklokaal, de berging, de garage en de wasplaats → het aantal monsters hangt af van de totale lengte in deze zone, waarbij de asbestdeskundige de monsters neemt verspreid in de lokalen (dus niet enkel bv. alle monsters in het stooklokaal);
 - ▶ leidingisolatie in gips: x aantal mengmonsters nodig afhankelijk van de lengte van de toepassing en het gelijkaardige karakter van de isolatie (bv. recente vs. oudere gipsisolatie)
 - ▶ kleefmonsters: om een contaminatie in kaart te brengen dient de asbestdeskundige bij de keuze van het aantal kleefmonsters onder meer de volgende parameters in beschouwing te nemen:
 - aard van de asbestbron (bv. gebondenheid)

>

> pagina 51 van 95

- locatie van de asbestbron (bv. hoog of laag t.o.v. de begane grond) aard van de contaminatie (bv. gevolg van verwerking, uitgevoerde werken,...)
- > aard van het gecontamineerde oppervlak (solide, egaal, poreus,...)
- > mogelijkheden van ruimtelijke verspreiding (weersomstandigheden, verschillende lokalen, binnenluchtstromen,...)
- bij homogene toepassingen dient ook de locatie in acht genomen te worden, want hier is veelal één puntmonster voldoende per representatief deel of per type materiaal. De asbestdeskundige dient audiovisueel, en/of aan de hand van documenten en/of kennis en ervaring zelf te bepalen in welke mate een bepaald materiaal representatief is voor een bepaald voorkomen van het materiaal. Hoewel de materialen homogeen werden gefabriceerd, is het nog steeds mogelijk dat bij de opbouw of renovatie van een constructie deze homogene materialen heterogeen werden gebruikt als toepassing, bv.:
 - ▶ mastiek komt visueel voor in verschillende types (verschil in kleur en plaats van toepassing) aan eenzelfde constructie:
 - > één puntmonster voor grijze mastiek tussen glas en aluminium schrijnwerk
 - > één puntmonster voor bruine stopverf tussen glas en houten schrijnwerk
 - > één puntmonster voor grijze mastiek tussen aluminium schrijnwerk en gevel
 - > één puntmonster van grijze mastiek als uitzetvoeg aan de gevel;
 - ▶ gevelleien die volgens de asbestdeskundige visueel bestaan uit 1/2de oudere leien en 1/2de recentere leien:
 - één puntmonster voor de oudere leien
 - één puntmonster voor de recentere leien;
 - ▶ zwarte lijm die visueel in lokaal 1 een ander uitzicht en textuur (viskeuzer) bevat dan de zwarte lijm in lokaal 2 van dezelfde constructie; volgens bewijsdocumenten is lokaal 2 ook op een later tijdstip gerenoveerd:
 - één puntmonster van zwarte lijm in lokaal 1
 - één puntmonster van zwarte lijm in lokaal 2;
 - ▶ roofing op een gebouw van 1965 en roofing op een gebouw van 1979:
 - één puntmonster van de roofing uit 1965
 - één puntmonster van de roofing uit 1979.
- de hoeveelheid asbestverdachte lagen of bindmiddelen van het materiaal (tot aan de primaire drager) en de hoeveelheid informatie (bindmiddel, concentratie) die het asbestlabo, waarmee de asbestdeskundige samenwerkt, meedeelt.

5. OMGAAN MET LABOANALYSES

5.1 De rol van de asbestdeskundige

Het Inspectieprotocol gaat ervan uit dat een asbestdeskundige audiovisueel in staat is om asbestverdachte en niet-asbestverdachte materialen te onderscheiden. Indien de asbestdeskundige alsnog twijfelt, kan hij het materiaal *worst case* als asbestverdacht beschouwen.

Als algemene richtlijn geldt dat er per bindmiddel een bronfiche moet opgesteld worden. Zoals vermeld in de fiche 'richtlijnen bronfiche' gaat de asbestdeskundige dus, voor de juiste keuze van het aantal en de inhoud van bronfiches, na uit welke bindmiddelen het asbestverdachte materiaal bestaat. In het geval van asbesthoudend materiaal, geeft hij in de databank aan in welk bindmiddel de asbestvezels voorkomen.

De asbestdeskundige kan zich hiervoor baseren op:

- zijn plaatsbezoek en zijn monstername;
- analyseresultaten van het asbestlabo.

De asbestdeskundige is verantwoordelijk voor de **interpretatie** van zijn monstername en van de analyseresultaten.

5.2 De rol van het asbestlabo

Het asbestlabo analyseert het monster of de monsters en vermeldt in zijn **analyserapport**, binnen zijn erkenning, minstens de volgende elementen:

- Het monster is asbesthoudend of niet-asbesthoudend;
- Indien asbesthoudend: soort asbestvezel.

Het asbestlabo dient het monster in zijn geheel te beschouwen en te analyseren, waarbij dus alle materialen en bindmiddelen worden onderzocht. Omdat de laborant mogelijk de context of de herkomst van het monster niet kent, kan het nuttig zijn dat de asbestdeskundige extra informatie meegeeft omtrent het monster, bv.:

- om welke toepassing het gaat;
- of het om een punt- of mengmonster gaat (verplicht indien mengmonster);
- of er meerdere lagen of materialen aanwezig (zouden kunnen) zijn;
- of het volgens hem om een hechtgebonden of niet-hechtgebonden materiaal gaat;
- welke bindmiddelen er (mogelijk) aanwezig zijn.

Optioneel kan het asbestlabo de volgende informatie meedelen per monster, buiten zijn erkenning:

- meer gedetailleerde omschrijving van het monster
 - bv. 'verf + gips + steen' i.p.v. 'pleisterwerk'
 - bv. 'gips + vezelkluwen (glaswol) + geperste vezels (karton)' i.p.v. 'isolatie'
 - bv. 'kunststof (vinyl) + geperste vezels (karton)' i.p.v. 'vloerlaag'
- indicatie van concentratie asbestvezels
 - bv. < 50 % of ≥ 50%;
- de gebondenheid: hechtgebonden of niet-hechtgebonden;
- de bindmiddelen en hun asbesthoudend of niet-asbesthoudend karakter per bindmiddel
 - bv. één monster met vinyltegels en zwarte lijm met volgend analyseresultaat:
 - ▶ asbesthoudend, chrysotiel, hechtgebonden
 - ▶ bindmiddel:
 - ✓ chrysotiel in kleverige matrix (lijm) en kunststofmatrix (tegels)
 - ✓ of: chrysotiel in kleverige matrix (lijm)
 - ✓ of: chrysotiel in kunststofmatrix (tegels)
 - bv. één monster pleisterwerk met verf/gips/leem met volgend analyseresultaat
 - ▶ asbesthoudend, chrysotiel, niet-hechtgebonden
 - ▶ bindmiddel/matrix:
 - ✓ chrysotiel in kleverige matrix (verf), brokkelige gipsmatrix (gips), brokkelige steenmatrix (leem)
 - ✓ of: chrysotiel in kleverige matrix (verf), brokkelige gipsmatrix (gips)
 - ✓ of: chrysotiel in kleverige matrix (verf), brokkelige steenmatrix (leem)
 - ✓ of: chrysotiel in kleverige matrix (verf)
 - ✓ of: chrysotiel in brokkelige gipsmatrix (gips), brokkelige steenmatrix (leem)
 - ✓ of: chrysotiel in brokkelige gipsmatrix (gips) of: chrysotiel in brokkelige steenmatrix (leem)

Deze informatie wordt gegeven buiten de erkenning van het labo en valt dus buiten het kwaliteitsborgingsysteem van die erkenningen.

5.3 Interpretatie van een asbestverdacht materiaal

De asbestdeskundige moet een uitspraak doen over:

- het bindmiddel waaruit het materiaal bestaat: hij kan dit doen op basis van zijn eigen ervaring.
- de asbestconcentratie: hij kan dit doen op basis van:
 - de op de databank vermelde richtwaarden;
 - eigen ervaring;
- het asbesthoudend karakter per bindmiddel nagaan door:
 - ofwel een monstername uit te voeren per volgens hem noodzakelijk te analyseren bindmiddel
 - ofwel één monster te nemen van het (aan elkaar gehechte) materiaal en op eigen verantwoordelijkheid te vermelden welke bindmiddelen asbesthoudend en niet-asbesthoudend zijn.

De asbestdeskundige kan voor deze elementen ook aanvullend aan het asbestlabo vragen hierover een uitspraak te doen.

Indien de asbestdeskundige verschillende monsters verkiest voor aan mekaar gehechte materialen, dient hij erop toe te zien dat er geen resten meer gehecht zijn van het ene bindmiddel aan het andere bindmiddel waarover hij een uitspraak wil, omdat de laborant het monster in zijn geheel dient te beschouwen:

- bv. de asbestdeskundige wil een uitspraak doen over de vinyltegels en de zwarte lijm en neemt daarom twee aparte monsters; in het monster van de vinyltegels dienen er geen resten van zwarte lijm te zijn gehecht aan de stukjes vinyltegels zodat de laborant enkel de vinyltegels in beschouwing kan nemen tijdens zijn analyse.

6. DE MONSTERINHOUD

6.1 Gemiddelde asbestconcentratie

De monsterinhoud, dus het volume aan of de oppervlakte van het materiaal dat zich (idealiter) in het puntmonster bevindt, hangt voornamelijk af van de aard en het type van materiaal. Bepaalde materialen hebben gemiddeld genomen een bepaalde concentratie aan asbestvezels.

Op basis van deze kennis van '**gemiddelde concentratie**' wordt de monsterinhoud bepaald. Zo zal het bv. niet nodig zijn een volledige lei mee te nemen als materiaalmonster, omdat een hoekje van de toepassing volstaat. Bepaalde toepassingen hebben ook verschillende lagen of bindmiddelen in hun opbouw. Als de asbestdeskundige hiervan één monster wil nemen, zal de monsterinhoud relatief groot zijn omdat hij meerdere materialen wil capteren.

Als pleisterwerk bv. bestaat uit verf, gips en leem zal het monstervolume mogelijk groter zijn dan wanneer er enkel gips werd gebruikt. Dit hangt dan ook weer af van de dikte van de laag pleisterwerk die werd aangebracht: hoe dikker, hoe meer monsterinhoud de asbestdeskundige zal bekomen (monstername tot op het dragermateriaal).

6.2 Aangeraden monsterhoeveelheid

Onderstaande niet-exhaustieve indicatieve lijst somt vaak voorkomende asbestverdachte materiaaltypes op waarbij, aan de hand van parameters, wordt nagegaan welke puntmonsterhoeveelheid gemiddeld voldoende is voor het asbestlabo om **een uitspraak te kunnen doen over het materiaal binnen de detectielimiet van de gebruikte**

analysemethode. Deze lijst is niet absoluut en baseert zich voornamelijk op gemiddeldes, algemeen voorkomen en op de huidige staat van kennis.

Materiaaltype	Gebondenheid	Samenstelling	Gemiddelde concentratie asbestvezels	Aangeraden monster-hoeveelheid
Vezelcement	Hecht	Homogeen	10-50%	1 à 2 cm ²
Plaat type “Menuiserite” (niet rood)	Hecht	Homogeen	10-50%	1 à 2 cm ²
Plaat type “Menuiserite” (rood)	Hecht	Homogeen	≤ 10%	4 à 5 cm ²
Gips (thermische isolatie)	Niet-hecht	Heterogeen	Sterk variërend, zelfs bij	10 à 15 cm ³
			eenzelfde toepassing	
Pleisterwerk	Niet-hecht	Heterogeen	≤ 10%	10 à 15 cm ³
Tegellijm faiencetegel	Niet-hecht of hecht ³	Heterogeen	≤ 10%	10 à 15 cm ³
Plaat type “Pical”	Niet-hecht	Homogeen	> 50%	1 à 2 cm ²
Plaat type “Promatect”	Niet-hecht	Homogeen	≤ 10%	4 à 5 cm ²
Plaat type “Bakeliet”	Hecht	Homogeen	≤ 10%	4 à 5 cm ²
Karton/papier	Niet-hecht	Homogeen	> 50%	1 à 2 cm ²
Kunststof (vinyl)	Hecht	Homogeen	≤ 10%	4 à 5 cm ²
Mastiek/verf/coating	Hecht	Homogeen	≤ 10%	1 à 2 cm ²
Lijm	Hecht	Homogeen	≤ 10%	4 à 5 cm ²
Bitumen	Hecht	Homogeen	≤ 10%	4 à 5 cm ²

³ Zie ook leidraadfiche ‘gebondenheid en bindmiddel’

Geperste (dichtingen "Klingerit")	vezels type	Niet-hecht	Homogeen	> 50%	1 à 2 cm ²
Textiel		Niet-hecht	Homogeen	> 50%	0,5 cm ²
Spuitlaag		Niet-hecht	Homogeen of heterogeen	> 50%	2 à 3 cm ²
Kleefmonster		Hecht ⁴	Heterogeen	≤ 10%	30 à 40 cm ²

⁴ Een kleefmonster wordt gebruikt om bepaalde resten te bemonsteren. Deze resten kunnen oorspronkelijk hecht- (bv. stukjes vezelcement) of niet-hechtgebonden (bv. stukjes koord) zijn. De verwijzing naar hechtgebonden in de tabel betekent slechts dat de matrix van het kleefmonster an sich hechtgebonden is (lijm van de gehanteerde tape bv.).

FICHE “MONSTERNAME: ZORGVULDIGHEID EN VEILIGHEID”

VERSIE 01

Voor de belangrijkste concepten en onderdelen van de regelgeving rond het asbestinventarisatetest maakt de OVAM fiches op ter ondersteuning van de lesgevers van de verplichte opleiding, medewerkers van erkende certificatie-instellingen asbest en (kandidaat) gecertificeerde asbestdeskundigen inventarisatie. Deze fiches geven extra duiding bij de van toepassing zijnde wetgeving en specifiek bij de richtlijnen zoals opgenomen in de Ministeriële besluiten ‘Inspectieprotocol asbestinventarisatie’ en ‘Certificatiereglement’.

Deze fiches zullen later onderdeel uitmaken van de leidraden bij voormelde Ministeriële besluiten.

1. RECHTSGROND RICHTLIJNEN MONSTERNAME

In het **Vlarema**⁵ wordt de rechtsgrond gelegd voor de uitwerking van de richtlijnen rond de monstername in het inspectieprotocol.

Artikel 5.4.1.

De OVAM stelt het inspectieprotocol asbestinventarisatie op, vastgesteld door de minister. Het inspectieprotocol asbestinventarisatie bevat de standaardprocedure die gecertificeerde asbestdeskundigen inventarisatie moeten volgen om op een correcte manier een geldige asbestinventaris op te maken.

Het inspectieprotocol asbestinventarisatie regelt minstens:

(...) 3° de richtlijnen voor monstername;

Verschillende delen van het **inspectieprotocol asbestinventarisatie** hebben betrekking op de zorgvuldige en veilig monstername. De belangrijkste bepalingen met betrekking tot een zorgvuldige en veilige monstername en de basisuitrusting zijn terug te vinden in:

- 3.1.1 opdrachtafbakening en opdrachtovereenkomst
 - Bepalingen rond niet-destructief onderzoek
- 3.2.3 Afbakenen onderzoeksbeperkingen
 - Bepalingen rond: niet-destructief onderzoek, veilig werken, gebruik van de geschikte uitrusting
- 4.1 Inspanningsverplichtingen
 - Bepalingen rond: zorgvuldig en veilig werken, monstername algemeen, niet-destructief onderzoek, gebruik van de geschikte uitrusting...
- 4.3 Basisuitrusting
 - Bepalingen rond gebruik van de geschikte uitrusting

2. KADERING EN BEGRIPPEN

Naast het intellectuele onderdeel van de asbestinventarisatie verdient ook de praktische uitvoering van een monstername de nodige aandacht.

⁵ Besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2012 tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalcringlopen en afvalstoffen

Wanneer een asbestdeskundige een monsternamen uitvoert van asbestverdacht materiaal, is het belangrijk om stil te staan bij hoe hij te werk gaat. De monsternamen omvat verschillende aspecten, waaronder:

- de zorgvuldigheid en veiligheid met aandacht voor de basisuitrusting.
- de graad van het ingrijpende (destructieve) karakter en de inherente schade.

2.1 Begrip zorgvuldigheid en veiligheid

Een zorgvuldige en veilige staalname vermijdt:

- het veroorzaken van risico's zowel voor zichzelf als voor mogelijke personen in de omgeving;
- het veroorzaken van een (onredelijke) asbestvezelvrijgave tijdens en na de monsternamen;
- het veroorzaken of achterlaten van bijkomende risico's door onjuiste monsternamen;
- het aanbrengen van fysieke schade indien dit geen deel uitmaakte van een aanvullend destructief onderzoek (zoals beschreven in de opdrachtovereenkomst).

Punt 4.1.1 van het Inspectieprotocol beschrijft een zorgvuldige en veilige staalname als volgt:

Een zorgvuldige en veilige monsternamen gebeurt volgens de richtlijnen in dit Inspectieprotocol. De asbestdeskundige respecteert minstens volgende elementen:

- het monster wordt genomen door de asbestdeskundige;
- het monster is representatief voor het asbestverdachte materiaal;
- er worden voldoende monsters genomen voor het betrokken asbestverdachte materiaal;
- de asbestdeskundige gebruikt geschikt gereedschap;
- het monster wordt correct verpakt;
- het monster krijgt een unieke code dat ook vermeld wordt op het plan;
- bij de monsternamen neemt de deskundige de nodige maatregelen om veilig een monster te kunnen nemen:
 - zowel veilig voor zichzelf als voor mogelijke personen in de omgeving;
 - bij de monsternamen neemt de asbestdeskundige de nodige maatregelen om een mogelijke asbestvezelvrijgave tijdens en na de monsternamen zo laag als mogelijk te houden;
 - de asbestdeskundige mag geen bijkomende risico's veroorzaken of achterlaten door onjuiste monsternamen voor het verdere normale gebruik van de constructie;
- het monsternamenpunt wordt duurzaam ingekapseld of afgedekt;
- het gebruikte gereedschap wordt gereinigd of er wordt gebruik gemaakt van wegwerpgereedschap;
- er mag geen van andere dan voor de monsternamen inherente schade, aangebracht worden indien dit geen deel uitmaakte van een aanvullend destructief onderzoek (zoals beschreven in de opdrachtovereenkomst):
 - in een standaard niet-destructief onderzoek dient de te bemonsteren toepassing voldoende functioneel te blijven.

Om op een zorgvuldige en veilige manier de monsternamen uit te voeren moet de asbestdeskundige beschikken over een basisuitrusting. De asbestdeskundige is voorzien van de geschikte uitrusting om aan zijn inspanningsverplichtingen te kunnen voldoen. Het ontbreken of niet functioneren ervan is geen geldige onderzoeksbeperking.

Voor het juiste gebruik van de geschikte uitrusting tijdens de inventarisatie schat de asbestdeskundige eerst de veiligheidsrisico's in en toetst deze af aan de Welzijnswet.

2.2 Begrip niet-destructief onderzoek

De finaliteit van een asbestinventarisatetest is een uitspraak te doen over de asbestveiligheid met het oog op een normaal gebruik van het gebouw. Een niet-destructief onderzoek conform het Inspectieprotocol volstaat om een asbestinventarisatetest te bekomen. De asbestdeskundige hanteert dit dan ook als standaard onderzoeksmethode.

In het Inspectieprotocol wordt het concept 'niet-destructief onderzoek' als volgt begrepen:

Bij een niet-destructief onderzoek worden waarneembare asbestverdachte materialen opgespoord en/of bemonsterd zonder asbestverdachte en andere materialen te demonteren of beschadigen.

Schade die inherent is aan monsternames, valt onder de noemer van niet-destructief onderzoek, zolang deze schade geen risico's met zich kan meebrengen bij het verdere normale gebruik van het gebouw en zolang het monsternamepunt veilig kan worden achtergelaten.

Volgende zaken worden niet gezien als beschadigen of demonteren:

- opheffen (behalve uitsorteren of opscheppen);
- verwijderen stukje verf, coating, behang, flexibele dunne laag kunststof of textiel;
- monstername met inherente schade;
- het aantreffen van een bestaande beschadiging of opening.

De asbestdeskundige voert bij een niet-destructief onderzoek standaard **enkel monsternames** uit van vast te stellen en fysiek bereikbaar asbestverdacht materiaal.

Overige tussenliggende, al dan niet asbestverdachte, lagen tot aan de primaire drager, worden optioneel bemonsterd als aanvullend onderzoek. Uitzonderingen hierop vormen thermische isolatie en pleisterwerk. Bij deze twee toepassingen dient een monstername te worden uitgevoerd tot op de primaire drager.

3. ZORGVULDIGHEID EN VEILIGHEID

Bij een zorgvuldige monstername houdt de asbestdeskundige minstens rekening met de volgende zaken vóór, tijdens en na de monstername:

- de gepaste keuze van **PBM-gebruik**, afhankelijk van het voorkomen van het asbestverdachte materiaal (bv. gebondenheid, graad van beschadiging, bereikbaarheid, aanwezige luchtstromen);
- de gepaste keuze van **gereedschap** voor de monstername, afhankelijk van het voorkomen van het asbestverdachte materiaal (bv. gebondenheid, graad van beschadiging, bereikbaarheid, aanwezige luchtstromen);
- de gepaste keuze van de **locatie van het monsternamepunt**
 - de asbestdeskundige probeert, indien mogelijk en indien de monstername representatief blijft voor het asbestverdachte materiaal, het monster te nemen op een subtiele locatie (bv. op een minder opvallende plaats), laag bij de grond en niet in een luchtstroom;
- de gepaste keuze van de **locatie van de asbestdeskundige bij de monstername**
 - de asbestdeskundige probeert zoveel als mogelijk monsternames te vermijden waarbij het monsternamepunt zich bevindt in de buurt van of boven het hoofd (ingang tot de luchtwegen) en waarbij het monsternamepunt zich bevindt in een luchtstroom; indien dit niet mogelijk is, houdt de asbestdeskundige zijn hoofd zo

- ver als mogelijk van het monsternamepunt verwijderd. In elk geval gebruikt hij ook de gepaste PBM's zoals in het eerste punt aangegeven;
- het **reinigen** van het gereedschap vóór en na de monstername of gebruik maken van wegwerpgereedschap om crosscontaminatie en/of vezelverspreiding te vermijden
 - crosscontaminatie houdt in dat in een monster (bv. monster 2) elementen (asbestvezels) terechtkomen uit een ander monster (bv. monster 1) waardoor mogelijk een foutieve beoordeling wordt bekomen van het bemonsterde materiaal (staal 2) omdat het analyseresultaat (bv. asbesthoudend) niet representatief is voor het respectievelijke bemonsterde materiaal (monster 2), maar wel voor een eerder bemonsterd materiaal (monster 1);
 - materialen die niet gereinigd worden kunnen verontreinigd zijn met asbestvezels. Deze vezels kunnen zich dan verspreiden tijdens de manipulatie of opslag van het gereedschap op andere plaatsen;
 - het opvangen en bewaren van het **bemonsterde materiaal** in een afgesloten, stevig recipiënt;
 - het duurzaam inkapselen of afdekken van het **monsternamepunt**, bv. door een stevige tape of fixatiespray
 - de asbestdeskundige dient het monsternamepunt niet (esthetisch) te herstellen, maar kan hierbij wel, indien gevraagd, de opdrachtgever informeren hoe dit op een veilige manier kan plaatsvinden (bv. opvullen pleisterwerk en mastiek of verven van plaatmateriaal; voorzichtig de tape verwijderen).

Op dit ogenblik zijn er geen studies ter beschikking waarin de risico's van bepaalde monsternamemethodes voor asbestverdacht materiaal worden getoetst aan de hand van luchtmetingen. De asbestdeskundige dient zelf in te schatten welke risico's er mogelijk aanwezig zijn op vlak van asbestvezelverspreiding vóór, tijdens en na de monstername en stemt op basis hiervan zijn uitrusting af die hij zal hanteren voor de monstername.

De asbestdeskundige baseert zich voor het veilig nemen van een monster (en het veilig onderzoeken van ruimtes) enerzijds op de voorschriften uit de Welzijnswet (en overige asbestwet- en regelgeving) en anderzijds op eigen inschattingen van situaties, mogelijk, indien in werkgever- werknemersverband, beschreven in een intern kwaliteitshandboek van de werkgever.

Als werknemer kan hij mogelijk beroep doen op standaardmethodes uitgeschreven door de werkgever en periodiek geëvalueerd bv. aan de hand van toolboxes (intern milieu- en preventiebeleid).

4. NIET-DESTRUCTIEF ONDERZOEK

De asbestdeskundige voert een identificatie uit van vast te stellen asbestverdacht materiaal. Identificatie kan door monstername. Bijgevolg voert de asbestdeskundige bij een niet-destructief onderzoek standaard enkel **monsternames** uit **van vast te stellen en fysiek bereikbaar asbestverdacht materiaal**.

Uitzonderingen hierop vormen thermische isolatie en pleisterwerk. Bij deze twee toepassingen dient een monstername te worden uitgevoerd tot op de primaire drager (bv. respectievelijk een leiding en een volle muur in baksteen).

De asbestdeskundige kan opteren voor een materiaal- en/of kleefmonster.

Voorbeelden van waarneembare materialen die mogelijk te bemonsteren zijn (indien vast te stellen en fysiek bereikbaar) omdat er geen beschadigen of demonteren aan te pas komt:

- materialen afgedekt door andere, losse of licht geklemde materialen die opgeheven kunnen worden;
- materialen bedekt door verf, coating, behang of een flexibele dunne laag kunststof of textiel
 - bv. pleisterwerk, leidingisolatie in gips, steunpaal, mastiek;
- materialen die waarneembaar en vast te stellen zijn omdat er een bestaande opening of beschadiging aanwezig is in het bovenliggende materiaal.

De afschermingsgraad betreft de wijze waarop de origineel gefabriceerde asbesttoepassing achteraf, na het productieproces, werd bedekt, ongeacht of de toepassing als initiële geproduceerde versie al een niet-asbestverdachte (asbestvrije) afdeklaag bevatte. Dit houdt in dat voor dergelijke asbestverdachte toepassing het afgedekte asbestverdachte materiaal moet beschouwd worden als waarneembaar. Een monsternamen van een dergelijke toepassing valt onder inherente schade tenzij de te bemonsteren toepassing door de monsternamen niet meer voldoende functioneel blijft. Een voorbeeld hiervan is vastgekleefde vinyl met kartononderlaag waarbij de toepassing an sich als asbestverdacht wordt beschouwd door de asbestdeskundige (bv. door een specifiek kenmerk zoals kleur of patroon van de in se niet-asbestverdachte kunststoflaag). Indien de asbestdeskundige vermoedt dat er ook asbestvezels kunnen voorkomen in de kunststoflaag, beschouwt hij de vinylaag zelf als asbestverdacht en is een monsternamen sowieso aan de orde, indien vast te stellen en fysiek bereikbaar, om het als niet-asbesthoudend te kunnen beschouwen.

Indien de asbestdeskundige een **monster** wil nemen om het asbestverdachte materiaal te identificeren als niet-asbesthoudend, maar dit is **niet mogelijk**, dan beschouwt hij het materiaal als asbestverdacht en dus als asbesthoudend. Het niet in staat zijn om een monster te nemen kan voorkomen bv.:

- omdat de opdrachtgever of gebruiker niet wil dat er inherente schade wordt aangebracht;
- het asbestverdachte materiaal is wel vast te stellen, maar niet fysiek bereikbaar voor monsternamen (bv. te hoog);
- de monsternamen kan niet plaatsvinden zonder schade toe te brengen die het normale gebruik van het gebouw niet kan garanderen en de opdrachtgever heeft niet gevraagd om aanvullend, destructief onderzoek.

5. INHERENTE SCHADE

Inherente schade bij monsternamen vormt een onderdeel van het niet-destructief onderzoek. Bij inherente schade blijft de **bemonsterde toepassing voldoende functioneel en blijft het normale gebruik van het gebouw gegarandeerd**. Tijdens en na de monsternamen wordt de veiligheid van de asbestdeskundige en mogelijke personen in de omgeving gewaarborgd.

De eigenaar kan alsnog vragen aan de asbestdeskundige om de destructieve monsternamen uit te voeren als aanvullend onderzoek, aan de hand van de opdrachtovereenkomst.

Indien de asbestdeskundige als gevolg van de inherente schade achter het bemonsterde materiaal, nog ander asbestverdacht materiaal opmerkt (bv. een tussenliggende laag), dient hij dit niet te beschouwen als deel van zijn niet-destructief onderzoek omdat het **initieel niet waarneembaar en niet vast te stellen** was. Hij kan dit achterliggende materiaal altijd optioneel opnemen in een adviesfiche (of een bronfiche, ook al wordt dit beschouwd als aanvullend onderzoek).

Asbestverdacht materiaal dat niet waarneembaar is door de aanwezigheid van niet-asbestverdacht afschermend materiaal, vormt ook geen deel van het standaard onderzoek

van de asbestdeskundige. Optioneel wordt dit asbestverdachte materiaal besproken in een adviesfiche, bv.:

- leidingisolatie in gips achter aluminium schalen;
- tegellijm achter faiencetegels;
- zwarte lijm onder vastgekleefde vinyltegels.

Voorbeelden van inherente schade bij monsternamen zijn:

- er is een hoekje verwijderd van een golfplaten dak, waarbij het breukvlak komt bloot te liggen;
- er is een hoekje verwijderd van een vinyltegels, waarbij het breukvlak en de vloerlaag eronder komt bloot te liggen;
- er is een hoekje verwijderd van een wandplaat, waarbij het breukvlak en de muurlaag eronder komt bloot te liggen;
- er is met een kurkboor een gaatje geboord (Ø ca. 1 cm) in pleisterwerk of leidingisolatie in gips, waarbij het breukvlak en de primaire drager komt bloot te liggen;
- er is een stukje mastiek losgewrikt tussen glas en schrijnwerk, waarbij het breukvlak komt bloot te liggen.

De asbestdeskundige zal het monsternamenpunt (het breukvlak) duurzaam inkapselen of fixeren.

6. BASISUITRUSTING

De asbestdeskundige beschikt over de geschikte uitrusting om aan zijn inspanningsverplichtingen te kunnen voldoen. Het ontbreken of niet functioneren van de geschikte uitrusting vormt geen geldige onderzoeksbepijking voor de asbestdeskundige. Hieronder staat een indicatieve, niet-exhaustieve lijst van een basisuitrusting die een asbestdeskundige kan hanteren voor een veilig onderzoek en een veilige monsternamen. Deze lijst is indicatief in de zin dat de asbestdeskundige zelf in staat voor de keuze van het juiste gereedschap om de monsternamen te kunnen uitvoeren die nodig zijn binnen zijn inspanningsverplichtingen.

Indicatieve, niet-exhaustieve lijst van een basisuitrusting bij een plaatsbezoek	
PBM	Mondmasker P3-filter
	Wegwerpoverall
	Wegwerphandschoenen
	Veiligheidsschoenen en -laarzen
	Helm of stootpet
	Veiligheidsbril
	Gehoorbescherming
Onderzoeksgerelateerd materiaal	Licht (zaklamp, hoofdlamp)
	Magneet

	Klimgereedschap (ladder) om hoogtes tot 3,50 m veilig te kunnen bereiken en/of betreden vanaf een vaste ondergrond
	Meetinstrumenten om hoeveelheden te bepalen (vouwmeter, afstandsmeter, lintmeter)
Optioneel:	Verrekijker, endoscoop, vergrootglas, drone
Gereedschap voor staalname <i>Geen sneldraaiend gereedschap, bv. slijpschijf, boormachine, klopper, schuurmachine, decoupeerzaag</i>	Priem
	Pincet
	Beitel
	Tang (bektang, nijptang, punttang)
	Hamer
	Schroevendraaier (kruis en plat, klein en groot, kort en lang)
	Kurkboor
	Breekmes
Optioneel:	Koevoet, gereedschap om materialen te demonteren (moersleutel, inbussleutel, schroefmachine)
Materiaal voor reiniging en inkapseling/afdekking staalnamepunt	Afsluitbare afvalzak
	Vochtige wegwerpdoeken
	Duurzame, stevige tape type "Ducttape" en/of fixatiespray
	Watervernevelaar om vooraf het staalnamepunt te bevochtigen
Recipiënt	Afsluitbare petrischaaltjes en/of stevige, plastic zakjes (dubbel verpakt)
	Markeerstift om stalen te coderen
	Afsluitbaar recipiënt (koffer) om stalen in op te bergen tijdens plaatsbezoek

Hieronder staat een indicatieve, niet-exhaustieve lijst van welk gereedschap (en bijhorende handeling) kan gebruikt worden voor een monsternamen per materiaaltipe. Deze lijst is indicatief in de zin dat de asbestdeskundige zelf in staat voor het uitvoeren van een veilig onderzoek en een veilige monsternamen en dus ook voor de keuze van het juiste gereedschap in functie van het veilig kunnen nemen van een monster waarbij vezelvrijgave zo laag als mogelijk wordt gehouden.

Indicatieve, niet-exhaustieve lijst van mogelijk gereedschap voor monsternamen per materiaaltipe

Materiaaltipe	Gereedschap	Handeling
Vezelcement – dunne buis/koker/plaat	Tang; priem met hamer	Hoekje of rand afbreken
Vezelcement – dikke buis/koker/plaat tipe “Masal”	Priem of beitel met hamer	Hoekje of rand afbreken
Plaat tipe “Menuiserite”	Tang; priem met hamer	Hoekje of rand afbreken
Gips (thermische isolatie)	Kurkboor	Op een compacte manier alle lagen tot aan de primaire drager beoordelen/bemonsteren
Pleisterwerk	Kurkboor	Op een compacte manier alle lagen tot aan de primaire drager beoordelen/bemonsteren
Tegellijm faience	Kurkboor; priem of beitel met hamer	Hoekje of rand afbreken
Plaat tipe “Pical”	Tang; priem met hamer	Hoekje of rand afbreken
Plaat tipe “Promatect”	Tang; priem met hamer	Hoekje of rand afbreken
Plaat tipe “Bakeliet”	Tang; priem met hamer	Hoekje of rand afbreken
Vinyl (met onderlaag)	Breekmes; pincet	Hoekje of rand afbreken
Vinyltegels	Tang; priem met hamer	Hoekje of rand afbreken
Karton/papier	Breekmes; pincet	Hoekje of rand afbreken
Mastiek/verf/coating	Priem of (platte) schroevendraaier met hamer	Laagje mastiek/verf/coating lostikken/loswrikken
Lijm op ondergrond	Priem of beitel met hamer	Stukje ondergrond (bv. beton, chape, hout) met lijm aan voorzichtig loskappen
Bitumen	Breekmes; priem of beitel met hamer	Hoekje of rand afscheuren
Dichtingen tipe “Klingerit”	Pincet, (platte) schroevendraaier	Hoekje of rand afscheuren

Textiel, koord	Pincet, (platte) schroevendraaier	Vezelkluwen of aantal vezelbundels afscheuren
Spuitlaag	Pincet	Vezelkluwen of aantal vezelbundels afscheuren

FICHE “ONDERZOEKSBEPERKING”

VERSIE 01

Voor de belangrijkste concepten en onderdelen van de regelgeving rond het asbestinventarisatetest maakt de OVAM fiches op ter ondersteuning van personen die er professioneel actief mee bezig zijn. Deze fiches geven extra duiding bij de van toepassing zijnde wetgeving en specifiek bij de richtlijnen zoals opgenomen in de ministeriële besluiten ‘Inspectieprotocol asbestinventarisatie’ en ‘Certificatiereglement’.

Deze fiches zullen later onderdeel uitmaken van de leidraden bij voormelde ministeriële besluiten.

1. RECHTSGROND “ONDERZOEKSBEPERKING”

Een asbestdeskundige beschrijft onderzoeksbeperkingen verplicht in een beperkingsfiche. Het Inspectieprotocol maakt als volgt een onderscheid:

“Een onderzoeksbeperking kan tijdelijk of permanent van aard zijn.

*Een **permanente onderzoeksbeperking** is structureel.*

Het vergt een bouwkundige ingreep of is niet te verhelpen binnen het normale gebruik van het gebouw of de normale beheers- en onderhoudscycli of een vergelijkbare stilstand bij industriële installaties.

Ruimtes met een hoogte lager dan 1,50 m vormen een permanente onderzoeksbeperking.

*Een **tijdelijke onderzoeksbeperking** is niet structureel en gelinkt aan een tijdelijke situatie en kan dus door of in opdracht van de eigenaar verholpen worden. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen:*

- **korte termijn**: te verhelpen voorafgaand aan het plaatsbezoek of voorafgaand aan een aanvullend plaatsbezoek:
 - o binnen een redelijke termijn na de constatatie;
 - o proportioneel t.o.v. de aard van de beperking: technisch haalbaar en uitvoerbaar tegen een redelijke kostprijs;
- **middellange termijn**: alle andere onderzoeksbeperkingen die niet permanent en niet korte termijn zijn.

De asbestdeskundige bepaalt, in overleg met de eigenaar en afhankelijk van de situatie, of het een korte- of middellangetermijnonderzoeksbeperking betreft en motiveert dit in de databank.

Volgende situaties kunnen onder meer worden beschouwd als een tijdelijke onderzoeksbeperking:

- een situatie waarbij de asbestdeskundige terecht beargumenteert dat de uitvoering van de opdracht niet overeenstemt met de bepalingen opgenomen in de **Welzijnswet**;
- **slotvaste** toegangspoort, -deur of -luik;
- **materiaal** in opslag;
- overwoekerende **vegetatie**;

- ruimtes die zich **hoger** bevinden **dan 3,50 m**, te rekenen vanaf een vaste ondergrond.

Ruimtes, materialen en platformen die zich op een hoogte $\leq 3,50$ m bevinden vanaf een vaste ondergrond zijn fysiek bereikbaar waarbij het niet kunnen aanraken, bemonsteren, betreden of opheffen van deze elementen geen geldige onderzoeksbeperkingen betreffen.

Een asbestdeskundige die geen werknemer is, kan zich ook beroepen op de bepalingen in de Welzijnswet om een onderzoeksbeperking in te roepen.

In de beperkingsfiche in de databank kan de asbestdeskundige kiezen tussen een tijdelijke of een permanente onderzoeksbeperking. Onder 'tijdelijke' wordt begrepen de tijdelijke onderzoeksbeperkingen met middellange termijnkarakter. Indien er kortetermijnonderzoeksbeperkingen zijn, mag de asbestdeskundige de asbestinventaris op de databank niet finaliseren vooraleer de eigenaar de kortetermijnonderzoeksbeperking heeft opgelost en de deskundige de betrokken ruimtes of materialen heeft kunnen onderzoeken.

Persoonlijke fobieën en allergieën van de asbestdeskundigen vormen nooit een aanvaardbare onderzoeksbeperking. In dit geval laat de asbestdeskundige zich vervangen om het inspectiegebied of delen ervan te inspecteren voor de opmaak van een asbestinventaris.

Het betreden van een potentieel asbestgecontamineerde ruimte of het nemen van een monster van asbestverdacht materiaal zijn veiligheidsrisico's inherent aan de inspectie en vallen binnen de standaard inspanningsverplichtingen. De asbestdeskundige maakt gebruik van de geschikte uitrusting (waaronder de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen) tijdens de asbestinventarisatie, schat de veiligheidsrisico's in en toetst deze af aan de Welzijnswet. De asbestdeskundige motiveert in de databank waarom in bepaalde gevallen het veiligheidsrisico te groot is."

2. INHOUDELIJKE TOELICHTING

2.1 Tijdelijke onderzoeksbeperkingen

De wetgever maakt een belangrijk onderscheid tussen kortetermijn- en middellangetermijnonderzoeksbeperkingen. Eerstgenoemde mag de asbestdeskundige niet in een gefinaliseerd asbestattest opnemen, laatstgenoemde wel.

Of een beperking op korte dan wel op middellange termijn kan worden opgelost, **hangt af van de situatie**. De asbestdeskundige houdt met verschillende aspecten rekening en bespreekt de situatie ook met de opdrachtgever.

Fysiek gelijkaardige beperkingen kunnen zo door de asbestdeskundige beschouwd worden als op te heffen op ofwel korte termijn ofwel middellange termijn, bv:

Situatie	Korte termijn	Middellange termijn
Een massieve metalen deur van een kluis in een voormalig financieel gebouw is slotvast.	De opdrachtgever heeft de sleutel of cijfercode nog en kan zo de deur relatief eenvoudig openen.	De opdrachtgever heeft geen sleutel of cijfercode meer en het duurt proportioneel gezien te lang vooraleer een externe firma de deur kan openbreken.

Een zolderberging bevat een relatief grote massa materiaal in opslag (rommel op en over elkaar gegooid).	De opdrachtgever is fysiek in staat om deze materialen te ordenen en te zorgen voor een betere toegang van de zolder.	De opdrachtgever is fysiek en sociaal (familie, vrienden) gezien eerder niet in staat om de materialen te ordenen. Ook financieel zijn er weinig opties (externe opruimfirma inschakelen).
Een tuinberging bevat een actief wespennest	De opdrachtgever is in staat om, via de brandweer, het wespennest vóór of kort na het plaatsbezoek te verwijderen.	De brandweer beschouwt het voorval niet als prioritair (bv. leegstaand gebouw) en komt pas op een latere datum mogelijk het nest verwijderen.
Een plat dak bevindt zich op 6 m hoogte.	De opdrachtgever stelt een veilige en conforme lange ladder ter beschikking, waardoor het dak vaststelbaar wordt.	De opdrachtgever heeft geen veilig klimmateriaal ter beschikking om het plat dak te kunnen vaststellen.
Een terras en bijhorende serre zijn overwoekerd door vegetatie (struiken, hoog gras, kruid)	De opdrachtgever betreft een projectontwikkelaar van een leegstaande site en hij is fysiek en financieel in staat om deze vegetatie voldoende te verwijderen.	De opdrachtgever is fysiek en sociaal (familie, vrienden) gezien eerder niet in staat om de vegetatie te verwijderen. Ook financieel zijn er weinig opties (externe tuinfirma inschakelen).

De asbestdeskundige gaat dus samen met de opdrachtgever na welke mogelijkheden er zijn om de beperkingen op te heffen. De beperkingsfiches in de databank moeten voorzien zijn van voldoende motivatie, tekstueel en visueel (foto en planmatig). Het middellangetermijnsaspect moet terecht zijn ingeroepen.

- **Overmachtssituaties** vormen specifieke tijdelijke onderzoeksbeperkingen die de opdrachtgever en -nemer met wederzijds begrip bespreken. Er wordt samen naar een oplossing gezocht, bv. in geval van:
 - hevige sneeuwval en ijsplekken die ervoor zorgen dat daken en tuinen niet vast te stellen zijn;
 - overstroming van een woning na hevige regenval;
 - brandschade (brand vond plaats kort vóór het plaatsbezoek): quid stabiliteit en gezondheid?;
 - ernstige inbraak die plaatsvond kort vóór het plaatsbezoek;
 - ernstige terreurdreiging voor bepaalde specifieke gebouwen;
 - epidemiologische uitbraken en gevaren voor volksgezondheid.

Zo kunnen beide actoren afspreken om de situatie te beschouwen als een kortetermijnsbeperking en het plaatsbezoek op een later tijdstip te laten doorgaan of bepaalde ruimtes in een inspectiegebied later te onderzoeken.

2.2 Persoonlijke factoren

Persoonlijke fobieën, allergieën of andere fysische of mentale toestanden van de asbestdeskundige gelden niet als onderzoeksbeperking. Indien nodig dient een andere asbestdeskundige te worden aangesteld.

Een asbestdeskundige kan een onveilige (onhygiënische) situatie echter wel inroepen als rechtvaardige onderzoeksbeperking. De grens tussen een persoonlijke factor en een effectief onveilige of onhygiënische omgeving is een belangrijk gegeven om in acht te nemen. Interactie met de opdrachtgever is hierbij essentieel, om misverstanden te voorkomen, bv.

- Een mezzanine in een schuur bevat relatief veel duiven, met bijhorende kadavers en uitwerpselen;
 - o De asbestdeskundige interpreteert deze situatie als een kortetermijnsbeperking, gezien de onhygiënische toestand en potentieel gevaar voor de gezondheid.
 - o De opdrachtgever vindt dat de mezzanine wel toegankelijk is en beschouwt de beperking als een persoonlijke fobie of gezondheidskwestie van de asbestdeskundige.
- Een voormalig stooklokaal bevat opmerkelijk en bezwaarlijk veel spinnen en spinnenwebben. De ruimte staat al heel wat jaren leeg.
 - o De asbestdeskundige interpreteert deze situatie als een kortetermijnsbeperking, gezien de onhygiënische toestand en potentieel gevaar voor de gezondheid.
 - o De opdrachtgever vindt dat het stooklokaal wel toegankelijk is en beschouwt de beperking als een persoonlijke fobie of gezondheidskwestie van de asbestdeskundige.
- Een plafond bevindt zich op 8 m hoogte en is dus niet fysiek bereikbaar. De asbestdeskundige kan bijgevolg het pleisterwerk niet bemonsteren. De opdrachtgever stelt een schaarlift ter beschikking, zonder bestuurder.
 - o De asbestdeskundige interpreteert deze situatie als onveilig en beschouwt het pleisterwerk als asbestverdacht zonder monsternamen. Hij heeft geen attest om de schaarlift zelf te mogen hanteren.
 - o De opdrachtgever beschouwt dit als een persoonlijke fobie (hoogtevrees).
 - o Een zolder bevat geen vaste vloer. De 'vloer' betreft het verlaagde plafond van de verdieping eronder en bestaat uit glaswol en gipskartonplaten.
 - o De asbestdeskundige beschouwt de leidingisolatie op zolder, die hij kan vaststellen vanaf de zoldertrap, als asbestverdacht zonder monsternamen. Hij betreedt de zolder niet vanwege een onveilige situatie.
 - o De opdrachtgever beschouwt dit als een persoonlijke fobie.

2.3 De Welzijnswet

Een asbestdeskundige mag een situatie beschouwen als een onderzoeksbeperking als de uitvoering van de opdracht niet overeenstemt met de bepalingen opgenomen in de Welzijnswet.

De Welzijnswet of voluit de Wet betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk dateert van 1996. Deze wet wordt verfijnd door uitvoeringsbesluiten in het Algemeen reglement voor de arbeidsbescherming (**ARAB**) en de meer recentere Codex over het welzijn op het werk (**Codex**).

Daarnaast zijn er ook codes van goede praktijk gangbaar zoals de Veiligheids-, gezondheid- en milieuchecklist voor aannemers of **VCA**. De VCA hanteert vaak detaillistische normen en streefwaarden.

Voor het motiveren van een onderzoeksbeperking en het navolgen van zijn inspanningsverplichtingen kan de asbestdeskundige zich dus baseren op deze Welzijnswet en bijhorende wet- en regelgeving. Voorbeelden hiervan zijn:

- Werken op hoogte
 - Inspectieprotocol vermeldt: een toepassing of ruimte is fysiek bereikbaar tot en met een hoogte van 3,50 vanaf een vaste ondergrond
 - Codex vermeldt: indien een ladder wordt gebruikt als toegangsmiddel (betreden van een dak), moet de ladder voldoende boven het toegangsniveau uitsteken
 - VCA vermeldt: minstens 1 meter uitsteken
- Besloten ruimte
 - ARAB en Codex vermelden quasi niks over besloten ruimtes
 - VCA vermeldt: ruimtes zoals opslagtanks, riolen en leidingen, liftschachten en kruipruimtes zijn potentiële besloten ruimtes, waarbij er nauwelijks zuurstof aanwezig is, slechte verlichting, weinig bewegingsruimte of een onstabiele en onveilige ondergrond/muren/plafond
 - Inspectieprotocol vermeldt: ruimtes lager dan 1,50 m zijn permanente onderzoeksbeperkingen en zijn niet verplicht te onderzoeken. De asbestdeskundige kan echter terecht argumenteren dat een ruimte hoger dan 1,50 m een tijdelijke onderzoeksbeperking is omdat hij deze beschouwt als een besloten ruimte. Ook hier zal de motivatie doorslaggevend zijn.
- Werken aan elektrische installaties of in technische ruimtes
 - Het werken aan of openen van elektrische installaties (bv. hoogspanningscabines) of het betreden van technische ruimtes (bv. liftschachten) kan beperkt zijn door middel van een opleiding of attest (bv. opleiding BA4 of BA5). De asbestdeskundige volgt hierbij recente ontwikkelingen van de wetgeving op om na te gaan wat hij wel of niet mag onderzoeken. In samenspraak met de opdrachtgever gaat hij indien nodig na hoe de ruimte alsnog kan worden onderzocht.

FICHE “OVERDRACHT”

VERSIE 01

Voor de belangrijkste concepten en onderdelen van de regelgeving rond het asbestinventarisatetest maakt de OVAM fiches op ter ondersteuning van personen die er professioneel actief mee bezig zijn. Deze fiches geven extra duiding bij de van toepassing zijnde wetgeving en specifiek bij de richtlijnen zoals opgenomen in de ministeriële besluiten ‘Inspectieprotocol asbestinventarisatie’ en ‘Certificatiereglement’.

Deze fiches zullen later onderdeel uitmaken van de leidraden bij voormelde ministeriële besluiten.

1. RECHTSGROND “OVERDRACHT”

De artikels 33/9 en 33/14 van het Materialendecreet⁶ bepalen wanneer voor een toegankelijke constructie met risicobouwjaar een asbestinventarisatetest moet opgesteld worden:

- **Generiek uiterlijk op 31 december 2031:** “Met behoud van de toepassing van artikel 33/14 beschikt de eigenaar van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar uiterlijk op 31 december 2031 over een asbestinventarisatetest.”
- **Vanaf 23 november 2022 bij overdracht:** “art. 33/14 §1. De eigenaar deelt de inhoud van
- een geldig asbestinventarisatetest mee aan de kandidaatverwerver bij het **sluiten van een onderhandse akte of overeenkomst voor de overdracht** van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar.

Als de toegankelijke constructie met risicobouwjaar onder het stelsel van gedwongen mede- eigendom, vermeld in artikel 3.84 van het Burgerlijk Wetboek, of onder de toepassing van artikel 3.78 tot en met 3.83 van het Burgerlijk Wetboek valt, wordt zowel voor de gemeenschappelijke delen als voor elk privédeel dat deel uitmaakt van de overdracht, een afzonderlijk asbestinventarisatetest uitgereikt.

§2. De onderhandse akte of de overeenkomst die de modaliteiten van de overdracht van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar vastlegt, vermeldt of de inhoud van het geldige asbestinventarisatetest voorafgaandelijk is meegedeeld aan de verwerver, alsook de datum, samenvattende conclusie en de unieke code van het attest.

§3. In alle **authentieke akten voor de overdracht** van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar vermeldt de instrumenterend ambtenaar of een geldig asbestinventarisatetest is overhandigd aan de verwerver. Hij neemt ook de datum, samenvattende conclusie en unieke code van dat attest op in de akte.”

Art. 86 van de vlarema 8-wijziging⁷ van 2 juli 2021 bepaalt dat “[de verplichte invoer van het asbestinventarisatetest treedt] in werking 7 maanden na de publicatie van zowel het ministerieel besluit houdende certificatiereglement asbest, het inspectieprotocol asbestinventarisatie als het ministerieel besluit houdende retributies inzake

⁶ [Decreet](#) van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

⁷ Besluit van 2 juli 2021 van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2012 tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

asbestinventarisatie voor alle onderhandse aktes of overeenkomsten tot overdracht van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar, die gesloten zijn vanaf die datum. In afwijking hiervan treedt artikel 18 in werking op 1 mei 2025 voor de gemeenschappelijke delen van toegankelijke constructies met risico-bouwjaar die onder het stelsel van gedwongen mede- eigendom vallen.” en op 22 april 2022 zijn de ministeriële besluiten die nodig zijn om het asbestattest van start te laten gaan gepubliceerd.

Als **uitzondering** daarop moet conform de artikels 33/13 en 33/15 van het Materialendecreet geen asbestinventarisatetest opgesteld worden voor een **openbare, technische toegankelijke constructie met risicobouwjaar**.

Het Materialendecreet definieert **overdracht** als volgt in artikel 3 §2 8°: “*overdracht: het onder levenden overdragen van een eigendomsrecht, het onder levenden vestigen of overdragen van een recht van vruchtgebruik, een erfpacht, een opstalrecht of een zakelijk recht van gebruik. Een onteigening en een erfenis worden niet beschouwd als een overdracht.*”

2. INHOUDELIJKE TOELICHTING

2.1 De term ‘overdracht’

Naast de generieke plicht tegen 2032, moet een eigenaar van een Toegankelijke Constructie met Risicobouwjaar (TCR) reeds over een geldig asbestattest beschikken bij een overdracht vanaf 23 november 2022. De eigenaar moet:

- ofwel een geldig asbestattest laten opstellen;
- ofwel een ongeldig geworden asbestattest laten actualiseren;
- ofwel een al bestaand geldig asbestattest voorleggen.

Onder een overdracht wordt begrepen:

- overdragen van een eigendomsrecht
 - bv. verkoop, schenking;
- vestigen of overdragen van:
 - een recht van vruchtgebruik
 - bv. na het overlijden van een echtgenoot mag de overlevende echtgenote het eigendom, nu in handen van de kinderen, verder gebruiken;
 - een erfpacht
 - bv. een scholengroep verkrijgt voor een bepaalde periode het recht van een kerkelijke gemeenschap om voormalige kloostergebouwen te mogen gebruiken, waarbij de gemeenschap eigenaar blijft;
 - een opstalrecht
 - bv. persoon B mag een constructie bouwen op de grond in eigendom van persoon A;
 - een zakelijk recht van gebruik
 - bv. persoon B mag een zaak gebruiken (en er de vruchten van plukken), in eigendom van persoon A.

Onder een overdracht wordt bv. niet begrepen:

- een erfenis
 - dit komt niet tot stand onder levenden
 - bv. een kind erft een huis van een overleden ouder;
- de aan- of verkoop van aandelen of obligaties

- bv. een beursgenoteerd bedrijf dat een eigendom heeft verkoopt een aantal of alle aandelen.

De verplichting voor de opmaak van een asbestattest bij overdracht is geldig voor elke TCR op het grondgebied van Vlaanderen. De identiteit, nationaliteit of domicilie van de eigenaar of kandidaat- koper speelt geen rol.

2.2 De compromis

We onderscheiden bij de verkoop van een gebouw onder meer chronologisch volgende fases:

de voorlopige verkoopovereenkomst of 'compromis'

het verlijden van de notariële akte

Het asbestattest is reeds nodig voor de finalisatie van de eerste fase vanaf 23 november 2022, en dus sowieso nodig voor fase twee. Als de compromis vóór 23 november 2022 gesloten is, dan is geen asbestattest nodig voor het verlijden van de notariële akte.

2.3 Aan- en verkoopbelofte

Bij een overdracht van een gebouw kunnen eigenaar en kandidaat-koper kiezen om een aan- en verkoopbelofte op te stellen, in plaats van een compromis. Bij een wederzijdse aan- en verkoopbelofte zal in de meeste gevallen het eigendomsrecht pas overgedragen worden bij het verlijden van de notariële akte. Het moment van overdracht wordt meestal bepaald in de belofte zelf. Aangezien de bedoeling van het asbestattest is de koper een geïnformeerde keuze te laten maken, moet de aan- en verkoopbelofte **gelijkgesteld** worden **aan een compromis** voor de inwerkingtreding van deze bepaling: bij een belofte afgesloten voor 23 november 2022 is geen asbestattest nodig, maar vanaf 23 november 2022 is dit verplicht.

2.4 De nietigheid van een overdracht

De nietigheid van een overdracht moet door de koper ingeroepen worden en **gebeurt dus niet automatisch**. Hij kan dit steeds als er nog geen asbestattest aanwezig is bij het verlijden van de notariële akte. Indien er geen asbestattest aanwezig was bij de compromis maar de koper dit wel daarna ontving, kan hij de nietigheid niet meer invoeren als hij hieraan verzaakt in de notariële akte. (Materialendecreet art. 33/14, §6).

Bijvoorbeeld: een koper heeft pas na de compromis een asbestattest gekregen. Dit is in strijd met de bepalingen van art. 33/14, dus hij kan nietigheid invoeren. Dit kan hij niet meer als hij voor het verlijden van de notariële akte toch een asbestattest heeft gekregen en hij in de akte zelf verzaakt aan het invoeren van de nietigheid. Dit omdat hij dan niet langer kan beweren dat hij niet geïnformeerd was door het ontbreken van het asbestattest bij compromis.

2.5 Openbare verkoop en rouwkoop

Een openbare verkoop kan vrijwillig zijn of gedwongen (bv. na een juridisch proces). De **algemene voorwaarden bij openbare verkoop** zijn gelijk te stellen aan een onderhandse akte voor de inwerkingtreding van art. 33/14 uit het Materialendecreet. De openbare verkopen waarvan de algemene voorwaarden bekend zijn gemaakt voor 23 november 2022 mogen doorgaan, zonder de verplichting tot de opmaak van een asbestattest. Openbare verkopen waarvan de algemene voorwaarden vanaf 23 november 2022 worden bekend gemaakt, moeten wel voldoen aan de verplichtingen van art. 33/14.

Bij **rouwkoop** gaat het om een wettelijke figuur waarbij bepaald is dat de openbare verkoop weer georganiseerd moet worden volgens de oorspronkelijk opgestelde algemene voorwaarden. Volgens de hierboven gestelde redenering is het billijk om ook hier te bepalen dat als de oorspronkelijke voorwaarden vóór 23 november 2022 bekend zijn gemaakt, de

openbare verkoop bij rouwkoop vanaf 23 november 2022 niet moet voldoen aan de bepalingen van art. 33/14.

Hetzelfde geldt indien de algemene voorwaarden aangepast moeten worden door een rechterlijke beslissing: indien de oorspronkelijke algemene voorwaarden vóór 23 november 2022 zijn bekend gemaakt, kan de openbare verkoop doorgaan zonder de bepalingen van art. 33/14 te moeten volgen, zolang enkel een aanpassing gebeurt die opgelegd wordt door een rechterlijke beslissing.

Van zodra de algemene voorwaarden vrijwillig (zonder wettelijke figuur of rechterlijke beslissing) worden aangepast vanaf 23 november 2022 is art. 33/14 wel van kracht en moeten de bepalingen van dit artikel gevolgd worden.

2.6 Overdracht met concrete sloopplannen

De verkoper of koper (bv. projectontwikkelaar) kan aangeven dat quasi direct na de overdracht van de TCR, de constructies gesloopt zullen worden. Er komt bv. een volledige nieuwbouw in de plaats.

Voor bepaalde sloopp projecten is volgens de Vlaamse wetgeving tevens een sloopopvolgingsplan (SOP) nodig om een omgevingsvergunning te kunnen bekomen. Dit SOP bevat een destructieve asbestinventaris.

In elk van deze gevallen blijft het **verplicht** om van de constructies een **asbestattest** op te stellen bij overdracht. Een verkoper en verwerver kunnen dus geen overeenkomst sluiten dat er geen asbestinventarisattest moet worden opgesteld bij de verkoop. Het is dus niet mogelijk voor de

verwerver om in de notariële akte uitdrukkelijk te verzaken aan de nietigheidsvordering bij afwezigheid van een asbestinventarisattest bij het verlijden van de notariële akte.

2.7 Akte van vrijwillige verdeling

Een akte van vrijwillige verdeling waarbij men een deel overdraagt aan een andere deelgenoot of er een uitonverdeeldheidtrekking is door toebedeling van het goed aan een deelgenoot, is geen overdracht. Dit omwille van het eigendomsaanwijzend karakter ervan. Wanneer een mede-eigenaar zijn deel verkoopt aan een derde is er wel sprake van een overdracht.

2.8 Fusie, splitsing of inbreng in vennootschap van een onroerend goed

Bij fusie en splitsing is er sprake van een overdracht als door die fusie of splitsing het onroerend goed overgaat naar een andere rechtspersoon. Zo zal een fusie door oprichting van een nieuwe rechtspersoon een overdracht zijn. Bij fusie door opslorping moet je rekening houden met de beweging: indien het goed eigendom is van de opgeslorpte vennootschap dan gaat het om een overdracht, indien het toebehoort aan de overnemende vennootschap dan is er geen overdracht.

Bij inbreng van een goed in een rechtspersoon is er sprake van een eigendomsoverdracht onder de levenden.

FICHE “PUBLIEKE CONSTRUCTIE”

VERSIE 01

Voor de belangrijkste concepten en onderdelen van de regelgeving rond het asbestinventarisatetest maakt de OVAM fiches op ter ondersteuning van de lesgevers van de verplichte opleiding, medewerkers van erkende certificatie-instellingen asbest en (kandidaat) gecertificeerde asbestdeskundigen inventarisatie. Deze fiches geven extra duiding bij de van toepassing zijnde wetgeving en specifiek bij de richtlijnen zoals opgenomen in de Ministeriële besluiten ‘Inspectieprotocol asbestinventarisatie’ en ‘Certificatiereglement’.

Deze fiches zullen later onderdeel uitmaken van de leidraden bij voormelde Ministeriële besluiten.

1. RECHTSGROND “PUBLIEKE CONSTRUCTIE”

Het begrip “publieke constructie” wordt gedefinieerd in het Materialendecreet⁸:

Artikel 3, §2, 10°

“publieke constructie met risicobouwjaar: elke constructie met risicobouwjaar die een publieke organisatie huisvest die aan een groot aantal personen overheidsdiensten verstrekken. Een publieke organisatie is een overheid, een parastatale, of een organisatie die publieke diensten aanbiedt die door een overheid worden verzorgd, uitbesteed of gesubsidieerd.

Publieke constructies vormen een deelverzameling - subcategorie van de ‘constructies met risicobouwjaar’. Het begrip “constructie met risicobouwjaar” wordt in het Materialendecreet gedefinieerd als:

Artikel 3, §2, 2°

“de constructie met inbegrip van al wat onroerend is geworden door bestemming of incorporatie, met bouwjaar 2000 of ouder, met uitsluiting van de openbare ondergrondse infrastructuur die bestemd is voor de transit, het transport, de transmissie of de distributie van vaste, vloeibare of gasvormige stoffen, energie of informatie. Een constructie is een gebouw, een bouwwerk, een vaste inrichting, een verharding met uitzondering van steenslag, al dan niet bestaande uit duurzame materialen, in de grond ingebouwd, aan de grond bevestigd of op de grond steunend omwille van de stabiliteit, en bestemd om ter plaatse te blijven staan of liggen, ook al kan het goed uit elkaar genomen worden, verplaatst worden, of is het goed volledig ondergronds”

Merk op: in de definitie ‘publieke constructies met risicobouwjaar’ is geen afbakening mbt *toegankelijkheid*. Hieronder vallen dus zowel toegankelijke als niet-toegankelijke constructies met risicobouwjaar. De afbakening “toegankelijke constructies met risicobouwjaar” is in de regelgeving opgenomen in functie van de plicht om over een asbestattest te beschikken. De afbakening van publieke constructies is ingegeven vanuit de koppeling met de plicht om gefaseerd tegen 2034 en uiterlijk 2040 een asbestveilige toestand te realiseren vanuit hun voorbeeldrol (zie verder).

2. INHOUDELIJKE TOELICHTING

⁸ Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

2.1 Verplichting decretale mijlpalen 2034 & 2040

De Vlaamse Regering wil Vlaanderen tegen 2040 asbestveilig maken en al tegen 2034 de meest prioritaire asbesthoudende materialen verwijderen. Publieke constructies zijn momenteel de enige constructies die reeds decretaal verplicht zijn om deze mijlpalen te realiseren. Dit vanuit een voorbeeldrol die ze vervullen in de realisatie van deze beleidsdoelstellingen.

2.2 Publieke organisatie huisvesten

2.2.1 Huisvesten

Het huisvesten betekent het feitelijke gebruik van de constructie (huur, ...) ongeacht of de publieke organisatie de eigenaar is of niet. Een overheidsadministratie die gehuisvest is in een gebouw gehuurd van een private vastgoedmaatschappij is een publieke constructie. Het gebruik van een constructie voor publieke dienstverlening impliceert dat het in veel gevallen door het publiek bezocht wordt, maar niet uitsluitend.

Opgelet: in het geval een publieke organisatie eigenaar is maar er zelf niet in gehuisvest is, dan is die constructies geen publieke constructie met risicobouwjaar. Een voorbeeld hiervan zijn sociale woningen: ze zijn in eigendom van een publieke organisatie (sociale huisvestingsmaatschappij) die er zelf niet in gehuisvest is. Kantoren en opslagplaatsen van een sociale huisvestingsmaatschappij zijn wel publieke constructies.

2.2.2 Overheidsdiensten aan een groot aantal personen

Overheidsdiensten zijn publieke diensten die verleent worden aan het 'publiek', in se de burger in al zijn hoedanigheden. Ook private organisatie kunnen publieke diensten verlenen die door een overheid worden verzorgd, uitbesteed of gesubsidieerd.

'Aan een groot aantal personen' wordt afgebakend tot een dienstverlening die zich minimaal richt tot een aantal personen gelijk aan de omvang van de inwoners van een wijk of stadsdistrict, waartoe de organisatie zich richt.

2.2.3 Publieke organisatie

Op basis van de definitie kan een publieke organisatie kan zijn:

- ✓ Een overheid
- ✓ Een parastatale
- ✓ Een organisatie die publieke diensten aanbiedt die door een overheid wordt verzorgd, uitbesteed of gesubsidieerd.

Overheden en parastatale zijn éénduidig af te baken. Voor organisaties die publieke diensten aanbieden moet aan volgende voorwaarden voldaan zijn:

- ✓ Biedt de organisatie publieke diensten aan?

Dit is het geval indien de dienstverlening voorziet in behoeften van algemeen belang die niet van (uitsluitend) industriële of commerciële aard zijn;

- ✓ Zijn de publieke diensten door een overheid verzorgd, gesubsidieerd of uitbesteed?
 - Door een overheid gesubsidieerd? Hier wordt de 50% regel gehanteerd, wat inhoudt dat van zodra de werking van de organisatie structureel voor meer dan de helft gefinancierd wordt door de overheid, deze organisatie beschouwd moet worden als een publieke organisatie. De overheid heeft dan immers een dominerende invloed op de werking van de organisatie;
 - Door een overheid verzorgd? Hier wordt ook de 50% regel gehanteerd, wat inhoudt dat van zodra een overheid meer dan de helft van de stemmen heeft in de raad van bestuur, deze organisatie beschouwd moet worden als een publieke organisatie. Hetzelfde geldt als het beheer van de organisatie onder toezicht staat van de overheid. In beide gevallen ondervindt de werking van de organisatie immers een dominerende invloed van de overheid;
 - Door een overheid uitbesteed? Hier gaat het om kerntaken die de overheid heeft uitbesteed maar waarin voor de uitvoering ervan een dominerend invloed blijft behouden. Voorbeeld: afvalophaling.

Een goede vertrekbasis van een **niet limitatieve lijst van publieke organisaties** vormt de opsomming als bijlage. Ter aanvulling kan ook de **lijst van 'publieke eenheden'** zoals gepubliceerd door het federale Instituut voor de Nationale Rekeningen: [Nationale en regionale rekeningen | Instituut voor de Nationale Rekeningen \(fgov.be\)](https://www.fgov.be/nl/onderwerpen/overheid/overheidsorganisaties) geraadpleegd worden.

3. BIJLAGE

Indicatieve vertreklijst van publieke organisaties:

1° Vlaamse overheid:

- a) het Vlaams Parlement, zijn diensten, en de instellingen die aan het Vlaams Parlement verbonden zijn;
- b) de autonome diensten die onder toezicht staan van het Vlaams Parlement;
- c) de Vlaamse Regering en de kabinetten van de leden van de Vlaamse Regering;
- d) de Vlaamse administratie;
- e) de provinciegouverneurs en de arrondissementscommissarissen;
- f) de Vlaamse openbare instellingen die niet behoren tot de Vlaamse administratie;
- g) de Vlaamse adviesorganen;
- h) de Vlaamse administratieve rechtscolleges;

2° Vlaamse administratie:

- a) de departementen;
- b) de intern verzelfstandigde agentschappen zonder rechtspersoonlijkheid;
- c) de intern verzelfstandigde agentschappen met rechtspersoonlijkheid;
- d) de publiekrechtelijke vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen;
- e) de privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen, met uitzondering van de investeringsmaatschappijen van de Vlaamse overheid;
- f) de Dienst van de Bestuursrechtscolleges;
- g) de onderwijsinspectie;

3° Vlaamse adviesorganen:

- a) de strategische adviesraden;
- a) de andere raden, commissies, comités en andere organen, ongeacht de benaming ervan, die voldoen aan elk van de volgende voorwaarden:
 - 1) ze zijn opgericht bij decreet, bij besluit van de Vlaamse Regering, bij besluit van een Vlaamse minister, of bij wet, koninklijk besluit of ministerieel besluit in aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de gewesten of gemeenschappen behoren;
 - 2) hun opdracht bestaat er hoofdzakelijk in advies te verlenen, ongeacht de benaming ervan, uit eigen beweging of op verzoek;
 - 3) ze verlenen advies aan onder meer het Vlaams Parlement, de Vlaamse Regering, een Vlaamse minister of de Vlaamse administratie;

4° Vlaamse openbare instellingen die niet behoren tot de Vlaamse administratie:

- a) het Fonds voor Innoveren en Ondernemen;
- b) het Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquacultuursector - FIVA;
- c) het Fonds Culturele Infrastructuur - FoCI;
- d) het Garantiefonds Huisvesting;
- e) het Grindfonds;
- f) het Vlaams Financieringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant;
- g) het Pendelfonds;
- h) het Rubiconfonds;
- i) het Topstukkenfonds;
- j) het Vlaams Brusselfonds;
- k) het Vlaams Fonds voor de Lastendelging - VFLD;
- l) het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds - VLIF;
- m) de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening - de Watergroep;
- n) het Vlaams Fonds voor de Letteren - VFL;
- o) de Vlaamse Radio en Televisie - VRT;
- p) de nv Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek - VITO;
- q) het Eigen Vermogen Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek - ILVO;
- r) het Eigen Vermogen Flanders Hydraulics;
- s) het Eigen Vermogen Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek - INBO;
- t) het ondersteunend centrum van het Agentschap voor Natuur en Bos - ANB;
- u) het Eigen Vermogen Digitaal Vlaanderen - DV;
- v) het Eigen Vermogen van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen - KMSKA;
- w) de Limburgse Reconversie maatschappij;
- x) de Participatiemaatschappij Vlaanderen;
- y) de Vlaamse Participatiemaatschappij;

5° lokale overheden:

- a) de gemeenten;
- b) de districten;
- c) de provincies;
- d) de openbare centra voor maatschappelijk welzijn;
- e) de samenwerkingsvormen;
- f) de intergemeentelijke onderwijsvereniging;
- g) de welzijnsverenigingen;
- h) de autonome verzorgingsinstellingen;
- i) de verzelfstandigde agentschappen die opgericht zijn door een provincie of een gemeente;

- j) de polders en de wateringen;
- k) de besturen van de erkende kerk- of geloofsgemeenschappen van de erkende erediensten;

6° instellingen met een publieke taak

7° milieu-instanties: natuurlijke personen, groeperingen van natuurlijke personen, rechtspersonen of groeperingen van rechtspersonen, die niet behoren tot de Vlaamse overheid of een lokale overheid, en die niet beschouwd worden als een instelling met een publieke taak als vermeld in punt 6°, maar die voldoen aan elk van de volgende voorwaarden:

- a) ze staan onder het toezicht van de Vlaamse, een lokale overheid of een instelling met een publieke taak;
- b) ze oefenen openbare verantwoordelijkheden of functies uit of verlenen openbare diensten met betrekking tot het milieu;

8° externe overheden:

- a) de overheden die tot het federale, supranationale of internationale niveau behoren;
- b) de overheden van andere gemeenschappen en gewesten;
- c) de lokale overheden van de andere gewesten;

9° overheidsondernemingen: de ondernemingen die niet behoren tot de Vlaamse overheid of tot een lokale overheid en die niet beschouwd worden als een instelling met een publieke taak of een milieu-instantie, maar waarop de Vlaamse overheid, lokale overheden, instellingen met een publieke taak of milieu-instanties, direct of indirect, een overheersende invloed kunnen uitoefenen op grond van eigendom, financiële deelname of de voorschriften die op de onderneming van toepassing zijn. Er is een overheersende invloed in elk van de volgende gevallen:

- a) de Vlaamse of lokale overheden bezitten direct of indirect de meerderheid van het geplaatste kapitaal van de onderneming;
- b) de Vlaamse of lokale overheden beschikken direct of indirect over de meerderheid van de stemrechten, verbonden aan de aandelen die de onderneming uitgeeft;
- c) de Vlaamse of lokale overheden kunnen direct of indirect meer dan de helft van de leden van het bestuurs-, het leidinggevend of het toezichthoudend orgaan van de onderneming aanwijzen.

FICHE “RICHTLIJNEN BRONFICHE”

VERSIE 02 dd 09/09/2022

Voor de belangrijkste concepten en onderdelen van de regelgeving rond het asbestinventarisatetest maakt de OVAM fiches op ter ondersteuning van personen die er professioneel actief mee bezig zijn. Deze fiches geven extra duiding bij de van toepassing zijnde wetgeving en specifiek bij de richtlijnen zoals opgenomen in de ministeriële besluiten ‘Inspectieprotocol asbestinventarisatie’ en ‘Certificatiereglement’

Deze fiches zullen later onderdeel uitmaken van de leidraden bij voormelde ministeriële besluiten.

1. DATABANK INSPECTIEFICHE: BRONFICHE

Deze fiche bouwt verder op informatie in de fiche “gebruik inspectiefiches databank”.

Rechtsgrond en doel bronfiche

In het Vlarema⁹ stelt artikel 5.4.1, 2^e lid: *“Het inspectieprotocol asbestinventarisatie regelt minstens:*

(...)

4° de richtlijnen voor de invoer van inspectiegegevens in de databank asbestinventarisatie;

5° de risico-evaluatie om een uitspraak te doen over de asbestveiligheid; (...).

Het asbestinventarisatetest doet een uitspraak over de asbestveiligheid van een constructie. Om te spreken van een asbestveilige constructie moeten bepaalde asbesthoudende materialen worden verwijderd en de overige veilig worden beheerd. Zie ook fiche “asbestveilig”.

Het Inspectieprotocol legt vast op welke manier de risico-evaluatie omtrent de asbestveiligheid gebeurt. In de bronfiche wordt voor de inspecteerbare asbestverdachte materialen de informatie genoteerd die nodig is voor deze risico-evaluatie. Het bindmiddel en de eenvoudig bereikbaarheid van een materiaal spelen een rol bij het bepalen van het materiaalrisico en bij het bepalen of een materiaal moet verwijderd worden.

Richtlijnen gebruik bronfiche

Zoals toegelicht in de fiche “gebruik inspectiefiches databank” hanteert de asbestdeskundige de bronfiche voor alle inspecteerbare asbestverdachte materialen die geen afvalstof, roerend goed of afdruiptzone zijn.

Voor het gebruik van de bronfiche gelden een aantal algemene richtlijnen. In sommige gevallen kan of moet van deze algemene richtlijnen afgeweken worden. Deze richtlijnen worden in dit document verder toegelicht.

- In de bronfiche moeten zowel de identificatie als de risico-evaluatie ingevuld worden.

⁹ Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2012 tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalcringen en afvalstoffen

- Indien uit een laboanalyse blijkt dat een asbestverdacht materiaal niet asbesthoudend is, dan moeten de risico-evaluatie en adviezen op de databank niet verder ingevuld worden.
- Indien een risico-evaluatie niet kan uitgevoerd worden dan rapporteert de deskundige het asbestverdachte materiaal in een onderzoeksbeperking. Een uitzondering hierop geldt voor bepaalde asbestcementen buitenschiltoepassingen.
- In een bronfiche wordt één inspecteerbaar (dus asbestverdacht) materiaal met een bepaald bindmiddel opgenomen.
- Voor de leesbaarheid van het asbestattest is het aangewezen om zoveel als mogelijk identieke asbestverdachte materialen te groeperen in één bronfiche in plaats van ze per ruimte, deelopervlaktes of -trajecten te gaan opdelen in verschillende bronfiches.
- Voor bepaalde asbestverdachte toepassingen dient een specifieke selectie in de bronfiche te worden aangeduid.

2. IDENTIFICATIE EN RISICO-EVALUATIE

2.1 Asbestverdacht versus asbesthoudend

De bronfiche maakt geen onderscheid tussen asbestverdachte of asbesthoudende materialen. De reden hiervoor is dat het Materialendecreet¹⁰ asbesthoudende materialen definieert als:

Artikel 3, 5°/1 asbesthoudende materialen:

- a) *materialen die op basis van voorkennis en een beoordeling met het blote oog of op basis van een geldige monstername en analyse asbest bevatten;*
- b) *asbestverdachte materialen tenzij de afwezigheid van asbest met zekerheid kan worden aangetoond op basis van een geldige monstername en analyse;*

Anders gezegd betekent dit dus dat als een asbestdeskundige een materiaal aanduidt als asbestverdacht, dit gelijk staat aan een asbesthoudend materiaal tenzij een laboanalyse het tegendeel bewijst. Indien een monstername niet kan of mag, blijft het materiaal asbestverdacht en wordt het dus geïdentificeerd als asbesthoudend.

2.2 Bronfiche zonder risico-evaluatie en adviezen

Normaal gezien leidt het niet volledig kunnen invullen van een bronfiche (identificatie en risico-evaluatie) tot de noodzaak een beperkingsfiche op te maken. Indien een asbestverdacht inspecteerbaar materiaal op basis van de identificatie (laboanalyse) niet asbesthoudend blijkt, dan kan de bronfiche toch gefinaliseerd worden zonder verdere risico-evaluatie en adviezen te moeten invullen. Er moet in dit geval een bronfiche en geen beperkingsfiche ingevuld worden.

2.3 Asbestcementen buitenschilmaterialen

Indien een risico-evaluatie niet kan uitgevoerd worden dan rapporteert de asbestdeskundige dit in een beperkingsfiche. Voorbeelden:

- de asbestdeskundige kan het bindmiddel (cement of type Pical) niet bepalen van geleverde plafondplaten die fysiek onbereikbaar zijn omdat ze zich te hoog bevinden (> 3,5 m);
- de asbestdeskundige stelt afgesloten zekeringen vast maar kan niet bepalen of ze asbestkartonplaatjes bevatten.

¹⁰ Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

Een uitzondering op bovenstaande regel geldt voor bepaalde asbestcementen buitenschiltoepassingen.

Voor onderstaande vast te stellen asbestverdachte vezelcementen buitenschiltoepassingen moet altijd een bronfiche opgemaakt worden. Ook indien de risico-evaluatie niet voldoende kan uitgevoerd worden. In deze gevallen moet de risico-evaluatie dan naar best vermogen ingevuld worden in de databank.

- Dak- en gevelbedekking
 - o Leij, shingle
 - o Plaat
 - o Golfplaat
 - o Nok, windveer boeiboord
- Dakgoot
- Rookgaskanaal
- Schouwhoed, ventilatiekap (anti-windval)
- Hemelwaterafvoerkanaal

3. BINDMIDDEL

3.1 Keuze bindmiddel

De keuze van het bindmiddel bepaalt of het asbestverdachte/asbesthoudende materiaal als hecht- of niet-hechtgebonden wordt gecategoriseerd maar heeft ook een impact op de risico-evaluatie.

Alle asbestverdachte materialen bestaan in meer of mindere mate uit een bindmiddel. In asbesthoudende materialen zijn in dit bindmiddel de asbestvezels eventueel tezamen met andere stoffen vermengd. Het type bindmiddel is één van de elementen die bepaalt in welke mate asbestvezels gemakkelijk worden vrijgegeven uit het materiaal.

Het Materialendecreet definieert hechtgebonden asbesthoudende materialen als volgt:

Artikel 3, §2,1°/1

“asbesthoudende materialen waarin de asbestvezels in oorsprong sterk gebonden zijn door een bindmiddel dat hoofdzakelijk bestaat uit cement, bitumen, mastiek, kunststof of lijm”.

Het is dus het bindmiddel van een asbesthoudend materiaal zoals het in oorsprong geproduceerd werd, dat bepaalt of een asbesthoudend materiaal gecategoriseerd wordt als hechtgebonden dan wel niet-hechtgebonden. Binnen de niet-hechtgebonden materialen worden voor de berekening van de materiaalscore nog twee categorieën onderscheiden: deze met matrix en deze en met weinig of geen matrix. Hoe minder het gekozen bindmiddel de asbestvezels bindt, hoe zwaarder dit doorweegt in de risico-evaluatie in de databank.

In zijn huidige toestand kan een oorspronkelijk hechtgebonden materiaal toch een grote kans op vezelvrijgave inhouden omwille van verwerking of beschadiging. Het bindmiddel is daarom slechts één van de parameters die de materiaalscore van een asbesthoudend materiaal bepalen.

Op basis van zijn visuele vaststelling bepaalt de asbestdeskundige het type bindmiddel en voert in de bronfiche deze informatie in. Is het bindmiddel in de bronfiche cement, bitumen, mastiek, kunststof of lijm, dan zal in de databank de bron automatisch als hechtgebonden worden gecategoriseerd. Dit ongeacht of het ondertussen door verwerking of beschadiging in slechte staat verkeert.

De eigen vaststelling van het type bindmiddel en dus de categorisering als hecht of niet-hecht primeert ook op de gebondenheid eventueel vermeld in het analyserapport. De asbestdeskundige kan het wel als toets gebruiken voor zijn eigen vaststelling.

Een in oorsprong hechtgebonden asbesthoudende materiaal in slechte staat kan een verhoogd of hoog risico inhouden op het vrijgeven van asbestvezels. Voor de risico-evaluatie geeft de asbestdeskundige daarom de toestand van het materiaal aan. Zo wordt een verminderde “gebondenheid” van de vezels dus gerapporteerd via de risico-evaluatie (toestand van het materiaal) maar niet door een in oorsprong hechtgebonden asbesthoudend materiaal te gaan categoriseren als niet-hechtgebonden.

3.2 Eén bindmiddel per bronfiche

Omdat het bindmiddel een belangrijke parameter is om de materiaalscore te bepalen, geldt als algemene richtlijn dat in een bronfiche één inspecteerbaar (dus asbestverdacht) materiaal met een bepaald bindmiddel opgenomen wordt.

Bij aan mekaar gehechte - verkleefde - versmeerde asbestverdachte materialen met een verschillend bindmiddel varieert de materiaalscore dus ook in functie van het bindmiddel. Om die redenen moet de asbestdeskundige voor elke asbestverdachte laag met een verschillend bindmiddel een aparte bronfiche opmaken. Versmeerde – verkleefde niet-asbestverdachte lagen mogen wel meegenomen worden in de bronfiche (bv. vermelden in notitieveld).

Een tweede reden om per asbestverdachte laag een aparte bronfiche op te maken, vormt het feit dat de toets “eenvoudig bereikbaarheid” een verschillende uitkomst heeft bij zo’n aan mekaar gehechte asbestverdachte materialen. Je krijgt bijvoorbeeld een andere uitkomst voor de lijmlaag (niet eenvoudig bereikbaar) dan voor de bovenliggende vinyltegels (eenvoudig bereikbaar).

Voorbeeld: Asbestverdachte vinyltegels verkleefd aan asbestverdachte zwarte lijm.

Zowel voor de uitspraak over de vinyltegels (bindmiddel kunststof) als voor de uitspraak over de (indien vast te stellen) lijm (bindmiddel lijm) moet de asbestdeskundige een bronfiche opmaken. Ook voor de monsternamen betekent dit mogelijk dat een zuiver monster vinyltegels apart van een zuiver monster lijmlaag aan het asbestlabo zal moeten bezorgd worden. (zie ook fiche “monsternamen: hoeveelheid”).

Niet vast te stellen lijmlagen, die bv. pas aangetroffen worden na inherente schade bij een monsternamen van vinyltegels, kunnen optioneel worden opgenomen in een adviesfiche. Het bemonsteren en opnemen van dergelijke lijmlaag in een bronfiche behoort in se eigenlijk tot aanvullend onderzoek (zie ook fiche “monsternamen: zorgvuldigheid en veiligheid”).

Uitzonderingen hierop vormen in oorsprong (zoals gefabriceerd) uit verschillende asbestverdachte lagen samengestelde materialen. In dat geval wordt wel één bronfiche opgemaakt en neemt de asbestdeskundige het meest risicobepalende bindmiddel als basis. De eenvoudig bereikbaarheid wordt getoetst aan de gehele toepassing. Een voorbeeld hiervan is een asbestverdacht vinyl met een asbestverdachte (karton)onderlaag. Het is het bindmiddel karton dat doorweegt in de risico- evaluatie.

4. MATERIAALRISICO EN EENVOUDIG BEREIKBAARHEID

Oppervlaktes of lijntrajecten

Voor de leesbaarheid van het asbestattest is het aangewezen om inspecteerbare asbestverdachte materialen (met eenzelfde bindmiddel) zoveel als mogelijk te groeperen in één bronfiche in plaats van deelopervlaktes of -trajecten te gaan opdelen in verschillende bronfiches.

Voor sommige asbestverdachte materialen moet de asbestdeskundige afwegen of er argumenten zijn om bepaalde zones of trajecten in een aparte bronfiche op te nemen. In het bijzonder voor asbestverdachte materialen die als lijntraject of bekleding van oppervlaktes voorkomen in meerdere gebouwdelen, moet de asbestdeskundige een keuze maken in de afbakening per bronfiche.

In bepaalde gevallen is het zelfs verplicht om een aparte bronfiche op te maken:

- pleisterwerk:
 - o aparte bronfiche voor pleisterwerk op wanden en gelijkaardige constructie-elementen versus plafonds en gelijkaardige constructie-elementen;
 - o aparte bronfiche voor pleisterwerk aan dezelfde constructie-elementen, maar in een andere constructie;
 - o aparte bronfiche voor pleisterwerk aan dezelfde constructie-elementen, maar met een significant andere risico-evaluatie: aparte bronfiches op lokaalniveau.
- leidingisolatie: aparte bronfiche per installatiedeel (leidingen versus expansievat) en per functionele eenheid (zolder, nachthal, stookruimte, ...)

In bepaalde gevallen kan het ook aangewezen zijn om op te splitsen in twee of meerdere bronfiches omwille van volgende redenen:

- verfijnde afbakening van de zone met het verhoogde risico met het oog op gerichte risicobeheersmaatregelen (bv. luchtdicht afsluiten ruimte);
- verfijnde afbakening van de te verwijderen zone met het oog op een reductie van de verwijderkosten (bv. platen type "Pical");
- ander gebouw, ander gebouwdeel fysiek of functioneel gescheiden (bv. dakbedekking).

Identieke veelvuldig aanwezige asbesthoudende materialen

Vensterbanken, dorpels, traptreden, mastiek tussen glas en schrijnwerk, enz. zijn voorbeelden van afzonderlijke maar identieke asbestverdachte materialen die veelvuldig in éénzelfde gebouw of meerdere gebouwen in het inspectiegebied kunnen voorkomen. Indien voldaan is aan de algemene richtlijnen, mogen ze gegroepeerd worden in één bronfiche. De asbestdeskundige kan opteren om toch per gebouw of gebouwengroep aparte bronfiches op te maken.

5. RICHTLIJNEN SELECTIES IN VELDEN BRONFICHE

5.1 Asbestcementen buitenschilmaterialen

Voor de rapportage van één van de materialen opgelijst in hoofdstuk 2.3 selecteert de asbestdeskundige in de bronfiche één van onderstaande categorieën in de overzichtslijst '(Asbest)toepassing' onder het tabblad 'Identificatie':

- Dak- en gevelbekleding
- Dakgoot
- Rookgaskanaal
- Schouwhoed, ventilatiekap (anti-windval)
- Hemelwaterafvoerkanaal

Deze limitatieve lijst van toepassingen is, indien asbestverdacht, automatisch gelinkt met de mijlpaal 2034 en de conclusie 'niet-asbestveilig' ongeacht de uitkomst van de risico-evaluatie. Deze limitatieve afbakening is gebaseerd op de verweringsproblematiek beschreven in de literatuur.

Volgende situaties vallen NIET onder deze limitatieve lijst met automatische link 'mijlpaal 2034 en 'niet-asbestveilig':

- gevelplaten type Glasal (onder schrijnwerk, ...): de vezelcementmatrix is tijdens de fabricatie voorzien van een harde, afschermdende kunststoflaag;
- dikkere dekstenen (scheidingsmuren, ...);
- wanddelen niet toegepast als dak- of gevelbekleding; deze toepassingen maken deel uit van de wand (gebouwschil) zelf en zijn niet de bekleding van de wand, bijvoorbeeld holle vezelcement wandpanelen;
- alternatieve toepassing van leien en (golf)platen: niet als dak- of gevelbekleding maar als verloren bekisting of tuinafboording.

In voornoemde gevallen selecteert de asbestdeskundige een andere categorie in de lijst '(Asbest)toepassing' zoals bijvoorbeeld hoofdthema's 'Verloren bekisting' en 'Plaat, paneel, tablet'.

5.2 Pleisterwerk en crepi

Eenvoudig bereikbare niet-hechtgebonden asbesttoepassingen vallen onder de mijlpaal 2034. Uitzondering hierop vormt pleisterwerk met een laag risico. Eenvoudig bereikbaar pleisterwerk met een verhoogd of hoog materiaalrisico valt wel onder de mijlpaal 2034. Ook pleisterwerk aan de buitenzijde van een gebouw, veelal crepi genoemd, valt onder de mijlpaal 2034 als het eenvoudig bereikbaar is. Crepi kan onder die naam in de praktijk echter ook als binnentoepassing toegepast zijn.

Daarom is het belangrijk de juiste toepassing te selecteren op basis van het feit of het pleisterwerk of de crepi aanwezig is als binnen- dan wel buitentoepassing:

- crepi of pleisterwerk als binnentoepassing: selectie 'pleisterwerk'
- crepi of pleisterwerk als buitentoepassing: selectie 'crepi'

5.3 Afschermingsgraad

In het tabblad 'risico-evaluatie' moet de asbestdeskundige de parameter 'afschermingsgraad van het gehele materiaal' aangeven. Het is belangrijk dat een afscherming enkel lagen of materialen betreft die na de productie ervan bovenop de asbestverdachte toepassing werden aangebracht. Een niet- asbestverdachte (asbestvrije) laag aan de buitenzijde van een asbestverdachte toepassing mag NIET als een afscherming beschouwd worden indien ze reeds in oorsprong deel uitmaakte van de toepassing (meerlagig geproduceerd). Het geheel vormt samen de toepassing.

Voorbeelden niet-afgeschermdde asbesttoepassingen:

- platen type "Glasal": vezelcement met harde kunststof bekleding;
- vinyl vloerzeil: kunststof bovenlaag met onderlaag uit asbestkarton.

Voorbeelden wel afgeschermdde asbesttoepassingen:

- platen type "Glasal" bekleedt met structuurbehang;
- vinyl vloerzeil bedekt met laminaatvloer.

FICHE “TOEGANKELIJKE CONSTRUCTIE MET RISICOBOUWJAAR”

VERSIE 02 dd 09/09/2022

Voor de belangrijkste concepten en onderdelen van de regelgeving rond het asbestinventarisatetest maakt de OVAM fiches op ter ondersteuning van personen die er professioneel actief mee bezig zijn. Deze fiches geven extra duiding bij de van toepassing zijnde wetgeving en specifiek bij de richtlijnen zoals opgenomen in de ministeriële besluiten ‘Inspectieprotocol asbestinventarisatie’ en ‘Certificatiereglement’.

Deze fiches zullen later onderdeel uitmaken van de leidraden bij voormelde ministeriële besluiten.

1. RECHTSGROND “TOEGANKELIJKE CONSTRUCTIE MET RISICOBOUWJAAR”

Het begrip “toegankelijke constructie met risicobouwjaar (TCR)” wordt gedefinieerd in het Materialendecreet¹¹:

Artikel 3, §2, 9°

“toegankelijke constructie met risicobouwjaar: elke constructie met risicobouwjaar die mensen binnen kunnen betreden. Een constructie kan binnen betreden worden als ze minstens bestaat uit een dak dat gedragen wordt door constructie-elementen, en als een mens er normaal in kan staan of lopen;

Het begrip “constructie met risicobouwjaar” wordt in het Materialendecreet gedefinieerd als:

Artikel 3, §2, 2°

“constructie met risicobouwjaar: de constructie met inbegrip van al wat onroerend is geworden door bestemming of incorporatie, met bouwjaar 2000 of ouder, met uitsluiting van de openbare ondergrondse infrastructuur die bestemd is voor de transit, het transport, de transmissie of de distributie van vaste, vloeibare of gasvormige stoffen, energie of informatie. Een constructie is een gebouw, een bouwwerk, een vaste inrichting, een verharding met uitzondering van steenslag, al dan niet bestaande uit duurzame materialen, in de grond ingebouwd, aan de grond bevestigd of op de grond steunend omwille van de stabiliteit, en bestemd om ter plaatse te blijven staan of liggen, ook al kan het goed uit elkaar genomen worden, verplaatst worden, of is het goed volledig ondergronds;”

Het begrip “openbare, technische toegankelijke constructie met risicobouwjaar” wordt in het Materialendecreet gedefinieerd als:

Artikel 3, §2, 7°

“openbare, technische toegankelijke constructie met risicobouwjaar: een voor mensen toegankelijke constructie met risicobouwjaar die van openbaar nut is met hoofdzakelijk technische functie vevat onder kunstwerken en lijninfrastructuur en hun aanhorigheden;”

¹¹ Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

De artikels 33/9 en 33/14 van het materialendecreet bepalen wanneer voor een toegankelijke constructie met risicobouwjaar een asbestinventarisatetest moet opgesteld worden. De artikels 33/13 en 33/15 van het materialendecreet bepalen dat geen asbestinventarisatetest moet opgesteld worden voor een openbare, technische toegankelijke constructie met risicobouwjaar.

In het **Vlarema**¹² wordt de scope van de toegankelijke constructies met risicobouwjaar die onder de verplichting vallen om over een asbestinventarisatetest te beschikken, verder afgebakend:

Artikel 5.4.2.

"De eigenaar van een toegankelijke constructie met risicobouwjaar hoeft niet te beschikken over een geldig asbestinventarisatetest als de grondoppervlakte van die constructie kleiner is dan 20 m². Als meerdere toegankelijke constructies met risicobouwjaar aanwezig zijn, is de som van de grondoppervlaktes kleiner dan 20 m². Onder grondoppervlakte wordt verstaan: de loodrechte, horizontale projectie op het maaiveld van het dak gemeten aan de buitenzijden."

In het **inspectieprotocol asbestinventarisatie** worden de richtlijnen voor het bepalen en afbakenen van de grondoppervlakte verder gedetailleerd.

2. INHOUDELIJKE TOELICHTING

2.1 BELEIDSDOEL 2040 EN VERPLICHTINGEN

De Vlaamse Regering wil Vlaanderen tegen 2040 asbestveilig maken. Daarvoor moet voor elke eigendom met een toegankelijke constructie met risicobouwjaar (TCR) gekend zijn of de toestand asbestveilig is of niet. Voor het merendeel van deze eigendommen gebeurt dit aan de hand van een asbestinventarisatetest (kortweg 'asbestatetest'). Voor de openbare, technische toegankelijke constructies met risicobouwjaar is voorzien dat de asbestveiligheid op een andere wijze kan aangetoond worden.

Eigenaarsplicht

Het bezitten van een TCR kan voor de eigenaar een aanleiding zijn over een asbestatetest te moeten beschikken:

- verplichting bij verkoop (vanaf einde 2022);
- om te voldoen aan de generieke verplichting uiterlijk tegen 31 december 2031.

Enkel in één van voormelde gevallen moet de eigenaar hierbij over een asbestatetest beschikken:

- de grondoppervlakte van de TCR is gelijk aan of groter dan 20 m²;
- de som van de grondoppervlaktes van de aanwezige TCR's is gelijk aan of groter dan 20 m².

¹² Besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2012 tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalstromen en afvalstoffen

Het is de verantwoordelijkheid van de eigenaar om te bepalen of er een TCR aanwezig is op zijn eigendom en of hiervoor een asbestattest nodig is. Hij/zij kan zich hiervoor laten bijstaan door een asbestdeskundige om dit te bepalen. Indien de asbestdeskundige ter plaatse vaststelt dat er geen TCR aanwezig is die voldoet aan de voorwaarden, dan is er geen noodzaak tot het opmaken van een asbestattest.

Eigenaar-verhuurder

Elke verhuurder van een TCR die over een geldig asbestinventarisatetest beschikt, overhandigt een kopie aan de huurder bij het aangaan van de huur of binnen een termijn van één maand na de datum vermeld op het asbestinventarisatetest als dit afgeleverd werd tijdens een lopende huurperiode.

Uitzondering: eigenaars openbare, technische TCR

Bovenstaande verplichtingen zijn niet van toepassing op de openbare, technische TCR. De eigenaars van openbare, technische TCR's moeten niet over een asbestattest beschikken en kunnen op een andere manier aantonen of hun constructies met risicobouwjaar asbestveilig zijn of niet.

2.2 Duiding bij de definitie van TCR

De definitie "toegankelijke constructie met risicobouwjaar" bestaat uit drie onderdelen:

- Toegankelijk
- Constructie
- Risicobouwjaar

Toegankelijk?

Een constructie is toegankelijk indien voldaan is aan volgende twee voorwaarden:

- het bestaat uit een dak gedragen door constructie-elementen: een dak gedragen door één enkel paal of wand volstaat al;
- een normale mens kan het binnen betreden: dit is het geval indien een normale mens er in kan staan of lopen. Als vuistregel wordt een minimale sta- of loophoogte van 175 cm genomen.

Opgelet: De aanwezigheid van een TCR vormt de aanleiding om een asbestattest op te maken. Is dit het geval dan zijn ook niet-toegankelijke constructies mee te inventariseren, weliswaar rekening houdend met de grenzen van een onderzoeksbepierking (bijvoorbeeld hoogte lager dan 150 cm)!

Constructie

Een constructie

- is een:
 - o gebouw,
 - o bouwwerk,
 - o vaste inrichting,
 - o verharding met uitzondering van steenslag,
- bestaat al dan niet uit duurzame materialen,
- in de grond ingebouwd, aan de grond bevestigd of op de grond steunend omwille van de stabiliteit,
- bestemd om ter plaatse te blijven staan of liggen, ook al kan het goed uit elkaar

genomen worden, verplaatst worden, of is het goed volledig ondergronds.

Alles wat onroerend is geworden door bestemming of incorporatie valt mee onder de constructie. Vallen niet onder een TCR: de openbare ondergrondse infrastructuur die bestemd is voor de transit, het transport, de transmissie of de distributie van vaste, vloeibare of gasvormige stoffen, energie of informatie.

Goederen die door een bevestiging aan de grond onroerend zijn geworden, zijn een constructie. We denken daarbij aan stacaravans of geïmmobiliseerde woonwagens. Echte caravans, woonboten, ... worden er echter niet onder begrepen.

Asbestverdachte niet-constructies die zich bevinden binnen het inspectiegebied van een TCR vallen wel onder de te inspecteren materialen voor het asbestinventarisatetest. Bijvoorbeeld een asbestverdachte oprit in steenslag valt niet onder een constructie, maar moet wel onderzocht worden (bv. opvallende afvalresten).

Risicobouwjaar

Het bouwjaar is 2000 of ouder. Het inspectieprotocol beschrijft de richtlijnen voor het bepalen van het bouwjaar. Op basis van deze richtlijnen kan het voorkomen dat ondanks een gedeeltelijke of grondige renovatie na 2000 het te selecteren bouwjaar toch een risicobouwjaar blijft (<2001).

2.3 Richtlijnen grondoppervlakte TCR

De grondoppervlakte van een TCR is de oppervlakte op het maaiveld gevormd door de loodrechte projectie van de buitenzijden van het dak. Indien de grondoppervlakte van de TCR gelijk aan of groter dan 20 m² is, is een asbestatetest nodig.

Indien er meerdere kleine TCR's aanwezig zijn, dan bepaalt de som van de grondoppervlaktes van de aanwezige TCR's of een asbestinventarisatetest nodig is. Indien deze som gelijk aan of groter dan 20 m² is, dan is een asbestatetest nodig. Dit is dus ongeacht of de individuele grondoppervlaktes van de TCR's kleiner zijn dan 20 m².

Heeft een individuele TCR een grondoppervlakte kleiner dan 20 m², maar maakt het bouwkundig deel uit van een grotere toegankelijke constructie (van één of meerdere andere eigenaren) met een grondoppervlakte gelijk aan of groter dan 20 m², dan moet een asbestinventarisatetest opgesteld worden per individuele TCR in de toegankelijke constructie en een apart asbestinventarisatetest voor de mede-eigendom.

2.4 Openbare, technische TCR

Voor een openbare, technische TCR moet geen asbestinventarisatetest opgesteld worden. Deze definitie omvat een driedelige afbakening:

- van openbaar nut
- met hoofdzakelijk technische functie
- vervat onder kunstwerken en lijninfrastructuur en hun aanhorigheden

Van openbaar nut

De eerste afbakening omvat de publiekrechtelijke afbakening naar TCR's van openbaar nut. Deze worden beheerd door publiekrechtelijke rechtspersonen. Dit zijn instellingen die, als zij niet de overheid zelf zijn, door de overheid in het leven werden geroepen, die voor het algemeen belang deelnemen aan het overheidsbeleid en daarom doorgaans met een gedeelte van het overheidsgezag zijn bekleed.

Kunstwerken en lijninfrastructuur en hun aanhorigheden

De tweede afbakening omvat de civieltechnische afbakening naar:

- bouwtechnische kunstwerken en aanhorigheden zoals beschreven als de entiteit
- 'kunstwerken' opgenomen in het Grootchalig Referentiebestand (GRB) ;
- 'lijninfrastructuur' zoals gedefinieerd door de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en inclusief bovengrondse openbare infrastructuur die bestemd is voor de transit, het transport, de transmissie of de distributie van vaste, vloeibare of gasvormige stoffen, energie of informatie.

De aanhorigheden van kunstwerken en lijninfrastructuur omvatten alle constructies die functioneel, al dan niet fysiek, verbonden zijn aan het kunstwerk of de lijninfrastructuur.

Hoofdzakelijk technische functie

De derde afbakening omvat de uitsluiting van de constructies met risicobouwjaar die in hoofdzaak een administratieve-en/of publieke, dienstverlenende functie hebben. Dit zijn onder meer de gebouwen met kantoor-of loketfunctie. Zij vallen onder de categorie publieke constructie met risicobouwjaar.

**vision on technology
for a better world**

